

Super Granny 3 – Ouwe Koeien

door: Megan Havervlok

Een voorleesboek voor grootmoeders en kleinkinderen

(9 - 99 jaar)

Polderdam, 1 februari 2020

Isbn: 978-94-92389-09-1

Uitgeverij: Editorial Perdido (www.editorialperdido.eu)

Auteursrecht omslagontwerp: 2020 Gerard Monster (info@vormstijl.nl)

Auteursrecht sharewareboek: 2020 Ronaldo Siète (ronaldo7.rs7@gmail.com)

Flaptekst

De grote vakantie begint rampzalig voor Megan en alle andere meisjes van weeshuis De Bosheuvel: Juf Galsteen wordt met een blindedarmontsteking in het ziekenhuis opgenomen, en het regent ook nog eens de hele dag.

Gelukkig is Granny in de buurt. Dan gebeurt er altijd iets onverwachts. Een avontuur? Welnee. De zolder moet opgeruimd worden. Stofnesten en spinrag, oude schilderijen en kisten vol rommel, dat ruikt niet naar een avontuur. Of toch?

De meisjes vinden een dagboek, 400 jaar oud, geschreven door Ridder Rudolph van Nistelrode. Het staat vol raadselachtige gedichten, die over een verborgen schat berichten. Daar snapt natuurlijk niemand wat van. Zelfs voor een superheld als Granny is dit te moeilijk. Maar als twintig meisjes samenwerken, dan levert dat misschien wel het grootste en grappigste avontuur op uit de geschiedenis van de Lage Landen.

Een boek waaruit oma's kunnen voorlezen en waarvan hun kleinkinderen kunnen

genieten, en vooral hard om kunnen lachen. Voor oma's en hun kleinkinderen, van 9 tot 99 jaar.

Over de schrijfster

Megan Havervlok is 8 jaar en best wel slim voor haar leeftijd. Ze woont in Polderdam, in weeshuis De Bosheuvel, samen met nog een stuk of twintig andere meisjes. Meg woont ook bij Super Granny. Granny is een superheld, maar ze heeft Meg's hulp nodig, met eitjes bakken en rekenen, en natuurlijk met avonturen beleven. Met een superheld als Super Granny in de buurt gebeurt er elke dag wel iets bijzonders.

Als superheld (of als hulpje van een superheld) heb je nooit een dagje vrij. Megan gaat daarom alleen op woensdagochtend naar school. De rest van de week geeft Granny haar les. "Eerst je schoolwerk en je klusjes in huis. Pas daarna een avontuur.", zegt Granny altijd. Die stomme sommen zijn best lastig, maar schrijven doet Meg met veel plezier. Ze schrijft elke ochtend het avontuur van de vorige dag op. Je snapt waarom ze met schrijven de beste van de klas is.

Op een dag vroeg Megan aan Super Granny: "Granny... Superhelden kunnen toch alles? Kunnen ze ook arme kinderen aan de andere kant van de wereld helpen?"

"Natuurlijk.", zei Granny: "Wij superhelden doen ons werk altijd gratis, maar als de mensen toch iets willen betalen, dan gebruiken we dat geld voor een goed doel. We kunnen er bijvoorbeeld een school van bouwen op Haïti. Dat is een van de armste landen van de wereld. Veel kinderen wonen er in tenten; tien jaar geleden zijn ze hun huis kwijt geraakt bij een aardbeving en niemand helpt ze om een nieuw huis te bouwen. Ze hebben ook geen school en geen geld voor een leraar. Dus als jij nou netjes onze avonturen opschrijft, zonder fouten, dan vragen we een bijzondere uitgeverij of ze jouw verhalen willen uitgeven. Als elke lezer een euro betaalt, dan hebben we die school zo bij elkaar. Is dat een leuk avontuur? Of is zoiets misschien wel iets te lastig voor een meisje van 8?"

Megan grinnikte: "Pfff. Gemakkelijk."

Shareware boek

Dit is een shareware boek. Je hebt toestemming om het gratis te downloaden, te bezitten, te printen, te kopiëren, te lezen, naar anderen te sturen en de teksten erin te gebruiken. Je kunt bijna alles doen met dit boekbestand en zijn teksten, behalve er geld mee verdienen, want dat is het recht van de auteur die de teksten heeft geschreven.

Als je dit boek leuk en nuttig vond, dan zou het fijn zijn als je mij, de schrijver, een bedankje zou sturen, bijvoorbeeld door de shareware-bijdrage van **€ 1,- (één Euro)** over te maken **op bankrekening NL96 KNAB 0258 6957 22 t.n.v. Admi 365 BV**. De (vrijwillige) opbrengst van dit boek wordt gebruikt om een school te bouwen in Haïti, een van de armste landen ter wereld. Op www.editorialperdido.eu vind je meer informatie over dit project en sharewareboeken. Ook vind je daar al mijn andere boeken.

Je kunt me ook helpen door het boek of de downloadlink door te sturen naar je vrienden, of door iets over dit boek te schrijven op je sociale media, of op een van de internetpagina's voor recenties (je vindt de links op de pagina van dit boek op de website van Editorial Perdido). Ik wil graag nog meer mensen laten genieten van mijn verhalen.

Dat kan alleen als ik een beetje hulp krijg met de promotie.

Disclaimer

Dit werk is het product van de fantasie van de schrijvers. De situaties in dit boek, hoe graag je ook wilt dat ze waar zijn, zijn fictie. De mensen in dit verhaal, ongeacht hoe waarschijnlijk je wilt dat ze bestaan, zijn fictie. De waarheid is vreemder dan fictie. Daarom schrijven we fictie: zodat we een betere waarheid kunnen vinden.

De taalfouten in dit boek zijn opzettelijk. Ten eerste geeft elke gevonden taalfout aan elke lezer een vrolijk gevoel van superioriteit ten opzichte van een team van professionele schrijvers, proeflezers, correctoren en uitgevers. Ten tweede is elke taalfout een protest tegen het onmenselijk (onmenselijk?) moeilijk maken van de Nederlandse taal: als het nationaal dictee door niemand foutloos kan worden opgeschreven, dan staat het eisen van «foutloos Nederlands» als slagingsvoorwaarde bij een inburgeringscursus gelijk aan een openlijke uiting van discriminatie. Als onze kinderen moeten leren dat je schrijft "kippENsoep, tomatENsoep, groentEsoep", maar die kinderen eten geen soep en ze weten ook niet hoe ze die soep moeten koken, dan vind ik dat we met elkaar de verkeerde keuzes maken. Als schrijftaal net zo eenvoudig zou zijn als spreken, dan kan 12 jaar basisonderwijs aan kennis over voeding, gezondheid en sociale omgang worden besteed, in plaats van aan het leren van onlogische grammatica en spelling. Waarom maken we taal zinloos ingewikkeld? Daar wordt niemand beter van.

Inhoudsopgave

[Titelpagina Super Granny 3 – Ouwe Koeien](#)

[Leven of Dood](#)

[Gezond Verstand](#)

[Eitje ontbijtje](#)

[Het raadsel van Ridder Rudolph](#)

[Bieb-bieb](#)

[Cijfers en Letters](#)

[Grapjassen en Lolbroeken](#)

[Boekencircus](#)

[Meesterwerk](#)

[Mission Impossible](#)

[Pompen of verzuipen](#)

[Geestig](#)

[Sarandonga](#)

[Moord en Doodslag](#)

[Ouwe koeien](#)

[Leesmonster](#)

[Sharewareboek](#)

[Extra: Een boek in drie weken](#)

Leven of Dood

Ik ben Megan Havervlok en ik ben acht jaar en ik was over naar groep vijf maar eerst was het vakantie en... en... en zo snapt niemand er wat van. Het was ook zo'n spannend avontuur dat ik heb beleefd, met Granny en met al mijn vriendinnetjes van weeshuis De Bosheuvel. Ik raak gewoon in de war als ik er weer aan denk. Het beste begin ik dan maar bij het begin, bij De Bosheuvel, of eigenlijk al iets eerder, op vrijdag, op die vrijdag dat het de hele dag pijpenstelen regende, op die vrijdagochtend dat ik mijn eindrapport van groep 4 had gekregen.

Ik woon in weeshuis De Bosheuvel, hier in Polderdam. Juf Galsteen is daar de directrice, maar dat vindt ze zo'n moeilijk woord, dus we noemen haar allemaal gewoon Juf. We wonen daar met twintig meisjes. De twee oudsten zijn 14 jaar, Petra en Marja, en Kleine Kitty van 4 is de jongste. Niemand van ons heeft een vader of een moeder.

Op een goede dag, mijn achtste verjaardag, kwam er een dame op bezoek. Ze zei dat ze Granny Havervlok heette. Ze vroeg of ik haar wilde helpen met haar werk. Toen ik vroeg wat dat dan wel precies voor werk was, vertelde ze het: Granny is superheld. Ze had mijn hulp nodig bij het beleven van avonturen, maar ook om eitjes te bakken en te rekenen, want dat kan ze niet zelf. Ze komt namelijk uit Hoehétidan. Daar hebben ze wel dezelfde cijfers en dezelfde woorden voor die cijfers, maar het is allemaal wel net even anders. Wij tellen van 1, 2, 3, maar in Hoehétidan tellen ze van 4, 7, 5 en dat schrijven ze dan als drie, acht, twee, alleen niet op zondag, want dan is het weer anders. Nou ja, als je precies wilt weten hoe het allemaal zit, dan moet je onze vorige avonturen maar lezen, hoor. Op de pagina van Ronaldo Siète op smashwords.com kan je ze gratis downloaden.

Het begon dus op vrijdagochtend. Meestal maak ik elke ochtend eerst sommen en schrijf ik een lesje, maar deze vrijdagochtend moest ik naar school om mijn eindrapport op te halen. Ik had allemaal goede cijfers. Na de vakantie mocht ik naar groep vijf. Granny was heel trots op me. We gingen naar bakkerij De Bruine Bol, om het te vieren met een kopje koffie (voor mij: warme chocolademelk) met een grote moorkop erbij. Nou heeft bakkerij De Bruine Bol toevallig de romigste warme chocolademelk van het land en ook nog de lekkerste moorkoppen, dus je snapt dat we daar altijd graag komen als we iets te vieren hebben.

"Het lijkt erop dat deze moorkop het grootste avontuur is dat voor vandaag op het programma staat.", zei Granny: "In de krant stond niets, en bij de post zat niets, en er belt ook niemand op die onze hulp nodig heeft, dus het lijkt erop dat er vandaag verder niets te beleven valt. Maar goed, het is tenslotte vakantie. Misschien hebben superhelden ook wel eens een dagje vrij."

"Jammer. Avonturen beleven is echt het allerleukste dat er bestaat. Ik zou alleen wel eens een heel groot avontuur willen beleven, een avontuur dat zo groot is dat het later in de geschiedenisboeken komt. Maar goed, als we vandaag geen avontuur beleven, dan hoeft ik morgen ook geen lesje te schrijven en ook geen sommen te maken, want het is tenslotte vakantie.", zei ik. Had ik al gezegd dat ik heel slim ben voor mijn leeftijd?

"Als we geen avonturen beleven, dan heb je juist meer tijd om sommen te maken en lesjes te schrijven. Je hebt dan zelfs tijd om nog wat extra dingen te leren. Dat is ook wel nodig: na de zomer ga je naar groep vijf. Daar krijg je allerlei nieuwe vakken. Oh, nu bedenk ik opeens dat ik nog iets voor je had gekocht, een cadeautje, omdat je zo'n goed rapport had. Het begint met een G...", zei Granny. Ze haalde een dik zwaar vierkant pakket uit

haar tas en legde het voor me op de tafel. Ik kon maar aan één ding denken, iets dat ik al zo lang wilde hebben, iets waar alle kinderen op school van droomden, werkelijk een prachtig cadeau, en het begint met een G...

"OH! Een GameConsole 4. De nieuwste spelcomputer met de mooiste spelletjes. Dank je wel, Granny. Dat is echt een fantastisch cadeau.", riep ik uit. Snel begon ik het inpakpapier van het cadeau af te scheuren, maar...

"Verwaaid... Een boek..."

"Geschiedenis Der Lage Landen, door Nel Vingerhoed. Volgend jaar krijg je ook geschiedenis op school. Dan is het belangrijk dat je een goed boek hebt waar alles in staat. Als je elke dag van de vakantie een hoofdstuk leest, dan heb je het uit voordat de school weer begint.", legde Granny uit.

"Verwaaid. Ik hoopte dat je een GameConsole 4 voor me had gekocht. Lekker oorlogsspelletjes spelen en er op los knallen, op zombies en vijandelijke soldaten. Wat een teleurstelling...", zuchtte ik.

"Oorlog is geen spelletje, Meg. Het laatste hoofdstuk van je nieuwe geschiedenisboek gaat over de Tweede Wereldoorlog. Als je dat leest, dan wil je echt nooit meer oorlog. Van een GameConsole 4 leer je alleen maar vechten, en geld uitgeven voor nieuwe spelletjes. En dan komt de GameConsole 5 en kan je weer opnieuw beginnen. Daar hebben we geen geld voor. Trouwens, het is veel leuker om buiten te spelen of om iets te lezen over de geschiedenis van ons land.", vond Granny.

"Geschiedenis? Geschiedenis is alleen maar ouwe koeien uit de sloot halen, Granny. Wat gebeurd is, is gebeurd. Daar hebben we verder niets meer aan."

Granny was het niet met me eens: "De geschiedenis is belangrijk. Als we niet leren van onze fouten uit het verleden, dan zouden we met zijn allen nog steeds in een grot wonen, of in een huis van boomtakken. Zou je liever in een hunebed wonen?"

Ze sloeg het boek van Nel Vingerhoed open op bladzijde één. Daar stond een tekening van een hunebed, een huis van grote stenen met gaten ertussen. Ervoor zaten mensen in dierenvellen om een kampvuur. Ik kon niet goed zien waar ze op zaten te kluiven, maar het was vast geen moorkop van Bakker Bol.

Ik keek naar buiten: de regen kletterde al de hele ochtend uit de hemel, maar ik zat lekker droog. In een hunebed was dat wel anders. Ik keek naar mijn nieuwe spijkerbroek, mijn mooie gym schoenen en mijn hippe T-shirt. Ik dacht aan het gasfornuis in de keuken, en aan de centrale verwarming, aan de warme douche en het elektrische licht: "Nee, ik geloof dat ik dan toch liever in De Bosheuvel woon, of bij jou in je kleine huisje aan de rand van Polderdam."

Ondertussen hadden we de koffie en de moorkop op. Ik stond op om Bakker Bol te betalen. Betalen is altijd een klusje voor mij. Granny kan niet goed rekenen, en af-rekenen, ja, dat is natuurlijk ook gewoon rekenen. Dus dat doe ik, haar superheldenhulpje..

Op dat moment vloog de deur van de bakkerswinkel open. Marja, een van de meisjes van De Bosheuvel, stormde naar binnen. Buiten adem zei ze: "Kom vlug, Granny. Er is iets met Juf Galsteen. Het is een noodgeval. Een zaak van leven of dood."

Zonder een seconde te verliezen liepen we naar De Bosheuvel. Natuurlijk had Granny als

superheld even naar de Bosheuvel kunnen vliegen, maar het weeshuis was maar drie huizen verder, Polderdam is een heel klein dorpje. Als we gingen lopen, kon Marja ondertussen uitleggen wat er aan de hand was.

Juf Galsteen had opeens pijn in haar buik gekregen. Het was zo erg geworden dat ze ging liggen, gewoon op de grond, met haar nette jurk aan. Ze zeurde niet eens over vuil worden of zo. Ze had zo'n pijn. Petra had direct dokter Draadnagel gebeld, maar die moest uit Wittekerke komen. Dat duurde nog wel even. Marja bedacht om Granny erbij te halen. Granny wist overal wel wat op.

We liepen naar de keuken, waar Juf Galsteen nog steeds op de grond lag. Ze kermde en kreunde. Ze had de kleur van een rol WC-papier. Met allebei haar handen hield ze haar buik vast, op de plek waar de pijn zat.

Granny knielde bij haar neer, voelde aan haar hoofd, prikte met een speld in haar vinger om een drupje bloed te krijgen, pakte haar telefoon, drukte op een knopje, of een appje, en legde de druppel bloed op het venster. Ik had zoiets al eens meer gezien. Het was een Hoehetiaanse analysator, waarmee je direct kon zien wat er aan de hand was. Je kon het zelfs horen, want er kwam een stem uit die het vertelde: "Geen paniek. Blindedarmontsteking. Als je nu op «Oké» drukt, zal ik direct de dokter waarschuwen, de ambulance bellen, zorgen dat de operatiekamer in orde is en dan vanmiddag nog opereren. Twee weekjes in het ziekenhuis en alles is weer voor elkaar.", zei het knopje, of het appje.

Granny drukte op «Oké» en stelde Juf Galsteen gerust: "De dokter is onderweg. Het komt allemaal wel goed."

Juf Galsteen wilde helemaal niet gerust gesteld worden. Ze wilde veel liever in paniek raken, en dat deed ze dan ook direct. Ze vergat de pijn in haar buik, ze stopte met kreunen en steunen, ze ging half overeind zitten en ze zei tegen Granny: "Twee weekjes in het ziekenhuis? Niets daarvan. Daar heb ik helemaal geen tijd voor. Ik heb hier een weeshuis met twintig meisjes. Die kan ik niet twee weken alleen laten. Trouwens, de pijn is over..." Maar ze had het nog niet gezegd, of ze klapte alweer dubbel van de pijn.

Granny duwde Juf Galsteen weer terug in haar liggende positie en legde een handtas onder haar hoofd. Ze zei: "Niets daarvan. Je blijft liggen totdat de dokter er is en daarna ga je met de ziekenauto direct naar het ziekenhuis. Een blindedarmontsteking is geen pretje. Over die twintig meisjes hoef je je geen zorgen te maken. Daar hebben ze nou precies de superhelden voor uitgevonden. Superhelden helpen altijd iedereen met dingen die belangrijk zijn, maar waar bijvoorbeeld geen geld voor is, of waar niemand naar omkijkt. Wanneer er iemand met een blindedarmontsteking opeens een tijdje uit de running is, dan bel je gewoon een superheld en dan komt het in orde. Geen enkel probleem. Die meisjes beloven allemaal dat ze een handje mee zullen helpen, zodat je, als je over twee weken weer thuis komt, niet in een afgebrand weeshuis terecht komt. Nietwaar, meisjes?"

Alle meisjes die rondom Granny en Juf Galsteen stonden, knikten en beloofden het. Juf Galsteen moest zich wel bij de situatie neerleggen. Ze lag trouwens al een tijdje. Ze kon ook niet veel anders.

Ondertussen was dokter Draadnagel binnen gekomen. Hij onderzocht de patiënte en zei: "Blindedarmontsteking. Direct naar het ziekenhuis. Vanmiddag nog opereren. Over een week of twee ben je weer helemaal in orde." Op dat moment stopte de ziekenwagen voor

de deur.

Terwijl ze op de brancard getild werd, legde Juf Galsteen nog uit aan Granny dat er Brusselse spruitjes in de koelkast lagen, voor het avondeten. Terwijl ze de ziekenauto ingedragen werd, mompelde ze nog dat Eefje niet moest vergeten om haar medicijnen in te nemen voordat ze ging slapen. Maar toen gingen de deuren van de ziekenauto dicht en ging Juf Galsteen met loeiende sirenes en zwaaiende zwaailichten zo snel mogelijk naar het ziekenhuis. Granny, ik en nog negentien meisjes bleven achter. Wat nu?

"Wat nu?", vroeg Granny. Ze had er duidelijk niet op gerekend dat ze van het ene moment op het andere bevorderd zou worden tot hoofd van weeshuis De Bosheuvel. Ze had daar niet voor geleerd. Ze had er zelfs niet voor kunnen oefenen.

Maar als twintig meisjes opeens verlost zijn van die strenge Juf Galsteen, dan hebben ze wel een paar ideeën.

"Lekker lang opblijven.", bedacht Nayra.

"Lekker lang uitslapen.", wilde Petra.

"Elke dag ijs eten.", likkebaarde Zoraja.

"Gaan we ook een dagje ergens heen? Naar het zwembad, of naar het circus, of naar de film? Het is tenslotte vakantie.", vond Pauline.

"Koop je een GameConsole 4 voor ons? Dan kunnen we lekker de hele dag oorlogsspelletjes doen en zombies neerknallen.", verzoon Eefje.

"Gaan we ook liedjes zingen? Ik vind liedjes zingen altijd leuk.", zei Kleine Kitty.

Granny had ook wel een idee: "Ik dacht zelf meer aan... sommen maken."

Vooraf Petra vond dat een slecht idee. Ze was dit jaar blijven zitten en een van haar vijf onvoldoendes was voor rekenen: "Nee, hoor. Geen sommen maken. We hebben het hele jaar al sommen gemaakt. Het is vakantie. De vakantie is er om leuke dingen te doen. Sommen maken hoort daar niet bij."

Granny dacht even na en nam toen een besluit: "Inderdaad. Daar hebben jullie gelijk in. In de vakantie hoef je geen sommen te maken, althans, niet elke dag. Vandaag gaan we iets leuks doen. We pakken emmers en dweilen en sopdoekjes en flessen schoonmaakmiddel. We gaan het weeshuis een grote schoonmaak geven. Het regent, dus we hebben toch niets beters te doen."

"Schoonmaken? Is dat leuk?", vroeg iedereen tegelijk.

Granny vond van wel. Ze zei: "Juf Galsteen zal het in ieder geval heel leuk vinden als ze over twee weken weer thuis komt en alles blinkt als een spiegel. Maar geen paniek, een drupje Wonderschoon Superreiniger in het water en dan gaat het als een witte tornado."

Helaas. Het is vakantie. Helaas. Een dag zonder avontuur. Maar ja, niet alle verhaaltjes lopen zoals je hoopt. Soms komt er iets tussen, een blindedarmontsteking bijvoorbeeld. Dan sta je in plaats van in het circus of op de Eiffeltoren opeens met een emmer en een dweil in je handen de gang van weeshuis De Bosheuvel te soppen. Nou ja, de dag is nog niet om. Misschien gebeurt er toch nog iets spannends...

Gezond Verstand

"Ben jij net zo streng als Juf Galsteen, Granny?", vroeg Eefje.

"Heb je ook zo'n lange lijst van regels en dingen die niet mogen?", vroeg Marja.

Granny dacht even na en antwoordde toen: "Ik heb maar drie regels, maar ik ben inderdaad wel streng over die regels."

Alle meisjes hielden hun adem in. Maar drie regels. Dat waren er driehonderd minder dan de regels van Juf Galsteen.

"Regel één is: als je iets wilt, dan moet je daar eerst iets voor doen.", zei Granny.

Ik zuchtte diep. Die regel kende ik al een tijdje: "Dus als je een avontuur wilt beleven, dan moet je eerst je sommen maken, je lesje schrijven en je werkjes in huis doen."

"Precies.", zei Granny: "Zo werkt het nou eenmaal. Als je in een winkel iets wilt hebben, dan moet je daar geld voor betalen. Dat geld krijg je ook alleen als je er voor werkt, als je er eerst iets voor doet. Dus die regel is niet alleen voor kinderen, maar voor iedereen, ook voor grote mensen. Als je met twintig meisjes in een weeshuis woont, en iedereen helpt een handje mee, dan is alles zo voor elkaar. Snapt iedereen dat?"

Iedereen snapte het.

"Regel twee is: alles mag, als je het maar eerst vraagt, en als het maar verstandig is.", legde Granny uit.

Kleine Kitty snapte het niet. "Wat is dat, verstandig?", vroeg ze.

"Je bent misschien wel klein, Kleine Kitty, maar je bent wel heel verstandig. Verstandig betekent dat het niet slecht is voor jezelf, niet slecht is voor anderen en ook niet slecht is voor later. Dat lijkt misschien gemakkelijk, en dat is het eigenlijk ook wel, maar daarom wil ik wel dat je het altijd eerst vraagt. Dan kan ik erover nadenken en het uitleggen wanneer ik vind dat het niet verstandig is."

Petra, Marja en Eefje knikten dat ze het begrepen, maar Kleine Kitty snapte er nog steeds niets van. Granny legde het uit: "Neem nou bijvoorbeeld het avondeten van vandaag. Juf Galsteen had gezegd, dat er in de koelkast een lekker maaltje Brusselse spruitjes ligt. Dat is bijvoorbeeld heel verstandig. Brusselse spruitjes zijn gezond. Zo hoeven we geen geld uit te geven aan ander eten, dus dat geld kunnen we dan later voor iets anders gebruiken."

"Brusselse spruitjes? Ik lust geen Brusselse spruitjes.", zei Kleine Kitty.

Ik liet zien dat ik regel twee goed begrepen had: "Ik lust ook geen Brusselse spruitjes, Granny. En ik geloof dat niemand hier in het weeshuis Brusselse spruitjes lekker vindt. Dus dan is het slecht voor ons en dan is het niet verstandig om ze te eten. Toch? Dan kunnen we beter iets anders eten. Pizza bijvoorbeeld. Pizza vindt echt iedereen lekker."

Granny glimlachte: "Als je elke dag pizza eet, dan wordt je daar veel te dik van. Net als elke dag taartjes of elke dag snoep. Dus dat is niet verstandig, want het is slecht voor je en het is slecht voor later. Kennen jullie Marcel Bol, het zoontje van Bakker Bol?"

Ja, die kenden we allemaal wel. Die Marcel heette niet alleen Bol, hij was het ook. Hij kreeg van zijn moeder elke dag taartjes en koeken mee naar school. Dat was gebak van de vorige dag, dat ze in de winkel niet meer konden verkopen. Dat mocht Marcel wel opeten. Alleen was Marcel van al dat gesnoep zo rond als een voetbal geworden. Hij kon niet eens meer rennen. Als de jongens gingen voetballen, moest Marcel altijd in het doel staan. Omdat hij zo dik was, hield hij alles tegen.

"Als je eerlijk bent, dan weet je zelf ook wel dat zoveel snoepen en ongezond eten slecht is voor je. En als iets slecht is voor je, dan is het niet verstandig. Dan weet je gelijk de derde regel van Granny: eerlijk zijn. Als je niet eerlijk bent, dan kan niemand je vertrouwen. Dus als iemand iets kapot maakt of iets verkeerd heeft gedaan, dan heb ik liever dat je dat eerlijk zegt. Dan kunnen we samen kijken hoe we het weer kunnen repareren en hoe we kunnen proberen dat het de volgende keer niet verkeerd gaat. Maar als je niet eerlijk bent, dan zit er niets anders op dan straf.", legde Granny uit.

"Ja, straf, zoals Brusselse spruitjes eten zeker. Dat is niet eerlijk, Granny. Niemand vindt Brusselse spruitjes lekker, dus het is niet eerlijk dat we daarmee gestraft worden. En het is ook niet verstandig als we iets eten dat we niet lekker vinden.", probeerde Eefje nog.

Granny trapte er niet in. Ze zei: "Als je iets niet lekker vindt, maar het is wel gezond voor je, dan is dat dus niet slecht voor je. Brusselse spruitjes eten is heel verstandig en... ik ben er zelf dol op. Aan de slag dus. Spruitjes wassen en schoonmaken, aardappels schillen, water op het vuur zetten. Jullie hadden beloofd om flink te helpen. Als je met twintig meisjes in een weeshuis woont, en iedereen helpt een handje mee, dan is alles zo voor elkaar."

Pauline en ik schilden de aardappels. "Lekker gaaf.", zei Pauline: "Eerst hadden we Juf Galsteen met haar eindeloze lijst van regels. Van haar mochten we niets. Nu hebben we Granny. Die heeft maar drie regels, dus nu mogen we nog minder."

"Nee, dat is niet waar. We mogen alles, als we het maar eerst vragen en als het maar verstandig is. Granny probeert ons alleen maar te leren dat het niet verstandig is om onverstandige dingen te doen.", zei ik.

"Dus vanavond eten we lekkere verstandige Brusselse groene neuspeuterbollen, niet omdat ze zo lekker zijn, maar omdat ze zo gezond zijn. Bleuhr.", zei Pauline en ze trok zo'n vies gezicht dat ik er van moest lachen.

"Ach, misschien valt het allemaal wel mee. Wie weet gebeurt er voor die tijd nog iets. Met Granny in de buurt weet je het nooit.", zei ik.

Maar er gebeurde verder niets. Een uurtje later was het avondeten klaar. We gingen aan tafel. Granny deed de deksel van de pan met Brusselse spruitjes en snoof met veel genoegen de geur op: "Hmmm. Heerlijk... Vroeger waren er alleen Brusselse spruitjes in de winter, maar gelukkig kunnen we ze nu het hele jaar door eten. Ik ben dol op Brusselse spruitjes."

Ze pakte de opscheplepel... toen er opeens aan de voordeur gebeld werd.

"Verwaaid. Wil jij even open doen, Meg? Altijd hetzelfde liedje. Ze bellen altijd onder het eten.", zei Granny.

Aan de deur stond een jongen, helemaal doorweekt van de regen. Hij zette zijn brommerhelm af, veegde zijn kletsnatte haar uit zijn kletsnatte gezicht en vroeg: "Sorry dat

ik stoor, maar... ik ben op zoek naar de Nietbestaatstraat 123 in Polderdam. Ik ben nu al drie keer het hele dorp doorgereden, maar ik kan die straat niet vinden. Ik heb een bestelling van vijf reuzenpizza's bij me. Als ik die straat niet heel snel vind, dan worden ze koud en kan ik ze wel weggooien."

"Kom maar even binnen, hoor. Je bent drijfnat. We zullen het wel even aan Granny vragen. Ze heeft een telefoon met Tom en Tom. Die weten het antwoord op elke vraag.", zei ik.

"Dank je wel. Dat vind ik heel vriendelijk. Het is zulk slecht weer, en door al dat gezoek ben ik ook nog eens te laat thuis. Mijn avondeten kan ik natuurlijk wel vergeten... Wat ruikt het hier heerlijk. Zijn dat... Brusselse spruitjes?", vroeg de jongen, terwijl hij achter me aan de eetzaal inliep.

"Zou je aan Tom en Tom kunnen vragen waar de Nietbestaatstraat 123 in Polderdam is, Granny?", vroeg ik.

"De Nietbestaatstraat? Die bestaat niet. Iemand heeft je een flauwe poets gebakken.", zei Granny.

"Een poets gebakken? Vijf reuzenpizza's gebakken zul je bedoelen. Nou, die kunnen we nu wel weggooien. En ik moet ook nog terug door de regen. Leuke poets.", mopperde de pizzabezorger.

Granny stond op, pakte haar Hoehetiaanse Ontvochtiger uit haar tas en zei: "Draai je eens om, juist ja, nog een keer... Zo. Je was helemaal natgeregend. Gelukkig heb ik mijn Hoehetiaanse Ontvochtiger, want anders vat je nog kou. Wil je misschien hier wachten tot het ophoudt met regenen? Lust je misschien een bordje Brusselse spruitjes?"

"Brusselse spruitjes? Graag. Dat is mijn lievelingseten. Als je de hele dag pizza's moet rondbrengen, dan lust je ze zelf niet meer. Maar, over pizza's gesproken. Wat moet ik nou doen met die vijf reuzenpizza's?"

Dat was een gemakkelijke vraag. Uit wel twintig kelen klonk het antwoord: "Zet ze hier maar op tafel. Wij weten er wel iets op..."

Als je met twintig meisjes in een weeshuis woont, en iedereen helpt een handje mee, dan is alles zo voor elkaar. Er werd een stoel aangesleept en een bord op tafel gezet, dat door heel veel handen tegelijk werd volgeschept met Brusselse spruitjes, terwijl andere handen zich ontfermden over die vijf reuzenpizza's, die over alle andere borden werden verdeeld. En dat allemaal binnen één minuut.

"Eet smakelijk"

De pizzabezorger liet zich dat geen twee keer zeggen. Hij at zijn bord leeg, en daarna schepte hij nog drie keer op. Ook Granny liet zich de Brusselse spruitjes goed smaken. Gelukkig maar, want anders hadden we al dat werk voor niets gedaan. Alle meisjes van de Bosheuvel deden hun best op 'De Grote Verdwijntruc', een magisch meesterwerkje waarin vijf reuzenpizza's op onnavolgbare wijze verdwenen, zonder een spoor of zelfs maar een kruimel achter te laten.

Pauline zat te glunderen en likte haar lippen af: "Zo lang als ik in de Bosheuvel woon hebben we hier nog nooit pizza gegeten. En de eerste dag dat Granny er is, staat er opeens een verdwaalde pizzakoerier voor de deur die dol is op Brusselse spruitjes. Je

snapt niet hoe het kan."

Ik lachte: "Ja. Met superhelden gebeuren dat soort dingen nou eenmaal. Met Granny in de buurt weet je het nooit."

Eitje ontbijtje

De volgende ochtend regende het gelukkig niet meer. Granny had gezegd dat we mochten uitslapen, maar ze vond wel dat we met zijn allen tegelijk moesten ontbijten: iedereen die om tien uur nog lag te snurken, mocht de afwas doen. Niemand wilde de afwas doen. Iedereen was op tijd wakker, gedoucht en aangekleed. Iedereen zat aan de eettafel te wachten tot Granny en ik terugkwamen van ons bezoek aan Bakker Bol met vers brood voor het ontbijt.

"Wat is dit?", vroeg Granny.

Iedereen keek verbaasd: "Nou, gewoon, samen ontbijten. Dat wilde had je toch gezegd? Om tien uur. Het is vijf voor tien, dus we zijn allemaal keurig op tijd."

Granny legde het uit: "Als we om tien uur ontbijten, dan haalt de een brood, dan bakt de ander een eitje, dan dekt de derde de tafel, dan zet de vierde thee, dan snijdt de vijfde plakjes kaas..."

Marja antwoordde: "Dat doet Juf Galsteen altijd. Wij hoeven alleen maar te gaan zitten en alles op te eten."

Granny zuchtte diep. Ze vroeg: "Wat was ook alweer regel één van Granny?"

"Als je iets wilt, dan moet je er eerst iets voor doen.", zei iedereen in koor. Dat is het voordeel als er maar drie regels zijn. Je leert ze snel uit je hoofd.

"Maar... het is vakantie...", probeerde Marja nog.

"Daarom juist. Als het vakantie is, dan hoef ik niet voor twintig meisjes elke dag ontbijt te maken, en middageten, en avondeten, en het hele huis schoon te maken. Als ik daar aan zou beginnen, dan lag ik morgen om deze tijd naast Juf Galsteen in een ziekenhuisbed. Daar ben ik veel te oud voor. Daar begin ik niet meer aan. Als we allemaal even meehelpen, met twintig meisjes en veertig handen, dan is alles zo gebeurd.", zei Granny.

Ik hielp Granny alvast een handje: "Granny heeft gelijk, hoor. Ik mocht kiezen. Ik mocht op De Bosheuvel blijven wonen of ik mocht bij haar in huis logeren. Als ik bij Granny wilde wonen, dan moest ik wel elke dag sommen maken en een lesje schrijven en werkjes in huis doen. Maar als ik dat allemaal deed, dan beleefden we daarna ook elke dag een spannend avontuur. Zo werkt het nou eenmaal. Als je iets wilt, dan moet je daar eerst iets voor doen."

"Een avontuur beleven? Dan slaap ik liever uit.", zei Marja.

"Laat ik het anders zeggen.", zei Granny: "Als je niet eerst het ontbijt klaar maakt, dan krijg je niets te eten. En als je niet meehelpt bij het middageten, dan krijg je weer niets te eten. En voor het avondeten geldt hetzelfde. Wat vind je maag daarvan?"

Marja dacht na. Ze dacht aan de tweede regel van Granny, 'je mag alles, als het maar verstandig is'. Ze bedacht dat haar maag haar al een tijdje aan het vertellen was dat het behoorlijk onverstandig was om je ontbijt over te slaan. Ze dacht vervolgens aan de derde regel van Granny, 'eerlijk zijn'. Als ze eerlijk was, had Granny wel gelijk. Luiheid is geen goede eigenschap. Uiteindelijk hakte ze de knoop maar door en zei: "Sorry, Granny. Je hebt gelijk. Het is helemaal niet zo erg om 's morgens even het ontbijt klaar te maken,

zeker niet als we het allemaal samen doen. Het was eigenlijk ook wel een beetje flauw van ons, dat we Juf Galsteen nooit ergens mee hebben geholpen. Ze moest het altijd vragen en zelfs een beetje boos worden als we het dan nog niet deden. En nu ligt ze in het ziekenhuis, dus nu móeten we het wel anders doen."

Granny glimlachte tevreden: "Heel goed, Marja. Je bent niet alleen verstandig, je leert ook heel snel. Als we het samen doen, dan is het zo gebeurd. Je zult zien het dat vandaag een bijzondere dag wordt."

Met dat vooruitzicht stonden we allemaal op om samen voor het ontbijt te zorgen. Eefje stond een beetje onhandig met de koekenpan bij het fornuis. Ze vroeg aan Granny: "Ik heb nog nooit een eitje gebakken, Granny. Kun je me daarbij helpen?"

Granny pakte de koekenpan, deed er een beetje boter in, zette hem op het vuur en zei: "Nou, mij lukt dat ook nooit, hoor. Meg doet dat altijd voor me. Ik zal laten zien waarom."

Ze pakte een eitje uit de schaal, tikte het op de rand van de koekenpan, maakte het open en liet de inhoud van het eitje in de pan glijden. Een keurig wit bolletje op een gele ondergrond.

"Dat is gek.", zei Eefje.

Ik legde het uit: "Ja, dat gebeurt altijd als Granny een eitje bakt. Ze moet elke ochtend bij het ontbijt een gebakken eitje eten, want anders verliest ze haar superkracht, maar als ze dat zelf bakt, dan gaat het altijd verkeerd. Dan wordt het geen wit eitje met een gele bol, maar een geel eitje met een witte bol. Maar je kunt het rustig opeten, hoor. Het smaakt net zo lekker en wij verliezen onze superkracht toch niet."

Ik hielp Eefje en Granny met het bakken van de eitjes, terwijl de andere meisjes van De Bosheuvel de tafel dekten, bekertjes melk inschonken en thee zetten. Toen we even later allemaal aan tafel zaten te eten, vroeg Eefje aan Granny: "Wat gaan we vandaag doen, Granny? Gaan we een spannend avontuur beleven?"

Granny snoof een paar keer en zei: "Ruikt het hier soms naar een avontuur?"

We roken van alles, de lekkere geuren van gebakken eitjes, van thee en van vers brood, van zeep en shampoo als je je neus in het haar van je buurvrouw stak, maar een avontuur? Nee. Ik moest eerlijk bekennen dat het niet naar een avontuur rook.

Granny zei: "Toen ik vanmorgen wakker werd, toen rook ik iets heel anders. De geur van vocht en groene algen op de muur, van rottend hout, van natte stenen en cement."

Petra legde het uit: "Dat komt door de regen van gisteren, Granny. De Bosheuvel is eeuwen oud. Het dak van de zolder lekt, dus als het regent, dan trekt het water in de vloeren en de muren. Daarom ruikt het zo vies als je wakker wordt. Maar als de zon weer een tijdje schijnt en de wind begint te waaien, dan droogt alles vanzelf op. Dan verdwijnt die vieze geur weer."

Granny vond dat maar vreemd: "Dus als je in de regen hebt gelopen, en je kleren worden nat, en ze gaan stinken, dan wacht je gewoon totdat de zon weer gaat schijnen en de wind gaat waaien, en dan houd je vanzelf op met stinken?"

Iedereen moest daar wel om lachen: "Nee, natuurlijk niet. Dan stop je je kleren in de wasmachine, dan ga je onder de douche, en dan trek je schone kleren aan."

"Dus als het dak lekt, dan moet je dat repareren, of de timmerman bellen, zodat die het kan repareren. Want anders blijft het lekken. Dan wordt de ellende alleen maar groter.", zei Granny.

"Juf Galsteen heeft de timmerman al een paar keer gebeld. Hij zei dat er een heel nieuw dak op moet. De Bosheuvel is bijna 400 jaar oud. De balken zijn verrot. Dat kon niet meer gerepareerd worden, en een nieuw dak kost honderdduizend euro. Zoveel geld hebben we niet. We hebben zelfs geen cent.", legde Petra uit.

Granny snapte het probleem: "ik snap het probleem. Maar als we hier met zijn allen maar blijven zitten kijken hoe de druppels door het dak lekken, dan lossen we dat probleem natuurlijk nooit op. Dus het lijkt me het beste als we samen iets verzinnen."

Marja begreep waar Granny heen wilde: "We zouden koekjes kunnen bakken en die verkopen, om aan geld te komen voor een nieuw dak."

"Nou, dan moet je heel wat koekjes verkopen voordat je honderdduizend euro hebt verdiend. Dat lukt nooit.", vond Pauline.

"Zo moet je niet denken, Pauline.", zei Granny: "Het is een goed idee. Als we nog meer ideeën hebben, en we doen alles bij elkaar, dan komt er een moment dat zelfs het grootste probleem wordt opgelost. Koekjes bakken en verkopen. Zou jij het in je schrift op kunnen schrijven, Meg, zodat we het niet vergeten? Nog meer ideeën?"

"We zouden een rommelmarkt kunnen organiseren in de tuin.", zei Petra.

"Ja. We zouden spullen kunnen verkopen die we niet meer gebruiken.", zei Eefje.

"Ja. Onze oude schoolboeken bijvoorbeeld.", grinnikte Zoraja.

Ik was het niet met haar eens: "Die schoolboeken zijn van de school. Die moeten we later weer teruggeven. En verder..."

Iedereen dacht na. Als je een weesmeisje bent en in een weeshuis woont, waar het al een hele kunst is als er elke dag genoeg geld is om eten van te kunnen kopen en soms nog iets extra voor kleren of de kapper, dan heb je niet veel speelgoed om te verkopen.

Granny kreeg een goed idee: "Laten we eens op die zolder gaan kijken. Als we een nieuw dak moeten hebben, dan zullen we die zolder toch leeg moeten maken. Wie weet vinden we daar wel iets voor de rommelmarkt."

Daar had iedereen wel zin in. Niemand van ons was ooit op de zolder van De Bosheuvel geweest. Misschien vonden we daar wel allerlei spannende dingen. We ruimden de ontbijtboel op, deden de afwas, maakten de keuken schoon en gingen achter Granny aan, die de sleutel van de deur naar de zolder in het bureau van Juf Galsteen had gevonden. Granny opende de deur en voorzichtig liepen we achter elkaar de krakende en piepende zoldertrap op.

"Wonen hier geesten?", fluisterde Kleine Kitty.

"Geesten bestaan niet, Kleine Kitty.", zei Marja beslist.

"O nee?", zei Kleine Kitty: "En wie verstopt dan altijd mijn sokken, wanneer ik lig te slapen?"

"Kijk dan zelf. Zie jij een geest?", vroeg Marja. Nee. Geesten zagen we niet. Wel spinnenwebben, oude kisten, bergen rommel en vooral veel stof.

Granny deed de lakens uit: "Nou, meiden. Allemaal oude kleren aantrekken, emmers en sopdoekjes en dweilen en zwabbers pakken, en aan de slag."

Zo gezegd, zo gedaan. We begonnen aan de kant waar de trap op de zolder uit kwam. Eerst keken we of iets bewaard moest blijven. In dat geval maakten we het schoon en verhuisden we het naar de kelder. Dat kwam weinig voor.

Als we iets tegen kwamen dat we misschien nog wel konden verkopen, dan maakten we het schoon en zetten we het apart in een hoek van de keuken. Dat was ook niet veel. Een paar kisten met oude kleren, maar die waren al zo lang uit de mode dat we daar vast niet veel voor zouden krijgen. Een kist met hoeden en petten. Een paar kisten met oude boeken, maar de meesten waren onleesbaar en onbruikbaar geworden door het water dat al die jaren door het dak had gelekt. Een paar schilderijen die bijna uit elkaar vielen van oudheid.

De rest was rommel dat we, na een afkeurende blik van Granny, regelrecht in de vuilnisbak lieten verdwijnen.

"Wat moeten we doen met die oude boeken, Granny? Sommigen zijn te vies om beet te pakken. Moeten we die maar weg gooien?", vroeg ik.

"Boeken zijn belangrijk, Meg. Zeker als het boeken zijn uit de tijd dat de meeste mensen niet konden lezen en schrijven. Laten we ze maar bewaren. Misschien is er nog wel iemand die er iets aan heeft.", legde Granny uit.

"Mensen die niet konden lezen en schrijven? Hoe kan dat nou. Dat leren wij al in groep drie.", zei Pauline.

Marja had wat opgestoken op school tijdens de geschiedenislessen: "Vroeger gingen niet iedereen naar school. Boeken werden door monniken helemaal met de hand overgeschreven. Meestal waren het boeken in het Latijn, zoals de bijbel. Pas rond het jaar 1500 werd het drukken van boeken uitgevonden. Toen pas leerden de rijken en de mensen van adel om te lezen en te schrijven. De gewone mensen hadden daar geen tijd voor. Die vertelden verhalen door in de vorm van rijmpjes en liedjes, omdat je het nou eenmaal gemakkelijker kunt onthouden als het op rijm en op muziek is."

"Grappig. Daar had ik nooit aan gedacht. Dus die kisten met boeken zullen we maar in de kelder bewaren. Die zijn misschien nog wel meer geld waard dan we denken.", zei ik.

"Kan je ons even helpen, Granny. Deze kist zit vol met allerlei oude kasboeken van De Bosheuvel, sinds de bouw in 1621. We hebben het geprobeerd, maar de kist is veel te zwaar voor ons. Zou jij misschien, met je superkracht...", vroeg Zoraja.

"Geen probleem.", zei Granny. Ze ging voor de kist staan, pakte de handgrepen beet en hief haar handen boven haar hoofd... maar... de zware kist bleef gewoon op de grond staan. Granny was door de planken van de vloer gezakt. Ze zat tot haar knieën tussen de vermolmden planken en de verpoetste splinters.

"Verwaaid. Ik ben bang dat we die kist maar gewoon leeg moeten maken en hem dan verschuiven, want optillen lukt niet.", zei Granny. We hielpen haar om haar benen vrij te maken tussen het rottende hout, zodat ze weer op wat stevigere bodem kon gaan staan.

Toen ik een oud stuk hout weghaalde, zag ik opeens iets vreemds. Tussen de resten van de vloer lag... een houten kistje dat door de val van Granny versplinterd was. En in dat kistje zat een pakje. Een vierkant pakje, verpakt in stevig leer met veters er om geknoopt, zodat de inhoud goed beschermd zou blijven.

Ik haalde het pakje tussen de splinters tevoorschijn en liet het aan Granny zien: "Kijk eens wat ik gevonden heb. Misschien is dit wel eeuwen oud. Misschien kunnen we het verkopen aan een museum. Misschien is het zoveel geld waard dat we een nieuw dak kunnen betalen."

Granny keek naar het pakje en zei: "Nou, het ziet er anders heel gewoon uit. Niets bijzonders. Wat zou het zijn?"

Ik rook er aan. Een hele bijzondere geur. De geur van buskruit en peper, van desembrood en oude kaas, van zout zeewater en leren laarzen, met een vleugje rozemarijn, een snufje nostalgie en een herinnering aan lang vervlogen tijden.

"Waar ruikt het naar?", vroeg Granny.

Opeens wist ik het: "Het ruikt naar een fantastisch avontuur."

Het raadsel van Ridder Rudolph

Wat bij andere mensen de woonkamer is, dat noemen we op De Bosheuvel 'de Salon'. Het is de gezelligste kamer van ons huis, met een open haard, een heleboel gemakkelijke stoelen en een grote tafel waaraan we huiswerk maken of spelletjes doen. Soms zetten we de stoelen in hoekjes bij elkaar om overal gezellige groepjes te maken, en soms zetten we ze in een grote kring als we allemaal samen iets doen. Nu was het tijd voor die kring, want iedereen wilde wel weten wat er in dat geheimzinnige pakje zat.

Granny ging in de grote stoel van Juf Galsteen zitten. Ze prutste wat aan de leren koordjes, maar ze kreeg zelfs met haar nagels en haar tanden die oude knopen er niet uit. Tenslotte hakte ze gewoon de knoop door, met haar superhelden-zakmes uit Hoehétidan, waar echt alles aan zit dat een moderne superheld bij haar werk maar nodig kan hebben.

Er zaten wel drie lagen leer en perkament omheen. Toen die er afgepeld waren, kwam de inhoud tevoorschijn: het was een boek. Een heel oud boek. Granny sloeg het open, bladerde er in en las voor: "Het is een dagboek. Het lijkt wel of het van een dichter is geweest. Het staat vol met gedichtjes. Ha! Hier, op de eerste pagina, staat een naam: Ridder Rudolph van Nistelrode, graaf van Nistelrode, bouwer van weeshuis De Bosheuvel, stichter van school De Hobbel. Geboren op 23 mei 1568..."

Snel bladerde ze door naar de laatste bladzijde, las aandachtig wat daar geschreven stond en ging verder: "en de laatste pagina, die hij op zijn sterfbed heeft geschreven, is gedateerd op 14 mei 1648. We hebben een fantastische ontdekking gedaan, meisjes. Dit dagboek is maar liefst 400 jaar oud."

Vreugde en spanning wisselden elkaar af. We grijnsden naar elkaar, maar we wilden ook graag weten wat er verder in dat boek zou staan. Maar Granny las niet verder. Ze keek op haar horloge. Ze keek om zich heen. We snapten er niets van. Totdat ik op de klok keek. Natuurlijk.

"Zou je soms een lekker kopje koffie lusten, Granny? Met een gevulde koek er bij misschien?", vroeg ik.

"Wat een goed idee, Meg. En misschien hebben jullie ook wel zin in iets, een beker warme chocolademelk bijvoorbeeld.", zei Granny.

Het record 'koffie zetten en chocolademelk maken' uit het Guinnessboek ging aan flarden. Twintig meisjes sprongen op, renden naar de keuken en kwamen weer terug met een schaal gevulde koeken, een blad vol met kopjes, kannen warme chocolademelk en een kopje koffie voor Granny. Als je iets wil, dan moet je daar natuurlijk wel eerst iets voor doen. We begonnen het al te begrijpen.

Ondertussen had Granny in het dagboek zitten bladeren en er flink wat uit opgestoken: "Toen Ridder Rudolph vier jaar was, is er iets vreselijks gebeurd, op 1 december 1572. Wat het precies is staat niet in het dagboek, maar hij noemt die datum keer op keer. Het is de reden voor alles wat hij in zijn verdere leven heeft gedaan. Hij schrijft dat hij in 1609 opdracht heeft gegeven tot de bouw van De Bosheuvel, dat in 1621 voltooid was. Hij wilde een huis voor kinderen die geen ouders meer hadden. Ridder Rudolph noemt de datum van 1 december 1572 ook als reden waarom hij een groot deel van het geld van zijn familie heeft gebruikt voor de bouw van De Hobbel. Dat gebouw was bedoeld om kinderen te onderwijzen over de fouten uit het verleden. Hij wilde er zo voor zorgen dat de

verschrikkelijke gebeurtenissen van 1 december 1572 nooit meer voor zouden komen."

"De Hobbel is onze school...", fluisterde Pauline.

"Wat zou er zijn gebeurd op die datum?", vroegen we ons af. Petra stond op en kwam terug met de Canon van de Vaderlandse geschiedenis. Dat was het boek dat ze in haar groep op school gebruikten bij de geschiedenislessen. Normaal gesproken moest ze dat boek teruggeven aan het einde van het schooljaar, maar Petra was blijven zitten, vijf onvoldoendes, dus ze had al haar schoolboeken meegekregen om in de vakantie flink te leren (wat ze niet echt van plan was). Ze bladerde in de Canon, maar kon er niets over vinden. Ik pakte mijn boek van Nel Vingerhoed er bij, Geschiedenis van de Lage Landen, maar daar stond ook al niets in.

Granny had wel iets interessants gevonden: "Moet je horen. Ridder Rudolph schrijft hier:

*Een schat van goud om fijn te zoenen
Een zak met honderd gouden dubloenen
Heb ik verstopst ende verborgen
Voor mijnen ouden dag zonder zorgen*

Honderd gouden dubloenen... Hoeveel zou dat vandaag de dag waard zijn?"

Granny pakte haar superheldentelefoon, drukte op een knopje, of een appje, en een stem begon te vertellen: "De koersen. De wielerskoersen: Tom Dumoulin ligt op kop in de Tour de France. De paardenkoersen: Jojo Buitenzorg is verkouden dus hij kan morgen niet mee doen bij de Grote Draversprijs. De beurskoersen: De aandelen van KLM zijn de lucht in geschoten, maar de aandelen van herenmode zijn gezakt als een broek zonder knoop. De goudkoersen: de prijs van een gouden dubloon is gestegen tot net iets boven de duizend euro..."

"Honderd gouden dubloenen. Elke dubloon is duizend euro waard. Hoeveel is dat?", vroeg Granny. Zoals je weet had Granny in Hoehétidan gewoond; daar zijn alle cijfers anders dan bij ons. Snel rekenden we het voor haar uit: "Honderdduizend euro, Granny. Precies de prijs van een nieuw dak..."

Granny las snel verder:

*"Den vindplaats wordt verlicht
Met enen letter uit elk gedicht
Hoeveel letters en waar te beginnen
Dat hoef je niet zelf te verzinnen
De trompetter van de Mookerhei
Zet daar de getallen bij
Hij was geen held en hij had geen geld
Maar trompetter was hij wel, in hart en ziel."*

Doodstil was het in de salon. Wat was dit nou weer? Een trompetter? De Mookerhei? Wat een teleurstelling. Hoe hadden we ooit kunnen hopen dat we het raadsel van die schat zouden kunnen oplossen. Die was zo goed verborgen dat niemand hem in 400 jaar had kunnen vinden. Zelfs de aanwijzingen van de gedichten van Ridder Rudolph konden ons niet verder helpen. Hier kwam echt niemand uit.

"Dit is onmogelijk, Granny. Niemand van ons weet genoeg over de tijd waarin Ridder Rudolph leefde. Hoe kunnen we nou ooit de naam raden van de trompetter van de

Mookerhei? Moeten we die in de Gouden Gids van 1621 opzoeken soms?", zuchtte ik.

"Ja, dat is het vervelende met raadsels. Het raadsel van Ridder Rudolph zal altijd wel een raadsel blijven. Jammer. Die honderd dubloenen zouden we best goed kunnen gebruiken. Maar helaas. We gaan dus maar gewoon verder met het opruimen van de zolder. Dat lijkt mij in ieder geval het beste."

We keken elkaar eens aan. Die stofzooi en die oude kleren, die vieze geur en dat zware werk, daar had opeens niemand meer zin in. Maar ja, er zat weinig anders op.

"In die grote kist zat allemaal administratie van de Bosheuvel, Granny. Daar zaten echt oude papieren bij. Misschien vinden we daar wel een aanwijzing.", bedacht Zoraja.

Het was niet veel, maar het was wel een idee. We gingen weer terug naar de zolder en begonnen in de kist te spitten. Kasboeken, bonnetjes, facturen en meer van dat soort spul, maar niets waar we ook maar iets aan hadden. We pakten de oude boeken er bij die we in andere kisten hadden gevonden, maar ook daarin stond niets. Gedichten, toneelstukken, verhalen, een boek over hoe je een rieten zitting op een stoel kon maken, en vooral veel inktvlekken en onleesbare pagina's.

Granny was op een rieten zitting van een oude stoel gaan zitten die ze onder een berg oude tapijten had gevonden. Ze zat in het dagboek van Ridder Rudolph te bladeren: "Het hele boek staat vol met dezelfde soort gedichten en dezelfde soort raadsels. Hier heb ik een gedicht over de burgemeester van Wezel. Je moet raden hoe die man heette. De eerste letter van degene die het goede antwoord weet."

"Dat weet toch iedereen, Granny. De burgemeester van Wezel heet... Ezel. Je roept het in een grot en de echo geeft het antwoord. Dat is de letter, E van echo. Die grap is echt al zo oud...", lachte Pauline.

Ik was verbaasd: "Nou, ik kende hem anders niet, die grap over de burgemeester van Wezel."

Granny pakte het volgende gedicht er bij: "En wat dacht je van deze?"

*Na lange barre tijden
Kwam er een einde aan het leiden
Den dag plus den maand van den ontzetter
levert het cijfer van deze letter*

Daar snapt echt niemand iets van."

We hielden op met het spitten in de administratie en keken naar het gedicht.

"Lijden, van pijn lijden bijvoorbeeld, dat schrijf je met een lange ij. Als het met een korte ei is, dan is het het werk van een gids, een reisleader bijvoorbeeld.", zag ik gelijk.

"Of de naam van een stad. Leiden is een plaats in Zuid Holland, een stukje boven Den Haag.", wist Petra.

"In Leiden praten ze heel grappig, met een rollende R. En ze zingen er leuke liedjes.", zei Eefje en ze begon uit volle borst te zingen: "Drrrie oktoberrr, drrrie oktoberrr, dan zijn we als een bal. Drrrie oktoberrr, drrrie oktoberrr, dan gaan we aan de lal."

Zoraja vond dat echt het gekste liedje dat ze ooit had gehoord: "Wie zingt er nou liedjes over drie oktober. Is er dan iemand jarig of zo?"

"Nee.", zei Eefje: "Dan is het feest in Leiden, op drie oktober. Dan is er kermis en iedereen is vrolijk. Vroeger, toen mijn moeder nog leefde..." Verder kwam ze niet. Ze herinnerde zich opeens weer waarom ze in De Bosheuvel woonde, een weeshuis, voor meisjes die geen vader en moeder meer hebben.

We werden allemaal even stil. We hadden allemaal wel eens zo'n moment, waarop we het even moeilijk hadden. Dan was het fijn dat we elkaar hadden, want we hadden allemaal hetzelfde meegemaakt. Het beste was om maar weer snel aan iets anders te denken.

"Als je het weten wilt waarom het feest is, dan moet je gewoon Ed en Fred bellen, van het orkest De Vrolijke Noten. Die weten alles over feesten.", zei ik.

Granny vond dat een goed idee. Ze pakte haar telefoon en belde het nummer. Ed en Fred vonden het leuk dat Granny belde. Sinds ons avontuur in Super Granny 1 hadden we ze niet meer gezien. Granny vroeg of ze wel eens op de kermis in Leiden waren geweest. Ed en Fred wisten het direct: 3 oktober, Leiden ontzet. Dat was iets dat vroeger was gebeurd, maar wat precies, dat wisten ze niet. Ze kwamen om te feesten en niet om geschiedenisboeken uit hun hoofd te leren.

Opeens begreep ik het: "De dag en de maand van de ontzetter... Leiden Ontzet. 3 oktober. 3 plus 10 is 13. De 13^e letter van het alfabet is... de M... Verwaaid. In vijf minuten hebben we al twee raadsels van Ridder Rudolph opgelost. Alleen maar omdat iedereen iets wist. Dat hebben we samengevoegd, opgeteld en toen kwam het antwoord er uit rollen. Misschien moeten we het niet zo snel opgeven. Misschien hebben we gewoon wat meer informatie nodig. Misschien moeten we gewoon iets meer te weten komen over de tijd waarin Ridder Rudolph leefde."

Granny vond het knap: "Zeg het maar. Wat doen we? Gaan we verder met het opruimen van de zolder? Of gaan we met zijn allen proberen om die honderd dukaten te vinden? Mij hoeft je het niet te vragen. Ik heb mijn hele leven in Hoehétidan gewoond. Ik weet echt *niets* van de geschiedenis van Nederland, en al helemaal niet over de tijd tussen 1568 en 1648. Hier kan geen superheld mee helpen. Jullie moeten het zelf doen."

We keken elkaar aan. Kleren onder het stof, zwarte strepen in ons gezicht, haren in de war. Twintig meisjes, waarvan de oudsten, Petra en Marja, 14 waren en de jongste, Kleine Kitty, pas 4.

Ik hakte de knoop door. Zolders stinken. Zolders ruiken niet naar een avontuur. Ik ben dol op avonturen. Ik zei: "Misschien is dit avontuur wel veel te groot voor ons, of misschien zijn wij wel veel te klein voor zo'n groot avontuur, maar als we het niet proberen, dan weten we het nooit. Als we het samen doen, wie weet wat er dan nog allemaal kan gebeuren. Wie stemt voor de zolder?"

Niemand.

"Wie stemt voor een avontuur?"

Iedereen.

Granny zei: "Ik weet maar één ding: als je iets wilt, dan zal je daar eerst wat voor moeten doen."

Ik knikte: "We hebben informatie nodig."

Bieb-bieb

"We hebben informatie nodig. Maar waar vinden we informatie over de tijd van Ridder Rudolph, over de jaren tussen 1568 en 1648?", vroeg ik me hardop af.

Iemand drukte op een toeter: "Bieb-bieb."

"We zouden misschien alle museums van Nederland af kunnen lopen. In museums bewaren ze oude dingen.", zei Pauline.

Iemand drukte alweer op die toeter: "Bieb-bieb."

"In sommige steden staan nog hele oude gebouwen, uit de tijd van Ridder Rudolph. Daar zouden we ook kunnen kijken.", opperde Marja.

Die toeter werd nou toch wel heel vervelend: "BIEB-BIEB"

"Wie zit er nou toch zo te biepen? Of is dat de telefoon van Granny die zo'n irritant geluid maakt?", vroeg Zoraja.

We keken op, om te zien waar dat gebiep vandaan kwam. Het was Granny, die een kaartje in haar hand omhoog hield: "Biep-biep. Waar vind je alles over het verleden, het heden en de toekomst? Het is dichtbij, en als je op school zit zelfs helemaal gratis..."

Bieb-bieb. De bieb. De bibliotheek. Natuurlijk. Daar hadden we niet aan gedacht. Op De Bosheuvel hebben we geen TV, maar in onze vrije uurtjes vermaken we ons prima, want we zijn allemaal lid van de bibliotheek. In de bieb hebben ze stapels boeken, om gewoon lekker spannend ontspannend te lezen, maar ook studieboeken vol informatie over alles wat je maar wilt weten. Vlug keken we op de klok. We moeten opschieten. De bieb gaat over een uurtje dicht. Heeft iedereen een biebkaart? We mogen elk drie boeken, twintig meisjes, dat is genoeg papierwinkel om tachtig jaar zoet te zijn.

"Terwijl jullie je biebkaart opzoeken haal ik de DAF wel even. De bieb is helemaal in Wittekerke. Als we daar op de fiets naar toe moeten, dan is hij dicht tegen de tijd dat we er zijn.", zei Granny. We renden naar onze kamers, om ons op te knappen en om te kleden, om onze biebkaarten op te zoeken en om onze schooltassen leeg te maken, zodat we iets zouden hebben om al die boeken in te vervoeren. Precies op het moment dat we klaar waren, klonk er buiten: "Biep-biep." Het was Granny in de DAF. Nou denk je misschien dat er nooit twintig meisjes in een DAF passen, en dat klopt ook als een bus, want het is een DAF en geen bus, maar een stuk of vier op de achterbank en Marja en Kleine Kitty naast elkaar op de voorbank, dat paste prima. Gewapend met twintig biebkaarten en een heleboel lege tassen scheurden we door Polderdam, over de Kanaaldijk, langs de Poldervaart, over de Ringweg, door het Wilgenbos, langs het Reigerwater, en over de Wittekerker Straatweg, tot we voor de bieb stopten. Granny keek op haar horloge: "Zeven seconden en vijf honderdsten. Hm. Ik heb het wel eens in minder dan zeven seconden gedaan. Misschien wordt het tijd om de olie van de DAF te ververset."

We renden naar binnen en verspreidden ons over de verschillende gangpaden, op zoek naar... ja, naar wat eigenlijk. Boeken over mensen uit die tijd, boeken over kleding uit die tijd, boeken over kunst, schilderijen, toneelstukken, ontdekkingsreizen, veldslagen en oorlogen, koningen en regenten, katholieken en protestanten, wijze mannen en grappenmakers, kastelen en grachtenpanden, je kon het zo gek niet bedenken of we vonden er wel iets over.

Met onze armen vol boeken kwamen we bij de uitleenbalie, waar de bibliothecaresse, juffrouw Erna Boekenworm, pardon, juffrouw Erna Hoekenvorm, ons verbaasd aankeek. "Dat zijn veel te veel boeken. Die mogen jullie niet allemaal meenemen, hoor. Maximaal drie studieboeken en drie leesboeken per persoon.", zei ze.

We lieten zien dat we twintig biebkaarten bij ons hadden, maar dan waren het nog te veel boeken. En om het helemaal af te maken kwamen Marja en Petra nog eens aanlopen met het allerdikste boek dat ze in heel de bieb hadden kunnen vinden, een boek van tien kilo zwaar en 12.345 bladzijden dik, met de titel '1568-1648, De 80-jarige Oorlog van A tot Z'.

"Dat is een boek voor volwassenen. Dat mogen jullie niet lenen. Dat is niet geschikt voor kinderen.", zei juffrouw Erna beslist.

"Dan leen ik het wel.", zei Granny. Ze viste haar eigen biebkaart uit haar zak en koos nog twee andere studieboeken uit de enorme stapel op de balie. Ondertussen maakten wij een selectie van de andere boeken.

"Geschiedenis van de Lage Landen, door Nel Vingerhoed, die heb ik thuis al, dus die hoeven we niet te lenen.", zei ik en ik legde het boek op de stapel om terug te zetten waar we het vandaan hadden gehaald.

"De Canon van de Vaderlandse Geschiedenis, door Adriaan Pollepel, die hoeft ook niet. Dat boek hebben we het afgelopen jaar op school moeten leren.", zei Petra.

"Gebak uit grootmoeders tijd, door Sonja Bakker, dat is ook niet echt een boek over de tijd van Ridder Rudolph.", zei Eefje. Marja protesteerde: "Nee, maar het is vakantie. Ik had bedacht dat we lekker een dagje koekjes of appeltaart konden bakken." Ja, daar had ze wel een punt. Een appelpunt bijvoorbeeld. Het was een groot probleem.

"Het is niet zo'n groot probleem, hoor.", zei juffrouw Erna. Ze pakte de grote stapel met albums van Gilles de Geus, die Kleine Kitty had uitgezocht (ze kon nog niet lezen, maar wel heel goed plaatjes kijken): "Dit zijn geen studieboeken, maar leesboeken. En als ik dan even snel de andere boeken tel... 59 stuks. Hoeveel is 20 biebkaarten keer 3 studieboeken?"

"60.", riepen we tegelijk.

"Dan mag het boek van Sonja Bakker ook nog mee. Maar verder niets meer, hoor. En binnen drie weken alles weer terugbrengen, want zo zijn de regels van de bieb."

We moesten wel twee keer lopen voordat we de hele stapel in de kofferbak van de DAF hadden opgeborgen, en toen we weer terug waren bij De Bosheuvel, nog eens twee keer voordat we alles op de grote tafel van De Salon hadden uitgestald.

Maar toen kwam het grootste probleem: waar moesten we beginnen.

Petra had wel een idee: "We moeten beginnen bij de beeldenstorm in 1566. Nou ja, dat had meester Hoogenboom tenminste gezegd, dat ik daar moest beginnen met leren als ik na de vakantie geen onvoldoende wilde halen voor geschiedenis. Maar voor tekenen had ik een acht, hoor. Ik heb echt tijdens elke geschiedenisles geoefend in tekenen..."

Granny schudde haar hoofd: "Aan jou hebben we ook niet veel. Ik zal wel beginnen om in dat dikke boek op te zoeken wat er is gebeurd op 1 december 1572. Daar begint het dagboek mee, dus dat lijkt me het beste. Als jullie dan allemaal een ander boek pakken,

iets wat je zelf leuk vindt, dan leren we allemaal iets anders, en dan komt één van ons misschien die trompetter wel tegen."

Dat vonden we allemaal een goed idee. Ik pakte het boek van Nel Vingerhoed, want ik had zo het gevoel dat ik dat niet zomaar van Granny cadeau gekregen had. Daar stond vast van alles in dat belangrijk was voor de rest van dit avontuur.

Kleine Kitty wilde ook meehelpen. Nayra legde het uit: "Boeken zijn er om ien te lezen, Kleine Kitty, en jij kunt nog niet lezen. Maar het geeft niet, hoor. Ik kan ook niet zo goed lezen. Wij pakken de 'ele serie met stripboeken van Gilles de Geus. Ik zal voorlezen en jij mag de plaatjes bekijken. Goed?"

Nayra kon wel goed lezen, maar ze kon niet zo goed Nederlands. Ze was in Spanje geboren. Ze was ook het enige meisje op de Bosheuvel die wel een vader en een moeder had, maar dat waren Spaanse '*gitanos*', rondreizende zigeuners die een jaar geleden een paar dagen in Polderdam hadden gestaan met hun caravan en toen opeens weer verder getrokken waren. Ze hadden zoveel kinderen, dat ze niet gemerkt hebben dat er eentje achtergebleven was. Die ene, dat was Nayra. Ze had Eefje leren kennen en ze hadden de hele middag samen gespeeld, totdat Nayra er achter kwam dat haar ouders waren vertrokken. Eefje vertelde het verhaal aan Juf Galsteen. Die besloot dat Nayra dan maar zo lang bij ons moest blijven, totdat haar ouders haar weer op zouden komen halen. Maar ja, dat was al een jaar geleden gebeurd.

Alle andere meisjes pakten ook een boek. Marja en Zoraja gingen naar de keuken en kwamen even later terug met stapels boterhammen, zodat we geen tijd zouden verliezen met eten. En toen werd het doodstil in de Salon van De Bosheuvel. Soms hoorde je dat iemand een bladzijde omsloeg, maar verder hoorde je zelfs geen speld vallen.

Iemand zat te lezen tot haar laatste snik. En na die laatste snik kwam nog een snik. En toen een traan. En nog een traan. En toen rolden de tranen bij Granny over haar wangen. We keken allemaal op van ons boek, behalve Granny, die bleef lezen en steeds harder ging huilen. Zoraja haalde een zakdoekje uit een pakje en kroop tegen Granny aan, om haar te troosten: "Niet huilen, Granny. Het is maar een boek..."

Granny probeerde met het zakdoekje haar snikken te onderdrukken, legde haar arm om Zoraja heen, zuchtte diep en fluisterde: "Het is maar een boek... maar het is wel allemaal echt gebeurd, mijn lieve kind. Op de dag dat Ridder Rudolph geboren werd, brak de 80-jarige oorlog uit. De vrede werd pas getekend op de dag nadat Ridder Rudolph was gestorven. Zijn hele leven heeft hij in een land gewoond waar oorlog was. Een paar weken voor 1 december 1572 waren de ouders van Ridder Rudolph naar het stadje Naarden gegaan, om inkopen te doen. Maar ze konden niet meer weg, want de Spanjaarden kwamen en die belegerden de stad. De mensen van Naarden gaven zich over. De Spanjaarden hadden beloofd dat ze niemand kwaad zouden doen. En wat er toen gebeurd is..."

Granny begon weer tranen met tuiten te huilen. Niemand zei iets. Alleen Granny zei nog iets: "Oorlog is verschrikkelijk..."

Zoraja sloeg haar arm om Granny heen. "Ik weet het. Oorlog is verschrikkelijk...", zei ze. Zoraja wist het. Ze was geboren in een land hier ver vandaan, een land waar oorlog heerste, waar elke dag bommen werden gegooid en mensen elkaar met geweren te lijf gingen. Ik dacht aan de GameConsole 4. Oorlog is geen pretje, had Granny gezegd. Zoraja was haar ouders, haar broertje en zusjes, haar ooms en tantes, haar neefjes en

nichtjes en haar grootouders kwijtgeraakt in de oorlog. De bommen waren op haar huis gevallen toen Zoraja met koorts in het ziekenhuis lag. Zoraja had geluk gehad. In het ziekenhuis werkte Anneke, een vrouw die als kind op De Bosheuvel had gewoond. Anneke ontfermde zich over Zoraja en zorgde er voor dat ze bij ons mocht wonen. In het land waar Zoraja vandaan kwam was het nog steeds oorlog. Oorlog is verschrikkelijk...

Granny sloot het boek, droogde haar tranen en stond op. Ze wilde even alleen zijn. Ze gaf Zoraja een kus op haar wang, bedankte haar en ging naar de badkamer om daar eens flink haar neus te snuiten. Pas toen Granny de deur van de Salon achter zich dichtgetrokken had, durfden we weer iets te zeggen.

"Vandaar dat Ridder Rudolph De Bosheuvel heeft laten bouwen voor weeskinderen. Hij was zelf ook een weeskind.", fluisterde Eefje.

"Vandaar dat hij de school heeft gesticht. Zodat kinderen tijdens geschiedenislessen kunnen leren dat oorlog verschrikkelijk is, zodat ze er later zelf voor kunnen zorgen dat het nooit meer ergens oorlog wordt.", fluisterde Pauline.

"Ridder Rudolph heeft er voor gezorgd dat wij hier kunnen wonen. En als we zijn schat kunnen vinden, zorgt hij er zelfs voor dat we al die jaren na zijn dood nog een nieuw dak kunnen kopen.", zei Marja zachtjes.

"Dan moeten we eerst die trompetter zien te vinden van de Mookerhei.", zei Zoraja.

"Hoe ging het ook al weer? Hij had geen geld en hij was geen held...", zei ik.

In de hoek bij het raam begon Kleine Kitty te zingen: *"Hij had geen geld en hij was geen held en hij hield niet van het krijgsgeweld, maar trompetter was hij wel met hart en zieieiel..."*

Verbaasd keken we naar die kleine dreumes die bij Nayra op schoot geboeid opging in de avonturen van Gilles de Geus en ondertussen vrolijk verder ging met dat liedje, dat ze op school had geleerd:

*"Jan Klaassen zei: Vaarwel mijn lief, ik zie je volgend jaar.
Wanneer de lente terugkomt, dan zijn wij weer bij elkaar.
De winter ging, de zomer kwam, de oorlog was voorbij
Maar het leger is nooit teruggekeerd van de Mookerhei
Geen mens die van Jan Klaassen ooit iets teruggevonden heeft
Maar alle kinderen kennen hem; Hij is niet dood, hij leeft!"*

Eefje kende het lied ook. Samen met Kleine Kitty zong ze het refrein:

*"Jan Klaassen was trompetter in het leger van de Prins
Hij marcheerde van Den Helder tot Den Briel
Hij had geen geld en hij was geen held en hij hield niet van het krijgsgeweld,
maar trompetter was hij wel met hart en zieieiel..."*

Ademloos luisterden we naar het lied. Kleine Kitty kende de trompetter van de Mookerhei. We kenden hem allemaal. Het was Jan Klaassen, die we allemaal wel eens in de poppenkast hadden zien optreden. Alle kinderen hadden hem onthouden, dankzij dat liedje. En Kleine Kitty had dat liedje geleerd op school, tijdens zangles. Ze kon geen letter lezen, maar ze had het onthouden, omdat het rijmde, omdat je het kon zingen, omdat het vrolijk was. Net als alle mensen uit de tijd van Jan Klaassen en Ridder Rudolph, die ook

niet konden lezen, maar wel hun eigen manier hadden om belangrijke dingen te onthouden en zo belangrijke verhalen door te geven aan hun eigen kinderen.

Zoraja sprong op: "Ik ga Granny halen. Ze zal vast opknappen van dit goede nieuws."

"Ja. Granny kan het dagboek erbij pakken. We zoeken een gedicht dat over Jan Klaassen gaat.", zei ik.

Cijfers en Letters

Granny was weer een beetje opgeknapt. Ze knapte nog meer op van het goede nieuws dat we het raadsel over de trompetter op de Mookerhei hadden opgelost. Granny hoefde er niet lang naar te zoeken. Ze sloeg het dagboek open op de allerlaatste bladzijde. Daar stond een lang gedicht. Ze las het hardop voor:

*"Johan Claesen, den sergeant
Rekent steeds met vasten hand
Steeds twee nummers bij elkaar
vormen duidelijk een paar
Nummer honderd is den WC
Dus die tellen we niet mee
En wat er daarna overblijft
Is hoeveel letters je het schrijft
En het blad waar het begint
wat je zoekt totdat je vindt
Enen zak vol met dubloenen
ruim genoeg voor nieuwe schoenen*

*Mijnen schat is goed verborgen
want ik wil er wel voor zorgen
dat noch den Koning noch den Prins
noch een ander, slecht van zins
er enen oorlog van betaalt
waardoor de ramp weer wordt herhaald
Huize Bosheuvel, klein maar fijn
zal altijd een thuis voor de wezen zijn
Zo zal het wezen, de laatste wens
van enen zeer rechtschapen mens
die morgen vast zal zijn een dode
Ridder Rudolph van Nistelrode
(14 mei 1648)"*

Het waren de laatste woorden van de ridder, maar niet het laatste dat hij in zijn dagboek geschreven had. Daaronder stonden vier rijen met getallen, met vier getallen op elke rij:

45 - 73 - 11 - 55

27 - 39 - 53 - 89

61 - 86 - 32 - 47

14 - 9 - 99 - 68

"Steeds twee nummers bij elkaar, die vormen duidelijk een paar, en de WC die tellen we niet mee...", herhaalde Granny: "Wat zou dat betekenen?"

Ik wist het al: "Stomme sommen. We moeten rekenen, meiden. Als iedereen een schrift pakt en die getallen overschrijft, dan rekenen met zijn allen. Als we alle tweetallen wegstrepen die samen het getal 100 opleveren, dan moeten er uiteindelijk twee getallen overblijven. Het eerste geeft aan hoe lang het woord is dat we zoeken, de vindplaats van de schat dus, en het tweede getal geeft aan op welke bladzijde van het dagboek we

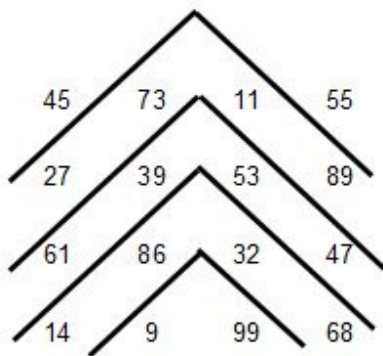
moeten beginnen met het oplossen van de raadsels. Het lijkt me nogal duidelijk."

Maar zo duidelijk was het niet. Iedereen schreef de getallen uit het dagboek over en begon te rekenen. Optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen, uren waren we er mee zoet. Maar, probeer het zelf maar, nergens kwam 100 uit. We lazen het gedicht nog een keer en probeerden het van links naar rechts, van boven naar beneden, maar niets, helemaal niets.

Na twee uur ploeteren gooide ik het bijltje en mijn pen er bij neer. Dit sloeg nergens op. Het hele jaar moeten we naar school, stomme sommen maken, en vandaag, op de eerste dag van de vakantie, in het weekend nog wel, zaten we met zijn allen nog meer sommen te maken dan in een week op school. Die Ridder Rudolph en zijn schat, dat was echt het stomste avontuur dat ik ooit had meegemaakt. Zelfs met twintig meisjes kwamen we er niet uit. Nou ja, met negentien, want Kleine Kitty was nog te klein om met zulke grote getallen te rekenen.

Kleine Kitty wilde weten wat een sergeant was. Ze dacht dat het een soort muzikant was, maar Marja legde het uit: "Een sergeant is een soort soldaat, net als een kapitein of een generaal. Een sergeant is de baas van een klein groepje soldaten, de kapitein van een grote groep en de generaal is de baas van alle soldaten. Je kunt ze herkennen aan het teken op hun schouder. De generaal heeft een krans met een ster op zijn schouder, de kapitein heeft drie sterren en de sergeant heeft drie schuine strepen. Wacht, ik zal het even voor je tekenen. Kijk: zo..."

Ze pakte haar schrift en tekende de sergeantstrepen voor Kleine Kitty... dwars over de getallen heen waar we de hele middag al mee aan het rekenen waren. Zo zag het er uit:

"Verwaaid. Ik heb het raadsel opgelost...", zei Marja verbaasd. We keken allemaal naar de tekening die ze had gemaakt.

"Johan Claesen, de sergeant. Als je de strepen van een sergeant tussen de getallen tekent, dan krijg je 27 en 73, dat is samen 100, en 11 plus 89, dat is samen ook honderd, en 61 plus 39, ook 100... En de twee bovenste hoeken, 45 plus 55, die zijn samen ook 100. Dus wat er dan overblijft..."

Bladzijde 99 en een woord van 9 letters... Het was zo klaar als een klontje. We hadden het raadsel opgelost.

Granny bladerde in het dagboek, op zoek naar pagina 99. Ik bedacht dat ze dan wel eens verkeerd uit zou kunnen komen, want ze had leren tellen in Hoehétidan. Snel liet ik haar zien hoe je 99 schrijft. Granny had een slimmer idee: "Hier heb je het dagboek. Zoek het

zelf maar op, en lees ook maar gelijk voor wat er staat."

Dit was het gedicht dat stond op bladzijde 99:

*Den oorlog kreeg zijn commando
met den slag van Wattrelos
Het werd een groot fiasco
Toen Jan Denys en zijn cornuyten
op den vilaine Spanjaard stuitten
Van dezen droeve zwanenzang
is slechts den datum van belang
Vijftig min den maand min den dag
geeft het cijfer waarvan ik de letter zag*

"Wattreloo? Waterloo? De slag bij Waterloo? Dat weet ik...", riep Petra. We waren allemaal verrast. Petra was niet dom, maar ze had wel zo haar eigen ideeën over leren en boeken lezen. Die ideeën waren: ze deed het liever niet. Ze was niet voor niets blijven zitten. Dus toen Petra uitriep dat ze het antwoord wist, was iedereen een beetje verbaasd.

"Nou ja, ik bedoel... ik weet het niet uit mijn hoofd of zo, maar ik weet dat we dat moesten leren. Het staat in mijn boek, in de Canon van de Vaderlandse Geschiedenis. Ik zoek het wel even op...", legde Petra uit. Dat 'even' duurde toch nog een aardig kwartiertje, maar dat kwam eigenlijk wel goed uit. Ondertussen konden wij thee zetten en even naar Bakker Bol lopen om een pak verse roomboterkoekjes te kopen.

Toen Pauline en ik terugkwamen van ons bezoekje aan de bakker, had Petra het antwoord gevonden: "18 juni. 50 min 18 is... 32. Juni is de zesde maand. 32 min 6 is... 24. De letter X. Het woord begint met een X... Welk woord begint er nou met een X?"

"32 min 6 is 26, Petra. De zesentwintigste letter van het alfabet is de letter Z. Het woord begint met een Z.", verbeterde Marja.

Iedereen werd enthousiast van dit snelle resultaat.

"Als het zo doorgaat kunnen we nog voor het avondeten die schat opgraven.", zei ik: "Zal ik het volgende gedicht voorlezen?"

Dat was een domme vraag. Iedereen knikte van ja, want het is onbeleefd om te praten als je je mond vol hebt met versgebakken roomboterkoek. Ik sloeg een bladzijde om in het dagboek en las voor:

*"Op 1 april namen den Geuzen
den Hertog van Alva bij den neuzen
Het was geen grapje, dat snap je
maar voor den Hertog wel een klapje
Omdat Alva zich vergiste
en de gezochte letter miste
vieren wij dat nu elk jaar
want dan foppen we elkaar
Sta dus op en licht je hiel.
Je vindt het antwoord in Den Briel."*

Granny had haar telefoon al in haar hand. Ze vroeg aan Tom en Tom waar Den Briel lag.

"Den Briel, ook wel Brielle genoemd, is een stad in de provincie Zuid Holland.", legde de lage Tom uit.

"Den Briel ligt op het eiland Voorne, tussen Rotterdam en de Noordzee.", wist de hoge Tom te vertellen.

"Dank je wel, Tom en Tom.", zei Granny: "Nou, dat gaat vandaag niet meer lukken. Als we het antwoord in Den Briel moeten zoeken, dan moeten we er met zijn allen eerst maar eens een nachtje over slapen, om te bedenken hoe we in Den Briel kunnen komen. Maar ik heb nog een andere vraag, veel dringender, want hij moet vanmiddag nog opgelost worden. Die vraag is: wat gaan we vanavond eten?"

Dat was inderdaad een probleem. Door al dat gereken en gedicht had niemand er aan gedacht om boodschappen te doen voor het avondeten. Dat deed Juf Galsteen altijd. En koken ook. En de tafel dekken. En afwassen. En de keuken opruimen. Maar Juf Galsteen lag in het ziekenhuis.

"Laten we eerst maar eens kijken wat er nog in huis is.", stelde Granny voor.

We zochten in de voorraadkast, in de koelkast en in de keukenkastjes. Overal haalden we wel iets vandaan: een pot knakworstjes, een paar kroppen andijvie, een zak aardappels, een pak macaroni, uien en paprika's en tomaten, een paar blikjes mais, ham, kaas, mayonaise, van alles wat.

Granny zette ons aan het werk. We hadden tenslotte beloofd om flink mee te helpen. Als je iets wilt, dan moet je daar wel iets voor doen. We hadden honger gekregen van het opruimen van de zolder en het oplossen van al die raadsels. Een uurtje later zaten we aan het vreemdste avondeten dat we ooit hadden gegeten: als voorgerecht hadden we macaroni met een saus van tomaten, uien, paprika, mais, ham en kaas, en daarna stampot van aardappelen met andijvie en knakworst. Het was best lekker. Misschien kwam dat wel omdat we het zelf gemaakt hadden. Als Granny in de buurt is, dan maak je echt de vreemdste dingen mee.

Grapjassen en Lolbroeken

Ik schrok wakker, omdat iemand op een trompet begon te spelen. Buiten was het al licht, maar achter mijn ogen was alles nog zo donker als de nacht. Hoe laat zou het zijn? Ik keek op de wekker. Half zeven. Verwaaid. En het is nog zondag ook. Op zondag mag je altijd uitslapen, lekker de hele dag luiere of doe waar je zin in hebt. Op zondag hoef je geen sommen te maken of lesjes te schrijven of boeken over geschiedenis of aardrijkskunde of dieren uit je hoofd te leren. Op zondag eet je altijd een beetje lekkerder of specialer dan op andere dagen. Zondag is altijd een feestelijke dag. Behalve als Granny in de buurt is.

Granny had haar trompet nu verwisseld voor een trommel. Zo kon ze herrie maken en zingen tegelijk. Nou is Granny een lieve schat, die nooit iemand kwaad zou doen. Ze is ook altijd eerlijk. Het woord 'vals' hoort echt niet bij haar. Ze heeft zelfs geen valse tanden. Alleen, als ze gaat zingen... Bij The Voice zou ze niet eens tussen het publiek mogen zitten. Als ze 's nachts tussen de katten op de schutting van de tuin zou gaan zitten, dan zouden die katten schoenen naar háár gooien totdat ze op zou houden. In Hoehétidan krijgen ze vast geen zangles op school. Als Granny er niet snel mee op zou houden, dan zou al het behang van de muur komen, en dan zouden we de moeder van Astrid moeten vragen of ze alsjeblieft zou willen komen om alle kamers van De Bosheuvel opnieuw te behangen. Wat een lawaai, zeg.

Ik stond snel op, trok mijn pantoffels aan en ging de gang op. Daar stonden alle meisjes van De Bosheuvel (behalve Petra, die sliep nog... Je snapt niet hoe het kan, maar het gesnurk van Petra kwam zelfs nog boven het gezang en getrommel van Granny uit).

"Is er brand? Heb je ergens pijn? Zullen we de dokter bellen? Waarom mogen we niet uitslapen? Het is toch vakantie?", vroeg iedereen door elkaar.

Granny hield op met trommelen en zei: "Nu iedereen toch wakker is, kunnen we ons het beste maar gelijk aankleden, ontbijten en op pad. We hebben een lange dag voor de boeg. We moeten naar Den Briel. Dat is een heel eind fietsen. Als we vroeg weg gaan, dan kunnen we voor het donker is weer thuis zijn."

"Fietsen? Naar Den Briel? Je maakt zeker een grapje, Granny?"

"Als je liever gaat lopen, dan mag dat ook, hoor. Als je maar niet in je pyjama gaat met je pantoffels aan.", zei Granny. Ze borg de trommelstokken op en ging naar beneden. We zuchtten eens diep en deden maar wat ze had gezegd. Met een emmer koud water maakten we Petra wakker; zo was ze ook gelijk onder de douche geweest. Alle anderen zaten met slaperige ogen aan het ontbijt. Granny had de tafel gedekt en voor iedereen thee gezet, zodat we geen tijd zouden verliezen.

"Als je iets wilt, dan zul je daar eerst iets voor moeten doen.", zei Granny: "Als je in je bed blijft liggen, dan beleef je geen avonturen, en dit ruikt naar een heel groot avontuur. De oplossing van het raadsel ligt in Den Briel, maar we hebben geen geld om met de trein te gaan, dus gaan we lekker op de fiets. Fietsen is gezond en het kost niets."

"Verwaaid, Granny. We kunnen toch gewoon met de bus?", zei ik slaperig, terwijl ik een eitje voor haar bakte op het fornuis.

"Je maakt zeker een grapje, Meg. De bus kost ook geld. Als we geen geld hebben voor de trein, dan hebben we ook geen geld voor de bus.", legde Granny uit.

"Verwaaid, Granny. Je zegt toch altijd dat we eerst na moeten denken voordat we iets doen? Dan denk ik eens een keertje na, wat niet meevalt als je zo vroeg door de trompetter van de Mookerhei uit je zoetste dromen wordt weggetrokken, en dan bedenk ik iets waardoor we rustig kunnen ontbijten zonder gehaast, en waardoor we niet de helft van de Tour de France hoeven af te leggen om in Den Briel te komen, en dan is het nog niet goed? Of ben je misschien zelf nog niet wakker?", zuchtte ik. Ik liet het gebakken eitje op twee gesmeerde boterhammen glijden en zette het voor Granny op de tafel.

Ik legde het uit: "Er zijn twee soorten mensen, Granny. Er zijn ochtendmensen en avondmensen. Wanneer ochtendmensen wakker worden, hebben ze direct allerlei goede ideeën en energie om aan de slag te gaan. Petra is bijvoorbeeld een avondmens. Die slaapt het liefst uit tot het middageten; hoe later het wordt, hoe beter het gaat. Ik denk dat jij ook een avondmens bent, want je moet 's morgens altijd even op gang komen, met je ontbijtje en de krant en rustig aan doen tot het tijd is voor de koffie. Klopt dat?"

Granny keek verbaasd, maar ze vond wel dat ik daar gelijk in had.

Ik ging verder: "Ik word 's morgens wakker en dan heb ik gelijk mijn slimste moment van de dag. Dan maak ik mijn sommen, dan schrijf ik mijn lesje, en dan doe ik mijn klusjes in huis. Dan heb ik ook mijn beste ideeën. Zoals bijvoorbeeld vanmorgen. Ik dacht bij het wakker worden direct: «We gaan naar Den Briel. Misschien zouden we Toontje eens moeten bellen en vragen of hij zin heeft in een avontuur...» Maar als je liever op de fiets gaat... Ja, voor een superheld is dat niet zo moeilijk. Met haar supersnelheid is ze op de fiets sneller in Den Briel dan iemand anders met de bus."

Granny dacht even na en zei toen: "Je hebt gelijk, Meg. Daar had ik niet aan gedacht. Ik zal Toontje gelijk bellen." Ze pakte haar superheldentelefoon, begroette Toontje hartelijk en vertelde over het dagboek dat we hadden gevonden. Als je niet weet wie Toontje is, dan lees je Super Granny 2 maar.

Toontje luisterde aandachtig. Hij vond het allemaal prachtig. Hij zei: "Ik kom er direct aan, met mijn bus. Ik beloof om jullie vandaag allemaal naar Den Briel te brengen, en na afloop ook weer terug naar Polderdam. Als er de komende dagen nog meer ritjes nodig zijn, dan hoef je maar te bellen, hoor. Ik sta voor jullie klaar. Ik ben zo blij dat jullie me geholpen hebben, dat ik graag iets terug wil doen. En, eerlijk is eerlijk, dat fantastische avontuur waar jullie in verzeild zijn geraakt, dat zou ik voor geen goud willen missen, nog niet voor honderd gouden dubloenen. Ik ben van de partij, hoor."

Granny glimlachte en borg haar telefoon weer op. Ik had het goed begrepen en zei: "Zo zie je maar. Als je iets wilt, dan moet je daar eerst iets voor doen. Maar als je eerder al iets hebt gedaan voor iemand, voor Toontje in dit geval, dan heb je daar een trouwe vriend door gekregen die jou dan weer helpt als je zelf naar Den Briel moet op de fiets. Wie helpt me om de logeerkamer in orde te maken voor Toontje?"

Iedereen hielp mee. Sommigen hielpen met de logeerkamer, anderen deden de afwas, ruimden de keuken op, smeerden boterhammen voor tussen de middag of deden de andere klusjes. Alleen Eefje deed niets. Ze liep iedereen alleen maar van het werk af te houden. Ze was aangestoken door die flauwe grapjes van Granny over vroeg opstaan en op de fiets gaan. Eefje zei bijvoorbeeld: "Pas op. Je veter zit los.", en als je dan naar je schoenen keek lachte ze je uit omdat je er ingetrapt was. Tegen Marja zei ze: "Kijk achter je. Daar zit een kikker." Marja sprong wel een meter in de lucht, want kikkers vind ze enge beesten, maar er zat natuurlijk niets. Eefje gierde het uit.

Granny vond het genoeg: "Als je niet meehelpt, dan mag je ook niet mee, Eefje. Dan mag je thuis blijven en een liedje instuderen met de kikkers in de achtertuin. Wil je dat liever?"

Eefje keek een beetje schuldig en zei: "Het was maar een grapje, Granny. Misschien was het niet zo'n leuk grapje, maar ik vond het ook geen leuk grapje dat je ons vanmorgen zo vroeg wakker maakte."

"Bieb-bieb."

Het was de toeter van de bus van Toontje, die voor de deur stond. Granny vroeg of Toontje soms eerst een kopje koffie wilde, maar hij wilde het liefst gelijk op pad. Iedereen kwam in actie. Spullen pakken, boeken en schriften en pennen en stiften, jassen aan, schoenen aan, we kunnen gaan.

"Wat doen we met die kisten met oude kleren en die kist met hoeden en petten die we op de zolder hebben gevonden, Granny?", vroeg ik. Ik had een vreemd voor gevoel over die kisten.

Granny had datzelfde voor gevoel. "Zullen we ze maar in de bus zetten? Je weet nooit of we ze nog ergens voor kunnen gebruiken.", zei ze. We zetten de kisten in de grote bagageruimte van de bus.

Toontje was al wat ouder en hij hield niet zo van hard rijden, dus het zou wel even duren voordat we in Den Briel zouden zijn. Pauline had een boek meegenomen met de titel 'Flauwe grappen, ouwe grappen, gouwe grappen. Humor in de Gouden Eeuw' van Andreanius Van Duyn. Ze las het verhaal voor van den Buskenblazer, over een grappenmaker die een buis vol roet bij zich had. Hij liet je er doorheen kijken en dan blies hij snel op het andere einde zodat je gezicht vol roet kwam te zitten. Of dat andere verhaal over een grappenmaker die van iedereen stiekem zijn schoenveters los maakte en als ze dan begonnen te lopen, te struikelen en te vallen, dan lag hij dubbel van het lachen.

Je snapt dat we heel serieus waren met het bestuderen van al die grappen. Het raadsel dat we op moesten lossen ging immers over een grap die de geuzen hadden uitgehaald met de Hertog van Alva. Maar we lachten om wat we leerden en we hadden de grappigste geschiedenisles uit de geschiedenis, over humor in de Gouden Eeuw.

"We zijn in Den Briel. Waar willen jullie beginnen?", vroeg Toontje.

Wow. Wat leuk. Briele, zoals Den Briel tegenwoordig heet, was een vestingstadje, een monument. Het zag er nog bijna net zo uit als in de tijd van Ridder Rudolph. We reden wat rond totdat we een parkeerplaats hadden gevonden en besloten dat het beste was om uit te stappen en het stadje lopend te verkennen. Dat was een goed idee. We voelden ons geuzen uit de Gouden Eeuw. We beklommen de oude vestingmuren, inspecteerden de bastions, liepen door de smalle straatjes, keken door de kleine raampjes van de antieke huizen en verwonderden ons dat de bewoners van de Gouden Eeuw gewoon TV en internet in huis hadden.

Na flink wat omzwervingen stonden we opeens voor een gebouw waar op stond 'Historisch Museum Den Briel'. Hier zouden ze ons vast wat meer kunnen vertellen over die grap die de geuzen met de Hertog van Alva hadden uitgehaald. We boften. 'Alleen vandaag, gratis toegang' stond er met grote letters op een uithangbord. Nou, dat kwam goed uit, want geld hadden we niet. Granny en ik gingen naar binnen, om te vragen hoe of wat.

"Een 65+ en een kind. Dat is vijf euro.", zei de dame achter het loket.

"Maar... Op het uithangbord staat dat het vandaag gratis toegang is. Of is dat soms een grapje?", vroeg ik. Het was weliswaar niet veel geld, maar gratis is gratis en er moesten nog 19 meisjes en een 65+-er mee naar binnen waarvoor betaald zou moeten worden.

"Dan heeft u de kleine lettertjes zeker niet gelezen. Onderaan het bord staat dat de aanbieding 'gratis toegang' alleen geldt voor groepen vanaf 20 personen waarvan niemand tussen de 15 en de 65 is.", legde de dame uit.

Ik floot op mijn vingers en de rest van de groep kwam binnen. "We mogen er gratis in.", zei ik. De dame achter het loket had dat niet verwacht, maar ze zei verder niets en riep de gids, zodat die ons een rondleiding kon geven. We wilden natuurlijk maar één ding weten: wat was er gebeurd op 1 april. De gids legde het uit.

"Het stadje Den Briel was van de Spanjaarden, maar op 1 april 1572 werd het veroverd door de watergeuzen, die onder leiding stonden van Lumey en Blois van Treslong. Toen de Hertog van Alva het nieuws kreeg, dacht hij dat iemand een grapje had gemaakt. Toen een paar dagen later, op 6 april, de watergeuzen ook het stadje Vlissingen op de Spanjaarden veroverden, toen wist hij dat het echt was, en dat het nog wel eens een heeele lange oorlog zou kunnen gaan worden. We maken nog steeds het grapje 'op 1 april verloor Alva zijn bril'. Sindsdien is 1 april de dag waarop iedereen probeert om anderen te foppen."

We lazen het gedicht nog eens na.

*Omdat Alva zich vergiste
en de gezochte letter miste*

Maar wat is dan de gezochte letter? De B van Briele? Of de D van Den Briel. Pauline dacht de G van Geuzen, omdat Alva die over het hoofd had gezien, maar Marja dacht dat het dan de W van Watergeuzen zou moeten zijn. We kwamen er niet uit. Dit was echt niet grappig meer.

"Het heeft te maken met een grapje, want dat snap je, ze hielden Alva voor het lapje, maar welk grapje?", rymde ik.

Opeens wist iemand het. Nayra. Had ik al verteld dat Nayra in Spanje geboren was? Ze spreekt natuurlijk perfect Spaans, maar als ze Nederlands spreekt, dan hoor je dat ze hier niet vandaan komt. Ze zegt nooit 'ik' maar 'iek' en ze spreekt de letter h niet uit. We lachen haar niet uit, hoor. We helpen haar juist, omdat ze haar best doet om het goed te leren. Nayra had het door. Nayra begreep het grapje. Ze snapte zelfs niet dat wij het niet begrepen: "Op één abriel verloor el Duque de Alba den Briel. Den BRIEL. En 'ij snapte het niet, want 'ij had den briel gewoon op zijn neus. Den BRIEL..." Ze maakte twee rondjes met haar handen, met haar duimen en wijsvingers tegen elkaar, en hield die rondjes voor haar gezicht, alsof ze een bril op had. "Den BRIEL" zei ze nog eens.

Natuurlijk. Die Spanjaarden praten een beetje anders dan wij. Ze kwamen de hertog natuurlijk vertellen dat hij Den Briel kwijt was en die sufferd van een Alva dacht dat ze het over zijn BRIL hadden, hij dacht dat iemand hem voor de gek wilde houden, want die bril had hij op zijn neus staan. Omdat Alva zich vergiste en de gezochte letter miste... die letter was natuurlijk de letter E, de letter die het verschil maakte tussen bril en briel. Nayra had het raadsel opgelost.

De gids snapte niet waarom wij opeens zo vrolijk waren. Eefje probeerde het uit te leggen: "We lachen omdat je veter los zit. Kijk maar." Toen de gids naar zijn schoenen keek, lachte Eefje: "Hij is er in getrapt.", en toen snapte de gids er helemaal niets meer van. Gelukkig kon hij goed tegen een grapje en maakte hij de rondleiding af. We genoten er van.

Toen we eindelijk het museum uit waren, was het al laat. "We moeten maar snel de bus opzoeken, want we moeten dat hele eind nog naar huis rijden. Het is eigenlijk al etenstijd.", zei Granny.

"Kijk, daar. Pannenkoekenhuis Jan Koppestok. Vandaag gratis pannenkoeken, staat er op het uithangbord.", zei ik.

"Ach, dat kan toch niet. Gratis pannenkoeken. Dat zal wel een grapje zijn. Daar trap ik echt niet in. Als ze daar echt gratis pannenkoeken uitdelen, dan zou het toch stampvol met mensen moeten zitten...", zei Granny. Ze wilde al doorlopen, maar ik hield haar tegen.

"Granny, onze boeken zijn ook gratis en de mensen geloven dat ook niet, die denken dat daar dan iets achter zit. Soms zijn er gewoon mensen die een ander een plezier willen doen. We kunnen het toch even vragen?", zei ik. Granny twijfelde, maar ze gaf toch toe. Ik rende naar het restaurantje en ging naar binnen.

"Goedenavond. Is het echt waar dat jullie vandaag op gratis pannenkoeken trakteren? Wij zijn van weeshuis De Bosheuvel, uit Polderdam, en we zijn uitgehongerd, maar we hebben geen geld om met 20 meisjes en een Granny en een Toontje ergens te gaan zitten eten. Dus als je van plan bent om een grapje met ons uit te halen..."

"Nee, nee. Het is geen grapje, hoor. Gratis pannenkoeken, dan zou het restaurant toch vol moeten zitten? Maar er komt niemand. Denkt iedereen soms dat het een grapje is? Ik ben vandaag jarig, precies 50 jaar geworden. Als je jarig bent, dan mag je toch zeker wel trakteren? Kom maar gerust binnen, hoor. Er is ruimte genoeg.", legde Jan Koppestok uit.

"Hoera! Het is geen grapje. We krijgen gratis pannenkoeken. Jan Koppestok is jarig en we zijn allemaal uitgenodigd op het pannenkoekenfeest.", riep ik. Een seconde later zat Pannenkoekenhuis Jan Koppestok vol met vrolijke meisjes die Lang Zal Ze Leven zongen en Jan Koppestok feliciteerden met zijn verjaardag en smulden van de overheerlijke pannenkoeken en een applaus gaven omdat ze zo heerlijk gegeten hadden. Jan Koppestok genoot er net zo van als wij. Natuurlijk. Als je jarig bent, dan vier je dat het liefst met zoveel mogelijk mensen om je heen, zoveel mogelijk plezier en zoveel mogelijk gezelligheid. We hadden er voor gezorgd dat Jan Koppestok een hele leuke verjaardag had beleefd. Het enige dat we daarvoor hoefden te doen was... lekker pannenkoeken eten.

Het was zondag. Op zondag slaap je niet altijd uit en je ligt niet altijd de hele dag te luieren, maar op zondag eet je wel vaak iets dat extra lekker is. En zeg nou eerlijk: wat is er lekkerder dan pannenkoeken?

Na het onverwachte feest liepen we weer terug naar de bus. Opeens schrok ik: "Pas op, Eefje. Je schoenveter zit los."

Eefje keek om en zei: "Ja, hoor. En dan denk je zeker dat ik daar intrap..." Ze trapte er ook niet in. Ze trapte er op. Ze trapte met haar linker voet op de losse schoenveter van haar rechter schoen, en toen ze voor de volgende stap haar rechter voet op wilde tillen, toen kon dat niet, want ze stond op haar eigen schoenveter. Knots, boem en daar lag ze op de grond.

Wat een grap. We moesten er allemaal om lachen. Allemaal, behalve Eefje, want die werd een beetje boos.

"Wat is er, Eefje? Kan je niet tegen een grapje?", vroeg Granny. Toen kwamen we helemaal niet meer bij.

Boekencircus

De volgende dag waren de meesten van ons al vroeg op. Sommigen gingen in de Salon zitten, anderen aan de eettafel in de keuken, maar allemaal waren we aan het lezen in een van de boeken die we uit de bibliotheek hadden geleend.

Petra was een van de laatsten die beneden kwam. Ze zag ons allemaal zitten boekenwurmen en zei: "Kijk maar uit dat jullie geen last krijgen van gastonteritis, van al dat lezen. Dat is vast slecht voor je maag."

"Wat is dat, gastonteritis?", vroeg Kleine Kitty.

"Gastonteritis is een soort buikpijn die je krijgt van te veel boeken lezen.", zei Petra. Volgens mij had ze dat woord gewoon verzonnen. Ik schreef het snel op, zodat ik het later eens op kon zoeken in het woordenboek.

"Je zou er ook een voorbeeld aan kunnen nemen. Als je het afgelopen jaar zelf eens wat meer in je schoolboeken had gekeken, dan was je vast niet blijven zitten.", zei Pauline. Pauline was dol op lezen.

"Ach, als ik later van school kom ga ik gewoon een baantje zoeken waarvoor je niet hoeft te leren. In het circus werken bijvoorbeeld. Dan reis je de hele wereld over, en je krijgt applaus, en je hoeft nooit boeken te lezen.", zei Petra.

"Nou, als we de schat van Ridder Rudolph willen vinden, dan zal je ons toch moeten helpen om het antwoord te vinden, en dat staat ergens in deze stapel boeken. Heb je het gedicht van de derde letter niet gehoord dan?", zei ik.

Ik pakte mijn schrift er bij en las het voor:

*"Alle volken hebben rechten
maar daar moet men wel voor vechten
Enen heelen grooten man
Maakte daar zijn arbeid van
In Loevenstein werd hij gevangen
En wel voor zijnen leven langen
Maar hij ontsnapte met enen list
in enen kleinen boekenkist
We zoeken van dezen man van faam
den tweede letter van zijnen achternaam"*

Petra vond het niet zo moeilijk: "Dan rijden we toch gewoon naar het plaatsje Loevestein en dan vragen we het daar? Waarom staat het ontbijt nog niet klaar? Ik heb wel zin in een beschuitje."

Marja keek op uit haar boek en zei: "Het ontbijt staat nog niet klaar, omdat het ligt te wachten totdat jij het op tafel zet. Ik lust wel een boterham met een gebakken eitje."

"Ja, dah-hag. Maak lekker zelf je ontbijt.", zei Petra.

"Oh, ik dacht dat jij later in het circus ging werken. Dan kan je vast oefenen met voor ons een ontbijt tevoorschijn gooien.", lachte Marja.

Ik klapte mijn boek dicht en maakte een einde aan het geruzie van die twee: "Weet je wat? We doen het gewoon allemaal samen. Als je iets wilt, dan zul je er eerst iets voor moeten doen, zegt Granny altijd. Als jij nou thee zet en als Petra even de tafel dekt, dan bakken Pauline en ik voor iedereen een eitje. Als we voor Granny een ontbijtje maken, dan helpt zij ons wel om uit te vissen waar Loevestein ligt."

Zo gezegd, zo gedaan. Toen Granny beneden kwam was alles klaar. Ze vroeg onder het eten aan Tom en Tom waar het plaatsje Loevestein lag, maar het was geen plaatsje. Het was een kasteel. Wow. Dat zou een leuk reisje worden. Een echt kasteel bekijken, dat doe je niet elke dag.

Een uurtje later waren we er. Het kasteel lag vlak bij het dorpje Woudrichem aan de rivier de Waal, precies op het punt waar de provincies Zuid Holland, Noord Brabant en Gelderland bij elkaar komen. Het was een prachtig slot. Niet zo'n ridderkasteel met verdedigingsmuren en kantelen, maar meer een luxe kasteel van een rijke graaf die er een lekker lui leventje op nahield. Er lag een diepe gracht omheen en er was een echte ophaalbrug. Het had hoge torens met piepkleine raampjes. Dat leek ons ook wel logisch, want je sluit natuurlijk niemand op in een kasteel waar iedereen zomaar in en uit kan lopen.

Vlak bij het kasteel was een veld, waar een enorme tent op stond. Naast die tent was een groot parkeerterrein waar Toontje de bus parkeerde.

Bij de ingang van het kasteel werden we ontvangen door de gids, een leuke vrouw die zei dat ze Elsje van Houwelingen heette. Elsje vertelde dat het slot Loevestein een museum was en dat we, als we een kaartje kochten, het slot mochten bezichtigen. We kregen dan ook een rondleiding en ze zou alles vertellen over wat er allemaal te zien was en over de geschiedenis van het kasteel en over alle mensen die er vroeger gevangen hadden gezeten... Het leukste van de rondleiding was het verhaal over die beroemde gevangene die in een boekenkist was ontsnapt...

Kaartjes kopen...? Oei... Twintig kinderen en twee volwassenen... zoveel geld hadden we niet. Het was een probleem.

Over de ophaalbrug kwam een jongen aangerend. Hij riep: "Elsje, heb je soms iets dat helpt tegen buikpijn? Iedereen heeft last van gastonteritis. We hebben gisteren de hele dag boeken gelezen, uit de boekenkist die je ons geleend had. Al dat leesvoer, al die dikke pillen, dat was vast te zwaar voor onze maag..." Hij kromp ineen en pakte met allebei zijn handen zijn buik vast.

Petra knikte begrijpend. Ze had het vanmorgen nog gezegd: zoveel boeken lezen kan nooit goed zijn voor je gezondheid. Eigen schuld. Maar Granny dacht niet zo. Als iemand hulp nodig heeft, dan staat een superheld altijd klaar. Ze sloeg een arm om de jongen heen en zei: "Buikpijn? Te veel gelezen? Daar weet ik wel iets op. We lopen wel even met je mee."

De jongen vertelde dat hij Dirk heette. Hij en zijn familie hadden op het veld voor het kasteel hun circustent opgezet. Elke dag gaven een voorstelling voor de bezoekers van Slot Loevestein. Maar vandaag kon de voorstelling niet doorgaan, vanwege die gastonteritis.

Granny onderzocht de zieken. Ze gaf ze allemaal een snoepje en de raad om de rest van de dag maar gewoon in bed te blijven, dan zou het tegen het einde van de middag wel

over zijn.

"Maar de voorstelling dan? Om twee uur komen de mensen...", zei Dirk bezorgd.

"Maak je daar maar geen zorgen over. Die circusvoorstelling nemen wij wel voor onze rekening.", zei Granny.

"Echt waar? Dat zou fijn zijn. Als jullie dat zouden willen doen... dan geef ik jullie als dank ieder een vrijkaartje, zodat je het slot kunt bezichtigen.", zei Dirk opgelucht. Zijn buikpijn was gelijk al een stuk minder. Maar onze buiken begonnen opeens verdacht veel pijn te doen. Een circusvoorstelling? Wij? Hoe kan je dat nou beloven, Granny. Voor een circusvoorstelling moet je jaren oefenen.

Granny vond het niet zo'n probleem: "We nemen gewoon allemaal een snoepje en dan gaan we aan de slag. We hebben een paar uur om te oefenen. Als we allemaal iets doen wat we goed kunnen, dan wordt het vast wel wat.

Een paar uur later stroomde de circustent vol met mensen. Ouders met kinderen, opa's en oma's, jong en oud kwam er op af. Wat er precies in die snoepjes van Granny zat, weet ik niet, maar het oefenen was in ieder geval prima gegaan. We hadden er vertrouwen in dat het een succes zou worden. Met Granny in de buurt komt altijd alles in orde.

Als eerste kwam Kleine Kitty met de hondenshow. Ze had een hoge hoed op, een rode jas aan en een zweepje in haar hand, dat ze in de lucht liet knallen. Dat was alles wat ze hoefde te doen. De honden wisten de rest. Als Kleine Kitty een hoepel omhoog hield, dan sprongen de honden er doorheen. Als ze een bal opgooide dan haalden de honden er capriolen mee uit. Toen de muziek begon te spelen, dansten de honden op de maat en op hun achterpoten. Het publiek genoot er van en beloonde het optreden met een warm applaus.

Toen gingen Zoraja en Eefje het slappe koord op. Ze hadden een lange stok in hun handen om hun evenwicht te bewaren. Het publiek hield de adem in, maar alles ging goed.

De volgende was Nayra, die een messenwerpersact deed. Er werden ballonnen op een houten plaat geprikt. Van een flinke afstand gooide Nayra er vlijmscherpe messen naar toe. Klap, klap, klap. Ze raakte alles waar ze op mikte. Het publiek vond het prachtig en wij stonden er ook van te kijken dat ze dat kon.

Petra en Marja deden een verdwijntruc. Petra kroop in een grote kist, Marja maakte allerlei geheimzinnige gebaren, daarna was er een knal met veel rook en vuurwerk, en toen Marja de kist open maakte, was Petra verdwenen. We snapten er helemaal niets van. Toen ze na wat verder gegoochel en rook en vuurwerk opeens weer uit die kist tevoorschijn kwam, snapten we er nog minder van, maar we klaptten toch uitbundig.

Daarna kwamen Pauline en ik. We waren de clowns. We hadden een hele serie grappige voorwerpen, zoals een trompet waar je op blies en dan kwam er een bos bloemen uit, en een bloem die op je jasje zat en als je daar dan iemand aan liet ruiken spoot er een straaltje water in zijn gezicht. We maakten muziek en we hadden veel te grote schoenen aan, waardoor we steeds struikelden. We maakten iedereen aan het lachen. Het was een groot succes.

Als laatste kwamen alle andere meisjes met een acrobatenact. Het begon met salto's en flikflaks. Daarna sprongen sommigen op een soort wip, en dan ging de andere kant

omhoog en landde degene die daar op stond op de schouders van Granny, die iedereen keurig opving. En aan het einde van de act maakten ze een levende toren van drie verdiepingen.

En toen, als klap op de vuurpijl, werd er een groot kanon de piste ingereden. Granny kwam binnen in een knalgeel pak met een rode helm. Ze klom in het kanon dat met een grote knal werd afgeschoten. Toen de rook was opgetrokken, zat Granny in een vangnet in het topje van de circustent. Het publiek vond het geweldig en klapte de handen stuk, maar ik wist natuurlijk dat Granny elke nacht als wij slapen even op en neer vloog naar de maan, dus dit was een peulenschilletje voor haar.

Dirk en zijn familie hadden onze voorstelling ook gezien. De snoepjes van Granny hadden goed geholpen. De buikpijn was zo goed als over. Ze klapten net zo hard als de toeschouwers in de tent. En wij? We hadden genoten van dit onverwachte avontuur. Trots als pauwen liepen we tijdens de finale de piste rond. We bogen diep voor de staande ovatie van het hooggeëerd publiek.

Als toetje kregen we de gratis rondleiding door het kasteel, waar allemaal prachtige dingen te bewonderen waren. Elsje vertelde over de beroemde gevangene die daar in 1619 werd opgesloten. Hij moest eigenlijk levenslang opgesloten blijven, maar... op 22 maart 1621 ontsnapte hij, door zich te verstoppen in een boekenkist. De naam van *dezen heelen grooten man* was... Hugo de Groot. De letter die we zochten, de letter van het raadsel van Ridder Rudolph, de tweede letter van zijn achternaam, was dus een R.

Toen we weggingen, had Granny nog een cadeautje voor Elsje van Houwelingen en het museum: een weblink naar Smaswords.com waarmee elke bezoeker gratis onze boeken 'Super Granny' en 'Super Granny 2 - Oeps!' kon downloaden. Zo kon ze voortaan iedereen een gratis souvenir geven, als herinnering aan ons bezoek aan dit mooie kasteel. Een boekenkist waar geen boeken in zitten, daar ben je natuurlijk zo op uitgekeken.

Trouwens: niemand hoeft bang te zijn dat hij gastonteritis krijgt van het lezen van onze avonturen, hoor. Hooguit pijn in je buik van het lachen, maar dan eet je gewoon een snoepje van Granny en dan gaat het zo weer over.

Meesterwerk

De volgende dag waren we allemaal vroeg op, behalve Petra, maakten we onze bedden op, behalve Petra, maakten we het ontbijt klaar, behalve Petra en gingen we aan tafel, en toen was Petra er opeens wel bij.

"Had je een aanval van acute uitslaperitis?", vroeg Granny.

"Ach, Granny, toen jullie gisteravond allemaal zijn gaan slapen, heb ik nog uren in de Canon van de Vaderlandse Geschiedenis zitten leren. Maar ik weet er nu echt alles van.", legde Petra uit, terwijl ze een beschuitje smeerde.

"Mooi. Dan weet je vast wel de voornaam van de schilder Rembrandt.", zei Granny.

"Eh... IJsbrand. IJsbrand Rembrandt.", stamelde Petra.

"Fout. Maar je krijgt nog een kans.", zei Granny.

"Oh, natuurlijk was het Wilbrand. Wilbrand Rembrandt. IJsbrand Rembrandt was zijn broer, maar die was ook schilder. Die heeft de Eiffeltoren rose geschilderd.", zei Petra.

"Rembrandt was zijn voornaam, suffie. Hij heette voluit Rembrandt van Rijn.", wist Pauline.

"De Eiffeltoren bestond nog niet in de tijd van Rembrandt, suffie.", lachte ik.

Granny had nog een vraag voor Petra: "Wat was de derde regel van Granny?"

Petra dacht even na en zei toen: "De eerste regel is: als je iets wilt, dan moet je daar iets voor doen. De tweede regel... was... alles mag als je het maar vraagt, en als het maar verstandig is... Verwaaid. Wat was nou ook weer die derde regel. Ik zou het eerlijk gezegd niet weten... O ja, eerlijk zijn."

Granny keek haar vragend aan en zei: "Dus...?"

Petra zuchtte diep, keek een beetje sip naar de grond en zei: "Sorry Granny. Ik heb niet zitten leren. Ik was aan het tekenen. Het lukte zo goed. Ik wilde het graag afmaken. Ik ben veel te laat gaan slapen. Daarom heb ik me vanmorgen verslapen. Het spijt me. Het is alleen... ik vind tekenen heel leuk. Met al die avonturen en dat zoek naar die schat zijn we zo druk dat ik nooit een momentje heb om lekker te tekenen."

"Dat momentje heb je nu ook niet, want voor straf mag je in je eentje de hele afwas van het ontbijt doen. Ik had het toch duidelijk gezegd? Eerlijk zijn.", zei Granny.

De andere meisjes waren benieuwd of er weer een avontuur op het programma stond.

Granny pakte het dagboek van Ridder Rudolph erbij. Ze las voor wat er op de volgende pagina stond: "In het gedicht staat:

*In het huis van Maurits de Braziliaan
moet je voor het kalf gaan staan
De letter die we zoeken hier
is de eerste van het voorste dier
Trouwens is het steeds een gunst
om te genieten van schilderkunst*

Oh! Schilderkunst... Dat doet me opeens ergens aan denken. We hebben die oude schilderijen nog, die we op zolder gevonden hebben. Vandaag is het wel een goede dag om eens naar een kunsthandel te gaan en te vragen of ze wat waard zijn. Misschien hebben we wel geluk en zit er een echte Rembrandt bij."

"Maurits de Braziliaan?", vroeg ik. Ik dacht niet aan kunst, alleen aan de kunst om de schat van Ridder Rudolph te vinden.

"Ach.", zei Granny: "Dat vragen we gewoon aan Tom en Tom. Die weten dat wel."

Ze pakte haar telefoon, drukte op een knopje, of een appje, en de vrolijke stemmen van Tom en Tom klonken door de keuken: "Goedemorgen Granny. Wat kunnen we voor je doen?"

"We zoeken het huis van Maurits de Braziliaan. Weten jullie waar dat staat?", vroeg Granny.

"Hm. Ik ken wel een Braziliaan, maar die heet Marcelo en hij voetbalt bij Real Madrid.", zei de lage Tom.

"Het adres van de Braziliaanse Ambassade is: Mauritskade 19 in Den Haag. Misschien kunnen ze je daar wel verder helpen.", zei de hoge Tom.

"Dat lijkt me inderdaad een goed idee. Weten jullie ook nog een goede kunsthandel waar ze verstand hebben van schilderijen uit de Gouden Eeuw?", vroeg Granny.

Dat wisten Tom en Tom wel: "Kunsthandel Sjaak Polak, ook aan de Mauritskade in Den Haag. Specialist in oude Hollandsche meesters en moderne Haagsche meesters."

"Nou, dames.", zei Granny, terwijl ze haar telefoon weer opborg: "Het ziet er naar uit dat onze missie ons vandaag naar de Hofstad voert, naar Den Haag. En weet iemand toevallig waarom Den Haag zo'n belangrijke stad is?"

"Scheveningen."

"Het strand."

"De zee."

"Je kunt er lekker poffertjes eten."

Granny zuchtte: "Nee, meisjes. Den Haag is de stad van onze regering, onze minister president en onze koning. Als we opschieten kunnen we misschien nog wel een bezoekje brengen aan het Binnenhof."

Petra had er nog wel iets aan toe te voegen: "Als iedereen mij nou even snel helpt met de afwas, dan zijn we sneller klaar..."

"Straf is straf, Petra. Als Eefje en Marja mij nou even helpen om die schilderijen in de bus van Toontje te zetten, dan kan de rest zijn spullen pakken en kunnen we op pad. En als Petra niet snel opschiet met die afwas, dan blijft ze maar thuis. Dan kan ze mooi een dagje studeren in de Canon van de Vaderlandse Geschiedenis.", zei Granny.

Petra keek een beetje sip. Ik vond het wel zielig voor haar. Het was misschien wel haar eigen schuld, maar ze had wel gelijk: we waren zo druk dat ze nooit tijd had om te

tekenen. Toen Granny de keuken uit was stond ik op en zei: "Ik help je wel, Petra."

Ook Pauline stond op, en Zoraja, en Nayra, en alle andere meisjes stonden op en begonnen mee te helpen. Met zoveel handen was de afwas natuurlijk zo gedaan. Petra was blij dat we haar geholpen hadden, zodat ze niet thuis hoefde te blijven. Ze wilde graag iets terugdoen voor ons. De eerste regel van Granny had ze in ieder geval goed begrepen. Ze fluisterde ons iets in ons oor... Wat? Dat vertel ik natuurlijk niet. Het was een geheimpje tussen ons en Petra, en een geheim, dat mag je nooit verklappen.

Even later vertrokken we met de bus richting Den Haag. Petra liet ons de tekening zien waar ze de hele nacht aan gewerkt had. Het was een portret. Ze was het zelf. Ze had voor de spiegel gezeten en zichzelf nagetekend. Het leek net echt, alleen was de echte Petra in kleur en de tekening was met houtskool gemaakt, in zwart en wit.

We vonden het allemaal prachtig. Even later zat iedereen te tekenen. Zo schoot de reis snel op. We vonden het jammer dat we er al waren.

Den Haag is een leuke stad, vol met prachtige oude gebouwen, pleinen, standbeelden, zelfs paleizen. Toontje parkeerde de bus tegenover Kunsthandel Sjaak Polak. Granny wenkte Pauline, Nayra en mij om met haar mee te gaan naar de Ambassade van Brazilië. Dat was vlakbij.

Ik dacht aan het avontuur dat we beleefd hadden met de ambassadeur van Hoehétidan, en zei: "Als we bij een ambassadeur op bezoek gaan, moeten we dan niet eerst nieuwe kleren kopen en er piekfijn uit zien?"

Granny had daar eigenlijk niet aan gedacht: "Daar heb ik eigenlijk niet aan gedacht. Dat hoort natuurlijk wel. Bij een ambassadeur kan je niet zomaar in je oude kloffie op de koffie. Maar goed, misschien weten ze bij de receptie wel wat over het huis van Maurits de Braziliaan. Dan zijn we weer weg voordat de Ambassadeur kan zien wat voor kleren we aan hebben."

We drukten op de bel en gingen naar binnen.

Ben je wel eens op een ambassade geweest? Was het daar een keurige boel, stil en deftig en zo? Nou, dan was dat vast niet de Ambassade van Brazilië, want daar was het carnaval losgebarsten. Vrolijke muziek, kleurige pakken, grote trommels, roze veren en een oorverdovende herrie, waar we nooit bovenuit konden komen.

Ik trok een heer in een zwart kostuum met een grote trommel aan zijn mouw: "Pardon, mijnheer. We zoeken..."

De zwarte mijnheer hield op met trommelen, riep een paar woorden in het Braziliaans tegen de anderen en gebaarde dat het nu even tijd was voor een kleine pauze en een kopje koffie. Pfff. Wat een rust opeens.

"Dag lief meisje. Ik ben Edson Arantes do Nascimento, de Ambassadeur van Brazilië. Wie ben jij?", zei de zwarte mijnheer.

"Ik ben Megan en dit zijn Granny en Pauline en Nayra. Waarom is het hier feest?", vroeg ik.

"Feest? Nee, hoor. Niks feest. We zijn hard aan het werk. De president van Brazilië heeft vandaag een toespraak gehouden. Hij zei dat er in Brazilië juist *veel te veel* gefeest wordt.

Hij zei: Minder feest, meer werken. Om zoiets belangrijks goed te kunnen onthouden, hebben we er een lied van gemaakt, op de muziek van de Samba: *Menos Samba, Más Trabajar. Menos Samba, Más Trabajar...* Minder feest, meer werken..." De Ambassadeur wilde alweer verder gaan met het instuderen van het lied, maar ik trok hem snel weer aan zijn mouw en vroeg: "Sorry dat we u bij dit belangrijke werk storen, maar we hebben een korte vraag. We hopen dat u ons kunt helpen. We zoeken het huis van Maurits de Braziliaan. Het is gebouwd in de tijd van de tachtigjarige oorlog."

De Ambassadeur dacht diep na. "Maurits de Braziliaan?", zei hij: "Nee, die ken ik niet. Ik ken wel een Braziliaan die heet Marcelo, maar die speelt bij Real Madrid. Als die dit jaar kampioen worden, dan gaan we een groot feest vieren. Kom op, mannen, we moeten flink oefenen. De pauze is voorbij. Aan het werk."

De Ambassadeur begon weer op de grote trommel te slaan, alle medewerkers van de ambassade begonnen weer te dansen en te zingen, en wij maakten ons maar stilletjes uit de voeten.

"Jammer dat ze het niet wisten. Het was maar een kleine kans dat ze ons konden helpen, maar ook kleine kansjes moet je proberen. Misschien hebben we bij Kunsthandel Sjaak Polak meer geluk.", zei Granny toen we weer buiten stonden.

We liepen de kunsthandel in. Dat leek meer een sportmuseum dan een schilderijenwinkel. Overal hingen foto's van mannen in een geel-met-groen gestreept shirt die doelpunten maakten op een voetbalveld. We snapten er niets van. We hadden ons vast vergist.

Een vrolijke lange man met kort haar kwam naar ons toe en stelde zich voor: "Goeiemorregûh. Ik ben Sjaak Polak van Kunsthandel Sjaak Polak, DE specialist in âhwe Hollandsche meesters en moderne Haagsche meesters. Wilt u iets kopen, wilt u iets verkopen of komt u gewoon even rondkêhken of dat u iets gêhnags ziet?"

Mijnheer Polak praatte heel grappig, met een accent. Hij zei niet 'ij' maar 'êh', niet 'oude' maar 'âhwe', en niet 'grappig' maar 'gêhnag'.

We stelden ons voor. Ik vroeg waarom al die voetbalfoto's aan de muur hingen.

"Moderne Haagsche meesters, meissie. Dat is een echte Tommie Beugelsdêhk, die daar is een orisjinele Lexie Immers en die grote, dat is een âhtentieke Aadsje Mansfeld. Moderne Haagsche meesters. Schitterende doelpunten. Voetbalkunst om elke dag van te genieten, niet alleen op zondag.", legde Sjaak Polak uit.

Granny vertelde dat we meer in oude Hollandsche meesters waren geïnteresseerd. We hadden tien oude schilderijen op zolder gevonden. Misschien kon mijnheer Polak ons vertellen of daar een meesterwerk tussen zat. Alle meisjes kwamen met de schilderijen binnen. De meeste schilderijen waren zo groot dat we die met zijn tweeën moesten dragen. Mijnheer Sjaak Polak keek er naar en wist van elk schilderij al direct iets te vertellen. Hij had er duidelijk veel verstand van.

"Dat is een Schimmelpenninck, en die, en die ook, en die grote is ook een Schimmelpenninck. Ze zijn duidelijk te herkennen: de schimmel zit er op. Die twee kleintjes, die zijn van Han Vermegen. Han Vermegen maakte vervalsingen van beroemde schilderêhen. De andere vier zijn van schilders die er niet zo veel van konden. Ze zijn inderdaad heel âht, maar de kosten om ze op te knappen zijn hoger dan de waarde van de doekies zelf. Het spêht me, mefrâhw. Ze zijn helaas niets waard."

Petra liet haar tekenblok zien, met haar zelfportret waar ze de hele nacht aan had gewerkt: "En wat vindt u van deze?"

Mijnheer Sjaak Polak fleurde helemaal op: "Dat is heel mooi. Heb je dat zelf getekend? Je hebt veel talent. Je moet nog wel het een en ander leren, over compositie en diepte bijvoorbeeld, maar verder... Wacht maar even." Hij verdween door een deur en kwam terug met een dik boek.

"Dit boek staat vol met lessen over tekenen en schilderen. Ik verkoop het veel aan leerlingen van de kunstacademie. Het kost honderd euro, maar... ik geef het je cadeau in ruil voor je tekening. Hoe vind je dat?"

Petra was helemaal verrast: "Vind u het echt mooi? Ja, graag, alstublieft, bedoel ik. Wow. Wat een mooi boek. Ik denk dat ik de hele nacht in dat boek ga lezen. Heel hartelijk bedankt, mijnheer Polak."

Granny was een beetje teleurgesteld dat onze schilderijen niets waard waren, maar ze was wel blij voor Petra: "Gelukkig hebben we dankzij jou deze hele reis niet voor niets gemaakt. Alleen jammer dat onze oude schilderstukken geen meesterstukken waren. Kunt u ze voor ons weggooien, mijnheer Polak, of zullen we ze weer terugbrengen naar onze bus en ze thuis zelf aan de vuilnisman meegeven?"

Mijnheer Polak schrok en zei: "Weggooien? Nee, joh. Die doekjes zijn niets waard, maar die lèhsten zijn echt prachtig. Ik geef je duizend piek voor het hele spul. Ik knap ze weer netjes op. Je zult zien. Over een tēhtje hangen ze in het Mauritshuis: een āhtentieke omlēhsting voor een echte Hollandsche meester."

"Duizend euro voor de lijsten?", vroeg Granny verbaasd.

"Het Mauritshuis?", vroeg ik. Ik was namelijk nog niet vergeten waarom we deze reis naar Den Haag hadden gemaakt.

Mijnheer Sjaak Polak legde het uit: "Ja, het Mauritshuis. Het huis van Maurits de Braziliaan. Dat is een museum, hier vlakbēh. Het hangt vol met prachtige schilderstukken van āhwe Hollandsche meesters. Zouden jullie ze eens willen zien? Dat kan, hoor. Het is hier niet ver vandaan, vlak naast het Binnenhof. Hier heb je een stapeltje vrēhkaartjes. Ze vragen me vaak om advies als kunstkenner, dus goede klanten van mēhn mogen altēhd gratis naar binnen."

Opeens hadden we allemaal heel veel last van haast. We hielpen mijnheer Sjaak Polak om de schilderijen in het atelier te zetten, een grote werkruimte die achter de winkel zat. Ik borg de duizend euro zorgvuldig op in de portemonnee van Granny. We namen afscheid van mijnheer Sjaak, we bedankten hem voor alles, en we renden de Mauritskade af in de richting van het Binnenhof en het Mauritshuis.

Daar leerden we dat het Mauritshuis was gebouwd tussen 1633 en 1644, door Johan Maurits van Nassau-Siegen, Maurits de Braziliaan. Hij was in die tijd de gouverneur van Brazilië. Dat enorme land van samba en feest en koffie en voetbal was in de tijd van Ridder Rudolph van Nederland geweest! Dat wisten we niet. Dat hadden zelfs Marja en Petra nooit op school geleerd.

Het Mauritshuis was een groot huis, maar een vrij klein museum. Twintig meisjes met oog voor kunst hadden al snel gevonden wat we zochten: een schilderij van een kalf, of beter gezegd, van een stier. De Stier van Paulus Potter. Het was inderdaad een meesterwerk.

Als je er lang naar keek, kon je de mest bijna ruiken, zo echt was het. We pakten het gedicht erbij en lazen dat we de eerste letter moesten hebben van het dier dat vooraan stond, op de voorgrond. Dat dier was... een kikker. We hadden de volgende letter van het raadsel: de letter K.

Granny keek op haar horloge. Het was tijd voor het middageten, maar... we hadden in de haast vergeten om broodjes te smeren of fruit mee te nemen.

"Ik heb wel een goed plan.", zei Petra: "We zijn vlak bij Scheveningen. Daar heb je het strand en de zee..."

"En we hebben deze ochtend zo veel geleerd, dat we vanmiddag best kunnen zwemmen en zandkastelen maken.", hielp ik.

"En een middagje naar het strand om te zwemmen is heel verstandig, dus als we het netjes vragen, dan mag dat vast van Granny.", vulde Pauline aan.

"En als je iets wilt, dan moet je daar eerst iets voor doen. Dus vanmorgen hebben we allemaal onze zwempakken ingepakt en handdoeken meegenomen, voor het geval we *toevallig* vanmiddag op het strand terecht zouden komen.", voegde Eefje daar aan toe.

"En het is lekker weer.", zei Kleine Kitty.

Granny keek naar Petra, alsof ze dat geheimzinnige plan raadde waar vanmorgen zo druk over werd gefluisterd, of misschien had ze het met haar supergehoor wel gehoord, want ze haalde haar eigen zwempak uit haar handtas tevoorschijn en zei: "En omdat we net duizend euro hebben gekregen voor die oude lijsten die we op zolder hadden gevonden, trakteer ik als middageten op poffertjes. Met ijs toe. Dat hebben we wel verdiend."

Zo werd het een heerlijke middag. We aten poffertjes met poedersuiker, we zwommen, we bouwden het grootste zandkasteel van het hele strand, het was prachtig weer en we vermaakten ons prima. Allemaal, behalve Petra. Die zat de hele middag onder een parasol met haar neus in een of ander boek. Maar niet omdat ze straf had, hoor. Gewoon omdat ze soms een suffie is.

Mission Impossible

De volgende dag was zelfs Petra vroeg op. We hadden zin in een nieuw avontuur, we hadden zin om de volgende letter van het raadsel te vinden en we hadden zin in een lekker ontbijt met krentenbollen en verse broodjes en drie soorten jam en vier soorten worst. Dankzij het geld dat we voor de lijsten van de oude schilderijen hadden gekregen, hoefden we voorlopig niet op een dubbeltje te kijken.

Tijdens het ontbijt las Granny het volgende raadsel voor, het gedicht op de volgende pagina van het dagboek van Ridder Rudolph. Het ging zo:

*Den Spanjaard was met veel
In het Brabantse kasteel
Maar den Hollandschen spionnen
Hadden enen list verzonnen
Met dezen list kwamen zij binnen
Om zo Breda terug te winnen
Zoek de eerste letter van dit mooie
echt Bredase Paard van Troye*

"Ik snap er niet veel van, maar één ding is zeker: we gaan vandaag naar Breda. Eens kijken of we daar een kasteel kunnen vinden en of ze ons daar iets meer kunnen vertellen.", zei Granny.

Een fijne reis later stonden we voor een prachtig gebouw, het Kasteel van Breda.

"Blijven jullie maar even in de bus, dan gaan Meg en ik wel even vragen.", zei Granny. Zo gezegd, zo gedaan. We liepen over de brede oprijlaan en gingen de statige trap op naar binnen. Daar zat achter een balie een pinnige dame die ons streng aankeek. Ze vroeg: "Wat mot je?"

Granny probeerde beleefd te blijven: "We wilden graag wat meer weten over de verovering van Breda tijdens de 80-jarige oorlog. In het bijzonder over de list die de Nederlanders daar gebruikt hebben om het kasteel binnen te komen. Kunt u ons daar iets meer over vertellen?"

De pinnige dame keek ons aan, typte iets op het toetsenbord van haar computer, las wat er op het scherm verscheen en zei: "Verovering van Breda. 1590. Krijgslist. *Top Secret*. Staatsgeheim. *Mission Impossible*. Een onmogelijke opdracht. Geen toegang."

Granny wilde het al teleurgesteld opgeven, maar ik niet. Als mensen niet netjes antwoord geven als je beleefd iets vraagt, dan mag je best iets brutaler zijn, vind ik. Ik vroeg: "En die staatsgeheimen, waar worden die bewaard? Of mag u dat niet zeggen?"

De pinnige dame keek me aan met die doordringende blik alsof ze naar iets zat te kijken dat achter me stond en zei toen: "Staatsgeheim. Mag ik niet zeggen. Geheime Dienst. AIVD. CIA. *Top Secret*. In de Koepel. Sectie 1590. Verboden toegang. Streng verboden. Goed bewaakt. En nou wegwezen."

Daar durfde zelfs ik niet tegen in te gaan. We draaiden ons om en liepen terug naar de bus.

"Die dame leek wel een robot, zoals ze praatte. Zou dat komen, omdat ze voor de

geheime dienst werkt? Of ga je zo raar doen als je te lang achter een computer zit?", vroeg ik aan Granny. Granny moest er wel om lachen.

"En?", vroegen de anderen, die in de bus met spanning op ons hadden zitten wachten.

"We weten waar we de oplossing kunnen vinden, in De Koepel, sectie 1590, maar we kunnen er niet bij, want het is staatsgeheim. Dat zei die dame in het kasteel tenminste.", legde ik uit.

"De Koepel? Ik weet wel waar dat is. We zijn er zojuist langs gereden. Ik dacht trouwens dat het een gevangenis was. Ik wist niet dat de Geheime Dienst er zijn opslagplaats van had gemaakt.", zei Toontje.

"Dat van die gevangenis, dat is natuurlijk een dekmantel. De Geheime Dienst gaat echt geen groot reclamebord neerzetten met daarop 'Hier bewaren wij alle staatsgeheimen'. Laten we er maar gewoon een kijkje nemen, dan zien we het vanzelf.", vond Granny.

Even later parkeerde Toontje recht voor een grote poort tussen twee stenen torens. Daarachter lag een gebouw met een rond koepeldak. Granny stapte uit en klopte op de poort. Ze riep: "In naam van Oranje, doe open die poort...", maar er kwam niemand.

Ze stapte weer in en Toontje reed een rondje, om te zien of er soms nog een achteringang was. Die was er. Op de hoek van de Kloosterlaan en de Nassaustraat. Hij parkeerde de bus op het pleintje voor de ingang. Granny en ik stapten uit. We klopten op de deur en drukten op de bel, we wachtten, en we wachtten nog iets langer, en toen we op het punt stonden om weg te lopen hoorden we sloffende voetstappen die langzaam dichterbij kwamen. Een luikje in de dikke houten deur ging open. We zagen het gezicht van een grijze man met een grijze baard en grijze wenkbrauwen en een grijs brilletje en een grijze pet. Het gezicht vroeg: "Wat mot je?"

Granny probeerde het weer beleefd: "Goedemorgen, mijnheer. Wij wilden..." Verder kwam ze niet.

"We zijn gesloten. Vakantie. Kom in september maar weer terug.", zei de grijze bewaker en hij smeet met een klap het luikje dicht.

Nou, daar staan we dan. Het antwoord ligt achter deze deur, maar om hier binnen te komen, dat is echt een *mission impossible*, een onmogelijke opdracht.

Je kan natuurlijk denken: «waarom slaat Granny met haar superkracht die deur niet gewoon in en plakt ze die bewaker achter het behang, zodat we op ons gemakje die krijgslist op kunnen zoeken in sectie 1590?» Dat zou een hele domme zet zijn. Dit gebouw was van de Geheime Dienst. Het was natuurlijk aan alle kanten voorzien van elektronische alarmen en verborgen camera's en ultragevoelige microfoons. Als we zouden beginnen met de boel kort en klein te slaan, dan zou binnen de kortste keren de Mobiele Brigade, het leger, de politie, de brandweer en alle tandartsen van Breda en omstreken hier voor de deur staan, om ons in de boeien te slaan, te ondervragen en te martelen (daar hadden ze die tandartsen voor nodig). Dat konden we niet hebben. Met brute kracht zouden we niets bereiken. Hier moest een list aan te pas komen.

Granny keek op haar horloge: "Het beste dat we nu kunnen doen is... lekker op dat terrasje daar gaan zitten en een kopje koffie drinken. Warme chocolademelk voor de meisjes. En misschien kunnen we er ook wel een koek bij krijgen, of een lekkere appelpunt."

Dat was een goed idee. We waren in Breda, de gezelligste stad van Nederland. Dus konden we het ook maar beter gewoon gezellig maken met elkaar. Het was een mooie zonnige dag en met een beker warme chocolademelk krijg je vanzelf een goed idee.

We zaten nog maar net op het terras, toen er iemand aan kwam lopen. Hij had het uniform aan van een postbode of een koerier, en hij sjouwde met een grote kist. Het zweet stroomde over zijn gezicht. Vlak bij de achterdeur van De Koepel zette hij de kist op de grond. Hij belde aan. Even later ging het luikje open, de bewaker zag het gezicht van de bode, deed de deur open, schoof de kist naar binnen en deed de deur weer dicht.

De bode wiste met een zakdoek het zweet van zijn gezicht en kwam toen naar ons terras om een glaasje appelsap te bestellen. Hij had het er warm van gekregen.

Opeens kreeg ik een idee. Ik fluisterde tegen de meisjes om me heen: "Herinneren jullie je dat verhaal nog over Hugo de Groot? Die ontsnapte uit een kasteel met een boekenkist. Ik heb een idee hoe we hier binnen kunnen komen, maar dan moeten we wel snel zijn..."

Ik legde het uit. Snel deden we wat er moest gebeuren. Een minuut later liep ik naar de bode aan het tafeltje en zei: "Pardon, mijnheer. Is die kist van u? Er zit een sticker op dat hij bij De Koepel moet worden afgeleverd en dat niemand er in mag kijken want er zitten allemaal staatsgeheimen in. Of zal ik er even in kijken? Misschien is het wel gewoon een kist met tomaten of met oude kleren of zo..."

De bode verslikte zich in zijn frisdrankje, kreeg een hoestbui en pakte het papier er bij dat hij in zijn jaszak gestopt had. "Een kist van 40 x 40 x 40 centimeter, af te leveren bij De Koepel, voor 11 uur 's ochtends. Verwaaid. Ik dacht dat ik dat net gedaan had. Het is ook zo warm. Dan gaat een mens zich allerlei dingen verbeelden. Dank je wel, hoor, meisje. Inderdaad, die kist is van mij. Ik zal hem maar gelijk aan de bewaker overdragen, dan kan ik daarna tenminste mijn appelsap opdrinken."

Hij pakte de kist en sjouwde hem naar de voordeur. Hij drukte op de bel, wachtte tot de bewaker het luikje open deed, het luikje dicht deed, de deur op een kier opende en de kist naar binnen schoof. "Ziezo. Dat is gebeurd. Waar was ik ook alweer gebleven? O, ja. Een glaasje appelsap." Hij ging weer aan zijn tafeltje zitten en lette verder niet meer op wat er om hem heen gebeurde. Dat was maar goed ook, want aan de andere kant van het terrasje, aan het tafeltje waar Granny, Toontje, Pauline, Eefje, Zoraja en ik zaten, daar werd druk gefluisterd.

Granny had haar superheldenhorloge in haar hand. Ze hield de secondenwijzer nauwlettend in de gaten. Ze zei: "Die bewaker had 86 seconden nodig om vanuit zijn kantoor naar de deur te lopen. Met die kist in zijn handen doet hij er 47 seconden langer over..."

Ik begreep het al: "Nee, Granny. Je telt zoals je dat in Hoehétidan geleerd hebt. Laat mij het maar doen, want anders gaat het verkeerd. De bewaker deed er 38 seconden over om van zijn kantoor bij de deur te komen. Om precies 12 minuten voor 11 deed hij de deur achter zich dicht. Met de kist in zijn handen loopt hij misschien iets minder snel, maar het kan ook dat hij de kist onderweg ergens achter laat. Als er verder niets gebeurt, dan zal hij dus om 11 minuten voor 11 weer op zijn plaats zitten en kunnen we contact opnemen met geheim agente KK. Heb je je telefoon klaar, Toontje?"

Toontje keek snel rond of niemand op hem lette en gaf toen snel zijn telefoon onder de tafel door. Precies om 11 minuten voor 11 drukte ik het telefoonnummer van Granny in op

de toetsen van de telefoon van Toontje. Ik luisterde of hij over ging. Direct werd er opgenomen.

"Mag ik er al uit? Het is hartstikke donker hier.", zei agente KK, alias Kleine Kitty.

"Hoor je buiten niets? Dan mag je voorzichtig de deksel van de kist omhoog doen en rondkijken. Als je niemand ziet, mag je er uit komen. Zo snel als je kunt naar de voordeur en de sleutel omdraaien, zodat wij er in kunnen. Geen geluid maken, hoor. Je moet zo stil zijn als een windvlaag in de lente, sluipen als een jachtluipaard.", fluisterde ik tegen Kleine Kitty.

"En als er iemand komt?", vroeg Kleine Kitty.

"Dan zeg je tegen de telefoon 'Start – Slaapliedje', en dan stop je snel je vingers in je oren. Als de bewaker in slaap is gevallen, dan zeg je tegen de telefoon 'Stop – Slaapliedje' en pas daarna mag je je vingers weer uit je oren halen. Heb je het begrepen?"

"Ja.", zei Kleine Kitty.

"Ben je niet bang?", vroeg ik.

"Bang? Waarom? Granny is er toch bij? Ssst. Daar komt iemand." En toen werd de verbinding verbroken.

Nu kwam het ergste... We moesten wachten. Zou die Kleine Kitty het klaarspelen om de bewaker uit te schakelen en de deur open te maken, zodat we naar binnen konden? Het had natuurlijk beter geweest als een groter meisje, of misschien zelfs Granny, in die kist had gepast, maar de kist was daar niet groot genoeg voor. Alleen Kleine Kitty paste er in. Maar daardoor was de list wel gelukt. Niemand was op het idee gekomen dat er wel eens iemand in die kist kon zitten. Ha, ha. We hadden goed opgelet tijdens de rondleiding op Slot Loevestein bij het verhaal van Hugo de Groot. We hadden geen boekenkist bij ons, maar wel een paar kisten die we op de zolder van De Bosheuvel hadden gevonden. We hadden snel alle hoeden en petten en andere hoofddeksels uit de Gouden Eeuw uit de kist gehaald, en Kleine Kitty met de superheldentelefoon van Granny er in gestopt. De bode overtuigen dat hij de kist vergeten was was de laatste schakel van het plan, maar ook dat was goed gelukt. Nu moest Kleine Kitty alleen de deur nog open zien te krijgen. Het duurde wel lang...

"De bewaker uitschakelen duurt dertig seconden. Naar de voordeur lopen duurt 38 seconden. Dan had ze... drie minuten geleden de deur al open moeten maken. Er is iets mis gegaan, Granny. Ze is vast ontdekt. Die bewaker heeft haar gegrepen en in de diepste geheimste kerker gestopt die hij kon vinden. Je moet ingrijpen. Vlieg door die deur, bevrijdt Kleine Kitty en dan gaan we er als een haas vandoor voordat de Mobiele Brigade ter plaatse is.", stelde ik voor.

Granny glimlachte alleen: "Je moet een beetje vertrouwen hebben in Kleine Kitty, Meg. Ze is de kleinste van ons allemaal, maar ze is heel slim. Als er iets mis zou gaan, dan zou ze ons heus wel bellen."

Op dat moment ging de telefoon. Ik griste hem van het tafeltje, drukte op het knopje om op te nemen en zei: "Ja? Is het gelukt?"

"Gefeliciteerd. U bent tussen miljoenen mensen uitgekozen om deel te nemen aan onze fantastische loterij. Als u nu direct 100 loten bestelt, dan garanderen wij u dat u een kans

hebt dat u een PRIJSWINNAAR bent.", zei een vrolijke stem.

"Mijnheer, wilt u me niet lastig vallen met uw praatjes. Ik verwacht een belangrijk telefoontje.", zei ik.

"Inderdaad, MIJN telefoontje. U bent de gelukkige die 100 loten mag kopen in de lot—" Ik drukte op het knopje en verbrak het gesprek.

"Zullen we Kleine Kitty bellen? Er is vast iets misgegaan.", vroeg ik aan Granny. Granny zei niets. Ze wees alleen naar de achterdeur van De Koepel, die langzaam een stukje open ging.

"Snel. Blijven jullie hier zitten, dan valt het niet op dat wij verdwenen zijn.", zei ik tegen de andere meisjes. Samen met Granny, Pauline, Eefje en Zoraja liep ik naar de deur. We glipten naar binnen. Daar zat Kleine Kitty op een krukje te wachten.

"Hoe is het gegaan? Slaapt de bewaker?", vroegen we fluisterend.

"Je hoeft niet zachtjes te doen, hoor. Die bewaker slaapt als een roos. Hij snurkt nog harder dan Petra op zondagochtend. Verder is er niemand.", zei Kleine Kitty.

"Waarom duurde het zo lang dan?", vroeg ik.

"Nou, ik ben maar klein. Ik kon niet bij de deurknop. Dus ik moest eerst een krukje zoeken. Snap je?", zei Kleine Kitty.

We moesten lachen om de slimheid van die kleine dreumes. Maar niet te lang. Je weet immers maar nooit of er hier allerlei geheime onzichtbare alarmsystemen waren die de Mobiele Brigade op ons af zouden sturen. Snel liepen we door de gangen, op zoek naar sectie 1590. Alles was op nummer gerangschikt, dus we hadden het snel gevonden. We keken niet naar alle andere staatsgeheimen, dossiers met opschriften als 'het grote verdriet van Frans Bauer' of 'waarom Nederland de WK-finale van 1974 verloor'. We liepen direct door naar de hal 16^e eeuw, de gang 1590, de stelling Breda en de doos waar 'Inname Breda' op stond. We veegden een paar kilo stof en spinnenwebben opzij, deden de doos open en lazen wat er stond op het document dat er in zat:

'In februari 1590 kwam schipper Adriaen van Bergen bij Prins Maurits. Hij had een plan om het Kasteel van Breda binnen te komen. Hij kwam daar zo vaak met zijn turfschip, dat hij niet meer werd gecontroleerd. Hij zou in zijn turfschip 75 soldaten van de Prins het kasteel binnen kunnen smokkelen, net als het Paard van Troje. Op 3 maart, 's avonds laat, voeren ze de grachten van Breda binnen. Adriaen van Bergen loodste het turfschip naar de waterpoort van het Kasteel. Rond middernacht kwamen de soldaten tevoorschijn uit het ruim. Het kasteel van Breda had een minimale bezetting, want de Spanjaarden vierden carnaval in de stad. De Spanjaarden vluchtten weg of werden gevangen genomen. Op 4 maart trok Prins Maurits Breda binnen, waarna de Spanjaarden zich overgaven.'

"Een turfschip. Het Bredase Paard van Troje. Wat slim. De letter T...", fluisterden we. Maar toen stopten we snel het document weer in de doos, lieten alles zo achter als we het gevonden hadden en slopen zo snel we konden weer naar buiten, waarbij we onze kist natuurlijk niet vergaten mee te nemen. Die Mobiele Brigade, daar gingen we niet op zitten wachten.

Terug op het terras had onze warme chocolademelk de tijd niet gehad om koud te worden. Ook onze appelpunt stond er nog steeds. Zelfs de bode had niets gemerkt. Even later

kwamen er allerlei zwarte wagens aanscheuren waar mannen in dure pakken uit sprongen die in microfoons praatten en druk heen en weer renden. Het was tijd om af te rekenen en te vertrekken.

"En nu? Gaan we gelijk weer terug naar huis?", vroeg ik aan Granny.

"Dat zou niet slim zijn. De Mobiele Brigade heeft natuurlijk alle wegen af laten zetten. Dus ik stel voor dat we die kant oplopen en dan naar rechts, want daar is op dit moment de kermis aan de gang. Er is geen betere plaats om je te verstoppen dan tussen de mensen op de kermis van Breda. Wie heeft er zin in een ritje in de botsauto's?"

Breda is de gezelligste stad van Nederland. Het heeft de leukste kermis, je kunt er de lekkerste wafels met slagroom eten en op een plein werd muziek gedraaid waarop we de hele middag hebben gedanst. Toen we eindelijk uitgeput weer in de bus naar huis gingen, had de Mobiele Brigade de controle al lang opgegeven. Ze hadden niets kunnen vinden. Er was ook niets weg. Het zou altijd wel een raadsel blijven, maar... het was een staatsgeheim, dus verder wist niemand er iets van.

Pompen of verzuipen

De volgende ochtend was iedereen vroeg op. Tanden werden gepoetst, bedden werden opgemaakt, tafels werden gedekt en eitjes werden gebakken. Iedereen zette haar beste beentje voor om maar zo snel mogelijk aan het volgende avontuur te kunnen beginnen.

Om acht uur zat iedereen aan de ontbijttafel te wachten op Granny. Om vijf over acht zat nog steeds iedereen aan de ontbijttafel te wachten op Granny. Om tien over acht was Kleine Kitty het zat. Ze pakte in haar ene hand een bord waarop een gesmeerde boterham en een gebakken eitje lagen te wachten, in haar andere hand een kopje waarin de koffie koud aan het worden was, ging de trap op, en riep voor de slaapkamerdeur van Granny: "Als je niet snel komt ontbijten, wordt alles koud."

Er klonk wat gemompel, wat gerommel, wat geschuifel en wat gestommel, maar toen ging de deur open. In haar nachthemd kwam Granny naar buiten, terwijl ze de slaap uit haar ogen wreef: "Wat is er? Is er brand?"

Kleine Kitty antwoordde: "Er is thee, koffie en warme chocolademelk, er is vers brood, er is jam en kaas en boterhammenworst, en als je niet snel komt ontbijten eten wij alles op, en dan is er niets meer."

Granny keek naar dat kleine bijdehandje met haar koffiekop en haar ontbijtbord in haar handen, glimlachte en zei: "Oei. Is het al zo laat? Ik geloof dat ik me verslapen heb. Ik dacht trouwens dat het vakantie was en dat ik dan elke dag kon uitslapen zo lang als ik wilde..." Kleine Kitty zei niets, maar ze keek een beetje streng, alsof ze wilde zeggen: «uitslapen doe je maar een andere keer, als er geen avonturen op ons liggen te wachten.»

"Ik kom er aan. Eén seconde geduld, alsjeblieft", zei Granny. Ze deed de deur van haar slaapkamer dicht. Eén seconde daarna deed ze hem weer open, fris gedoucht en aangekleed en haar haar netjes gekamd: "Zo. Ik ben klaar om te ontbijten. Wat staat er voor vandaag op het programma?"

Ze pakte het bordje en het kopje aan van Kleine Kitty. Samen gingen ze de trap af naar de eetzaal. Iedereen wachtte vol spanning of Granny het dagboek van ridder Rudolph zou openslaan en het volgende gedicht voor zou lezen, maar Granny wilde haar ontbijt niet koud laten worden.

"Eten jullie niets?", vroeg ze, terwijl ze met smaak aan haar gebakken eitje begon. Dat was het startsein voor een wedstrijd wie van de twintig meisjes het snelste haar ontbijt kon laten verdwijnen. We wonnen allemaal. Granny roerde in haar koffie, opende het dagboek van ridder Rudolph en las hardop:

*Mooie Batavia, prachtig schip
Splinternieuw en lekker hip
Deze letter staat geschreven
Ergens op het achtersteven*

"Is dat alles?", vroeg Eefje.

"Wat is dat, een achtersteven?", vroeg Kleine Kitty.

Pauline en ik waren al druk aan het bladeren in onze boeken. Ik vond het eerste iets: "In het boek van Nel Vingerhoed staat dat de Batavia een schip is dat in 1628 is gebouwd. Op

4 juni 1629, op zijn eerste zeereis, is het gezonken voor de kust van Australië."

Een diepe zucht klonk uit twintig meisjeskelen tegelijk. Wat een pech. Schip weg.

"Nou, die letter kunnen we dus wel vergeten. Of wil iemand even naar de kust van Australië vliegen en daarna onder water de hele kust afzoeken om te kijken of er nog een stukje van het wrak van de Batavia te vinden is?", vroeg Granny. Niemand vond dat een goed plan. "Zullen we dan de volgende pagina maar pakken? Misschien hebben we daarmee meer geluk.", zei Granny.

Ik was het er niet mee eens, en zei: "Ik vind dat we het niet zo snel op moeten geven. Die andere letters hebben we ook niet zo 1-2-3 gevonden. Als je iets wilt, dan moet je daar soms gewoon wat extra je best voor doen. Misschien is er wel ergens een museum waar ze wat meer weten van dat schip. Of misschien zijn er wel boeken met foto's of tekeningen waarmee we het raadsel op kunnen lossen."

Dat idee werd met veel enthousiasme ontvangen. Terwijl de ene helft de tafel afruimde en de afwas deed, vulde de andere helft de tafel alweer met de boeken en tijdschriften die we uit de bibliotheek hadden geleend. Kleine Kitty bestudeerde het stripboek 'De Batavia' van Gilles de Geus, maar daar werden we ook niet veel wijzer van. Na lang zoeken en speuren vond Granny het tijd voor een kopje koffie en een koek. Die koffie konden we zelf wel maken, maar die koek lag bij Bakker Bol in de winkel, dus Pauline en ik werden er op uit gestuurd.

"Goedemorgen, Rinus. Heb je voor ons een doos met gevulde koeken? We zijn op zoek naar het schip de Batavia. Daar hebben we flink honger van gekregen.", vroeg ik toen we aan de beurt waren.

"Het schip de Batavia? Dat ligt in Lelystad, aan de Bataviawerf.", zei Rinus.

Pauline lachte: "Nee, dat kan niet. Het schip is in 1629 voor de kust van Australië gezonken. Dat staat in ons geschiedenisboek."

Rinus liet zich echter niet van de wijs brengen: "Dat kan wel zijn, maar mijn neef heeft me verhalen verteld en foto's laten zien van een schip waar hij aan werkte, samen met een hele groep jongeren die geen werk hadden, en dat schip heette de Batavia, en het werd gebouwd op de Bataviawerf in Lelystad. Het is een replica, zei mijn neef, een schip dat precies op de originele Batavia lijkt."

Pauline en ik keken elkaar aan, toen keken we naar Rinus, en weer naar elkaar, terwijl we riepen: "Hoera! We moeten naar Lelystad." We renden de winkel uit, en toen weer terug, want Rinus riep: "Hé, jullie vergeten de doos met gevulde koeken."

Gewapend met de doos koeken renden we terug naar De Bosheuvel, smeten de deur open, stormden de keuken binnen en riepen: "We moeten naar Lelystad, Granny. Daar ligt een schip dat de Batavia heet. Ze hebben het precies zo gemaakt als het schip dat in 1629 gezonken is."

"Maar... we zouden net koffie gaan drinken... En warme chocolademelk voor de meisjes natuurlijk...", zei Granny.

Pauline had al een paar thermoskannen uit de kast gehaald die ze vulde met koffie en chocolademelk. Ik zei: "Als je in een avontuur terecht komt, dan is er geen tijd te verliezen. Zeg maar tegen Toontje dat hij de bus start. Pak snel jullie spullen. We gaan naar

Lelystad. Die koffie drinken we onderweg wel op."

Even later waren we op weg. Alleen... In de haast hadden we vergeten om bekertjes mee te nemen. Geen probleem. Op de Bataviawerf zouden ze vast wel ergens bekertjes of kopjes hebben. Die koffie en die chocolademelk zouden nog wel eventjes warm blijven.

Toen we de Bataviawerf opreden, wisten we niet wat we zagen. Aan de kade lag een prachtig oud zeilschip van wel vijftig meter lang, tien meter breed en tien meter hoog. We renden de bus uit om het te bekijken. Er lag een plank waarmee je aan boord kon komen, maar voor die plank zat een vermoeid kijkende oude man met een ringbaardje die ons tegen hield: "Niemand mag aan boord."

"Maar, mijnheer. We hebben een heel eind gereden om dit schip te kunnen zien."

"Maar, mijnheer. We zoeken alleen maar een letter."

"Maar, mijnheer. We willen weten alleen maar weten hoe alle onderdelen van dit schip heten."

Het maakte niet uit wat we zeiden, vroegen, smeekten: we mochten niet aan boord. Teleurgesteld liepen we terug naar de bus, waar Granny net uitstapte: "Wat is er? Gaan jullie niet aan boord? Dat is toch een prachtig avontuur, zo'n oud schip?"

"Het mag niet, Granny.", zuchtten we.

Nu werd Granny boos. Nou ja, niet echt boos, maar wel heel streng. Ze ging voor ons staan en commandeerde met een barse stem: "Meiden van de Bosheuvel. Geef ACHT! Opstellen voor inspectie."

We schrokken een beetje, maar we deden toch maar wat Granny zei. We gingen naast elkaar staan, twintig meiden op een rij, met de handen in de zij.

"Zijn jullie nou meiden van Jan de Wit? Vroeger, toen kon je twintig meiden nog om een boodschap sturen. Vroeger, toen waren de schepen van hout en de mannen van ijzer. Tegenwoordig zijn de schepen van ijzer, maar de mannen zijn... gevulde koeken. Daar aan de kade ligt een schip, te wachten op zijn bemanning. In de bus staat een kist waar voor iedereen een hoofddekseel in zit, voor de één een piratenmuts en voor de ander een admiraalssteek. En nu als de bliksem allemaal een hoofddekseel opzetten en aan boord, want er moet een avontuur worden beleefd, of het nou mag of niet."

Juichend renden we de bus in. In de kist van de zolder vonden we allemaal een hoed, een muts of een pet uit de zeventiende eeuw. Granny liep naar de vermoeide man met het ringbaardje en gaf hem een snoepje: "Hier krijg je nieuwe energie van."

Wat er precies in dat snoepje zat? Het leek wel doping. De vermoeide man sprong op, zette de admiraalssteek op die Granny voor hem had meegenomen, richtte zich tot ons, zijn bemanning, die voor hem opgesteld stond, en sprak met luide toon: "Mannen, wij staan hier vandaag voor een groot en gevaarlijk avontuur. Blijven jullie liever thuis bij de kachel zitten, of zijn jullie bereid om mij te volgen over de Zeven Zeeën?"

"Ja! De Zeven Zeeën!", riepen we in koor.

"Je moet zeggen 'Ay ay, Admiraal de Ruyter'. Aan boord moet er discipline zijn. Alle orders moeten strikt worden uitgevoerd.", sprak Admiraal de Ruyter.

"Ay ay, Admiraal de Ruyter.", zeiden wij in koor.

"Vooruit dan. De loopplank over, het dek op.", commandeerde de Admiraal. Hij ging zelf voorop, zodat we konden leren dat die plank om aan boord te komen 'loopplank' heette en dat de vloer van het schip 'het dek' heette. Dat wisten we natuurlijk wel, maar we zeiden er maar niets van, want aan boord moet er discipline zijn, en alle orders moeten strikt uitgevoerd worden.

Aan boord noemen de zeelieden elkaar allemaal 'mijnheer' en dan hun achternaam. Dat was wel een beetje raar, want we waren meisjes, maar de Admiraal zag blijkbaar alleen onze hoofddeksels en dacht dat we de bekende zeehelden waren van wie die hoeden ooit geweest waren.

"Mijnheer de With, in het kraaiennest.", zei de admiraal tegen Petra, die in het want begon te klimmen naar de uitkijkpost boven in de mast.

"Mijnheer Evertsen, hijs het fokkezeil.", zei de admiraal tegen Pauline, die hij naar het voorste zeil stuurde.

"Mijnheer Barends, mijnheer Heemskerk, haal de scheepsbeschuit uit het vooronder en deel het uit onder de bemanning. We moeten aan boord goed eten, want anders kan er niet hard gewerkt worden.", zei de Admiraal en hij stuurde Eefje en Nayra naar de ruimte voor onder het dek. Ze kwamen terug met de thermoskannen met koffie en chocolademelk, porseleinen kopjes en de doos gevulde koeken. Ik wist niet dat scheepsbeschuit zo lekker was.

"Mijnheer Piet Heijn. In die kist zit onze zilvervloot. Het is uw taak om die tegen piraten en ander gespuis te verdedigen.", zei de admiraal tegen Kleine Kitty.

"Wat is dat, een zilvervloot? We hebben op De Bosheuvel wel een botervloot.", zei Kleine Kitty. Ze ging toch maar op de grote kist zitten die midden op het dek stond.

"Mijnheer Tromp, aan het roer. Koers noord noord-oost.", zei de Admiraal tegen Granny, die achter het grote stuurwiel plaats nam en aandachtig naar het kompas keek dat daarnaast onder een koper-met-glazen bol stond.

"Trossen los. We steken van wal.", commandeerde de Admiraal. Het avontuur kon beginnen.

Of het nou door die gevulde koeken kwam of door die chocolademelk, of misschien wel door dat snoepje van Granny, ik weet het niet, maar onze kapitein, Admiraal de Ruyter, had opeens een aanstekelijke fantasie, alsof hij een kind was die overal om zich heen avonturen zag verschijnen. En wij werden aangestoken door die fantasie. We speelden het mee alsof het allemaal echt gebeurde. Of misschien gebeurde het ook allemaal wel echt. Met fantasie weet je dat nooit. En met Granny in de buurt gebeuren er de vreemdste dingen.

De Admiraal deed de orders uit: "Zwabber dat dek totdat het blinkt als een spiegel, stelletje overgehaalde landrotten. Aan boord van een schip moet het schoon zijn."

We zuchtten allemaal diep. Dit was nog erger dan de Bosheuvel, waar kapitein Juf Galsteen de lakens uitdeelde. Hier moesten we op onze knieën met harde borstels het houtwerk van een heel schip te lijf. Maar orders zijn orders, en als je een avontuur wilt beleven, dan zal je daar eerst iets voor moeten doen.

"Spaanse armada aan stuurboord, Admiraal", riepen mijnheer Eefje Barends en mijnheer Nayra Heemskerk, terwijl ze over de reling keken die zich aan de rechterkant van het schip bevond.

"Donder en bliksem. Laadt de kanonnen. We zullen ze eens een lesje leren. Dat stelletje landrotten is geen partij voor echte zeebonken zoals wij.", riep de Admiraal.

"Er zijn geen kanonskogels meer, Admiraal. Wat moeten we nu doen?"

De Admiraal wist er iets op: "In de kajuit van de kapitein staat een grote schaal olieballen. Die zijn nog van vorig jaar kerstmis, dus die zijn ondertussen zo oud en hard dat we ze best als kanonskogels kunnen gebruiken. Maar als de donder en bliksem, want die Spaanse armada komt steeds dichterbij. Laden... VUUR!"

De armada was nog niet verslagen of er doemde alweer een ander gevaar op, van de andere kant: "Piraten aan bakboord, Admiraal. Als ik me niet vergis, is dat de *Black Pearl*, van de bekende piraat *Captain Jack Sparrow*.", riep Petra vanuit het kraaiennest.

Inderdaad, het was de *Black Pearl*. Die konden we nooit de baas, want de olieballen waren op. De bloeddorstige piraten riepen ons over de reling al toe. Ze gingen ons kielhalen, een kopje kleiner maken en aan de grote ra opknopen. Ze waren tot de tanden gewapend en met veel meer dan wij. We waren verloren.

"Alle hens aan dek. Koers zuid zuid-west. Hijs die zeilen. De Batavia is het snelste schip van de zeven zeeën. Als we alle zeilen bijzetten, kunnen we misschien aan die piraten ontsnappen. En als het niet lukt... dan worden we vissenvoer, donder en bliksem.", brulde de Admiraal.

Granny, pardon, mijnheer Tromp, draaide aan het roer om de nieuwe koers te volgen. De hele bemanning zwoegde aan de touwen om die zware zeilen omhoog te sjoeren en vast te knopen. De wind wakkerde aan tot een storm. We moesten goed opletten om niet overboord te waaien, maar de zeilen hielden het. We waren het piratenschip te snel af.

De storm ging niet liggen. Integendeel. Het werd een orkaan. Waar waren we nu weer in verzeild geraakt? We moesten ons goed vasthouden aan masten en relingen. Petra bond zichzelf met een stevig touw vast in het kraaiennest om niet door de striemende wind en de stromende regen overboord te worden gekieperd. Granny had al haar superkracht nodig om het schip op koers te houden.

"We vergaan. Er komt water binnen.", riep mijnheer Eefje Barends vanuit het vooronder.

"Pompen of verzuipen.", riep de admiraal. We begonnen te pompen of ons leven er van af hing, maar elke keer als we het water in het ruim wat zagen zakken, kwam er weer een golf overboord en konden we weer opnieuw beginnen. Het was hopeloos. De orkaan was te sterk. We gingen naar de kelder.

"Onze schepen zijn van hout, maar onze mannen zijn van ijzer. Die geven nooit op. Pompen, mannen. Die storm gaat wel liggen, maar dat water moet er uit, anders zinken we als een baksteen.", toeterde de Admiraal boven het lawaai van de wind en de regen uit. Hij had gelijk. We hielden het vol totdat de golven minder werden en de wind ging liggen.

Het werd in een keer windstil.

Dat was ook al niet best, want nu dobberden we rond, midden op die onmetelijke oceaan. We gingen niet vooruit en we gingen niet achteruit. Zo kwamen we nooit in Jakarta...

"Achter ons zwemt een zeemonster, Admiraal. Het lijkt er op dat hij het op ons gemunt heeft. En zolang er geen wind is, kunnen we ook niet ontsnappen.", riep mijnheer Pauline Evertsen vanaf het achterdek.

"Is het een groen zeemonster in de vorm van een draak? Of is het een grijs zeemonster in de vorm van een grote zeeslang? Of is het soms een paars zeemonster in de vorm van een gigantische octopus? Dan is het Kraken. Dan zijn we verloren...", riep de Admiraal terug. Hij wilde het monster zelf ook wel zien, maar hij kon zijn post natuurlijk niet verlaten in zo'n hachelijke situatie.

"Het is een wit zeemonster en hij lijkt het meest op een enorme walvis.", riep Pauline terug.

De Admiraal borg zijn de bezorgde blik op in het vooronder en haalde een brede glimlach tevoorschijn: "Ah, dat is Moby Dick. Daar hoeft je niet bang voor te zijn. We zijn een handelsschip, geen walvisjagers. Hij komt gewoon iets te eten bietsen. Gooi hem maar een paar stukken scheepsbeschuut toe, als hij vlak bij het achtersteven is."

Het achtersteven. Helemaal vergeten. We waren ook zo druk met zeilen en kanonnen en het zwabberen van het dek en het bewaken van de zilvervloot dat we helemaal vergeten waren dat we hier gekomen waren om een raadsel op te lossen. Het achtersteven was de achterkant van het schip. Maar om te zien wat daar op geschreven stond, moesten we eerst van boord. En we dreven ergens midden op de zeven zeeën, dus dat werd wel wat lastig.

Gelukkig deed Moby Dick iets terug voor de scheepsbeschuut die we hem gaven. Hij duwde met zijn enorme kop tegen het achtersteven van de Batavia en hielp ons zo een flink eind op weg in de goede richting, totdat we de wind weer in de zeilen hadden.

"Haven van Jakarta in zicht, Admiraal.", riep Petra vanuit het kraaiennest.

"Strijk de zeilen. We gaan aanleggen. Ons reisdoel is bereikt. Gefeliciteerd, mannen. We hebben tijdens deze reis alles meegemaakt, maar we zijn niet vergaan. Als de echte Batavia in 1629 zo'n goede bemanning had gehad als jullie, dan zou het schip nu nog rondvaren.", zei de Admiraal trots.

We deden ons werk, zodat de Batavia keurig in de haven aankwam. Toen de loopplank werd uitgelegd en we van boord konden, gooiden we onze hoeden en petten in de lucht en juichten we van blijdschap. Zelfs Admiraal de Ruyter keek tevreden, begon toen te schaterlachen en gooide zijn admiraalssteek als hoogste in de lucht. Zijn vermoeidheid was helemaal verdwenen. Het avontuur op zee had hem jaren jonger gemaakt.

Toen we van boord gingen, gaf hij ons allemaal een hand en hij bedankte ons. Hij maakte de grote kist open, die Kleine Kitty zo goed bewaakt had. Die kist zat vol gouden dubloenen, waarvan we er allemaal een kregen, als beloning voor ons harde werk. Ze waren niet echt, hoor. Het waren chocolademunten met een gouden verpakking, maar we waren er niet minder blij om.

Eenmaal van boord renden we naar de achterkant van het schip. Daar stond het: de letter A van Amsterdam, de plaats waar de Batavia gebouwd was, en daaronder de letters V, O en C, van Verenigde Oostindische Compagnie. Ik schreef ze zorgvuldig over in mijn

schrift. Die letters zouden we vast nooit meer vergeten, net als het spannende avontuur aan boord van de Batavia.

Op de terugweg in de bus zuchtte Granny: "Ik wist niet dat je van varen zo moe kon worden. Ik denk dat ik na het eten maar gelijk naar bed ga. Gelukkig kan ik morgen eindelijk eens een keertje uitslapen."

"Uitslapen?", riepen wij in koor.

"We zijn hier niet om uit te slapen. We zijn hier om avonturen te beleven.", zei Eefje.

"Uitslapen doe je maar in de vakantie.", zei Kleine Kitty, en daar moesten we allemaal om lachen.

Geestig

De volgende ochtend werd er niet uitgeslapen. Het was tenslotte geen vakantie. Er moesten avonturen beleefd worden. Er moesten raadsels worden opgelost. Er moest een goudschat worden gevonden die al 400 jaar ergens verborgen lag. Werken dus.

Het eerste werken was... naar binnen werken. Ontbijten. Na het ontbijt las Granny de volgende pagina voor uit het dagboek van Ridder Rudolph. Deze keer was het een heel lang gedicht, maar daarom was het zeker niet minder raadselachtig dan die korte gedichtjes van de dagen daarvoor. Het ging als volgt:

*De waker, de slaper en de dromer
Vochten hard, de hele zomer.
In 1612, slag bij Neck,
wonnen we, dat was wel gek,
heel veel land, maar wel gezond,
want niemand raakte er gewond.
De overwinning smaakte zoet
en kostte ook geen druppel bloed.
Mijnheer Leeghwater, de generaal,
die presteerde het allemaal.
Elke slimme schatontdekker
begint het beste bij de Nekker.
Zoek, met je voeten in het zand,
de laatste letter van dit land.*

Granny sloot het dagboek en een doodse stilte viel te pletter op de ontbijttafel.

"Slag bij Neck?", vroeg Petra voorzichtig: "Ik heb wel eens gehoord over de slag bij Nieuwpoort en sinds kort ken ik ook de slag op de Mookerhei, maar de slag bij Neck, die staat volgens mij in geen enkel geschiedenisboek. Maar we kunnen natuurlijk wel de boeken erbij pakken en gaan zoeken..."

"Waar ligt dat eigenlijk, Neck?", vroeg ik.

"Tussen Hoofd-dorp en Rug-phen.", grapte Eefje.

Granny had haar telefoon al in haar hand: "Dat kunnen we het beste aan Tom en Tom vragen. Die weten dat vast wel."

"Neck ligt ten westen van Purmerend.", wist de hoge Tom.

"Ja, iets boven Amsterdam.", wist de lage Tom.

"Laten we daar dan maar heen gaan. Onderweg raadplegen we de boeken. Als we niets kunnen vinden, dan gaan we daar in Neck op zoek naar aanwijzingen. Dat lijkt me het beste.", bedacht Granny.

Dat leek ons ook het beste. We smeerden boterhammen, we zetten een kist appels en een doos vol pakjes melk in de bus van Toontje, we stopten onze schooltassen vol met boeken en schriften, en we gingen op weg.

In de bus kwam er echter niet veel van opzoekwerk en boekenwurmen. Pauline wist

waarom er geen doden en gewonden waren gevallen in de slag bij Neck. Ze legde het uit. Het was zo'n spannend verhaal, dat we allemaal doodstil zaten te luisteren.

"Ik heb eens een film gezien over een witte stad die werd aangevallen door orcs en andere kwaadaardige wezens. De koning van die stad ging op zoek naar hulp. Hij ging een diepe grot in. Daar woonden de geesten van de lafaards die de witte stad vroeger in de steek hadden gelaten. De koning was niet bang voor die geesten. Hij sprak met ze. Hij gaf ze de kans om hun moed te bewijzen. Als de geesten de koning zouden helpen tijdens de veldslag tegen de orcs, dan zouden ze hun eer terug krijgen en voor eeuwig rust vinden. Eerst wisten we niet wat de geesten van de lafaards zouden doen. De orcs vielen de witte stad aan. Het werd een vreselijk gevecht, zoals alleen orcs dat kunnen. En op het moment dat alles verloren leek, kwamen er schepen aan over de rivier. In die schepen zaten de koning en de geesten van de lafaards, die de mensen van de witte stad kwamen helpen. De geesten zwermde uit over het leger van de orcs. Die werden zo bang dat ze er als een haas vandoor gingen."

"Denk je dat bij de slag van Neck ook zoiets is gebeurd? Dat de prins van Oranje een verbond had gesloten met de geesten van de lafaards? Zouden die de Spanjaarden uit het veroverde land hebben gejaagd?", fluisterde Eefje. Ze was helemaal opgegaan in het verhaal van Pauline. Ze zag bijna de geesten door de bus zweven, op weg naar Neck, om daar hun beslissende slag te slaan, om de vijand de Neck-slag te geven, zeg maar.

"Onzin. Geesten bestaan niet.", zei Marja beslist.

"O nee?", zei Kleine Kitty: "En wie verstopt dan altijd mijn sokken, wanneer ik lig te slapen?"

"Ja, en wie maakt dan 's nachts mijn haar in de war? Als ik naar bed ga en ik kijk in de spiegel, dan ziet het er altijd keurig uit. Maar als ik 's morgens opsta...", zei Eefje.

"Ik heb bij kapper Joris Dapper wel eens een spook gezien. Die woont daar in een fles. Maar dat was een spook en geen geest.", vertelde ik. Daar wilde iedereen wel meer van weten, dus ik vertelde het verhaal over het avontuur dat ik in Super Granny 1 al eens had verteld.

"Als je ergens een spook ziet, dan moet je h-e-e-l l-a-n-g-z-a-a-m p-r-a-t-e-n m-e-t e-e-n h-e-l-e l-a-g-e s-t-e-m.", deed ik voor. Zo hoefde niemand verder bang te zijn voor spoken. Maar ja, geesten, dat is misschien wel een ander verhaal.

"Dat spook bij kapper Joris was onzichtbaar. Die geesten uit de film waren spierwit. Je kon er zo doorheen kijken. Dat is misschien wel een heel ander verhaal.", zei Pauline.

"We zijn er. Bij de Nekker.", zei Toontje. Hij parkeerde de bus aan de kant van de weg, vlak voor een grote, groen geverfde molen met een rieten kap. Op de houten plaat achter de as van de wieken stond een jaartal: Anno 1631. Niet oud genoeg om de slag bij Neck in 1612 meegemaakt te hebben, maar toch wel zo oud dat we hier best ons onderzoek konden beginnen. Misschien lagen er nog wel oude documenten in de molen, of misschien waren er wel andere aanwijzingen te vinden. Of misschien woonde er wel een geest die de slag bij Neck nog had meegemaakt. En daarbij was het natuurlijk gewoon heel leuk om eens een echte Hollandse molen van dichtbij te zien, om er eens binnen te gaan en te kijken hoe dat allemaal werkte. Stel je voor. In de tijd van Ridder Rudolph gebruikten de mensen de kracht van de wind om het zware werk te doen. Dat hadden ze zo goed gemaakt, dat het nu nog steeds werkte.

"Zouden ze hier ook meel verkopen? Dan kunnen we thuis lekker zelf brood bakken, net als Bakker Bol.", zei Marja.

"Laten we eerst maar eens netjes vragen of we wel naar binnen mogen. Volgens mij wonen hier gewoon mensen. Ik weet niet of die er wel zo blij mee zijn om een stuk of twintig meisjes over de vloer te krijgen.", zei Granny.

We belden aan en een vriendelijke mevrouw deed open. We legden uit dat we uit Polderdam kwamen en op zoek waren naar letters uit de tijd van de 80-jarige oorlog. De mevrouw vond het leuk dat we zo enthousiast waren over de molen. We mochten wel binnen komen en alles goed bekijken. Ze was alleen net aan het strijken. Als we het niet erg vonden, wilde ze dat eerst even afmaken. Wilden we misschien ondertussen even rondkijken? Dan zou ze daarna een kopje thee voor ons zetten en alles over de molen vertellen.

Nou, dat hoefde ze geen twee keer te zeggen. We gingen naar binnen, keken overal met grote ogen rond, klommen de trappen op naar boven, duwden het luik open om op de bovenste verdieping te komen, onder de kap, en daar...

"OEOEOEOEOHHH"

Stijf van schrik keken we naar de geest die daar op zolder woonde. Het was een spierwitte geest, je keek dwars door hem heen, en hij hilde van pijn en smart als de geest van een van de lafaards van de slag bij Neck die het niet had aangedurfd om met zijn geestverwanten de bloeddorstige Spaanse orcs aan te vallen en te verjagen. We keken of de geest soms gemarteld werd of dat hij aan de ketens gelegd was, met zo'n stalen ketting en zo'n loden bal aan zijn voet, maar we konden niets ontdekken.

De geest had blijkbaar hoofdpijn, want hij hief zijn witte handen op en omklemde zijn arme gemartelde hoofd, terwijl hij nogmaals uitriep: "OEOEOEOHHH", deze keer nog harder dan de eerste keer.

Ik twijfelde nog of ik met een hele lage stem en heel langzaam iets tegen de geest zou zeggen, maar mijn adem stakte in mijn keel en ik wist niets te bedenken. Kleine Kitty, die achter me aan kwam op de trap, wist wel iets. "Waar heb je mijn sokken verstopt? Gisteravond had ik ze netjes op mijn bed gelegd, maar vanmorgen waren ze verdwenen.", zei ze.

"Ssst. Zo mag je niet tegen een geest praten. Je moet altijd beleefd blijven.", zei Pauline.

"Wil je dat nooit meer doen, zo plotseling dat zolderluik open klappen. Ik wilde net de laatste zak meel op de hoge plak leggen, maar ik schrok zo van jullie dat ik tegen de plank stootte en de hele voorraad meel pardoos op mijn hoofd kreeg. Moet je nou eens zien. Ik ben helemaal wit. Ik lijk wel een spook.", zei de geest. Hij wreef met zijn handen in zijn gezicht totdat er twee schoongewreven ogen verschenen die ons verbaasd aankeken.

"Bent u geen geest?", vroeg ik verbaasd.

"Nee. Ik ben Joop, de molenaar. En wie zijn jullie?", zei Joop de molenaar. We legden het uit. Dat we op zoek waren naar een geest die ons wat meer kon vertellen over de slag bij Neck in 1612, en dat het ons speet dat we de molenaar hadden laten schrikken, en of hij misschien nog een zak meel had, want Marja wilde zo graag brood bakken van echt zelfgemalen meel.

"Dat meel heb ik bij de bakker gekocht, hoor. Dit is geen graanmolen waar meel gemalen wordt. Dit is een watermolen. Een van de drie die hier bijna 400 jaar geleden gebouwd werden om er voor te zorgen dat de polder niet onderliep als het ging regenen. Die andere twee, de waker en de slaper, die zijn lang geleden gesloopt, maar deze, de dromer, die staat er nog. Het is een monument en we zijn er maar wat trots op, want het is een van de mooiste molens die Nederland heeft. Hij is nog gebouwd door ingenieur Leeghwater.", legde molenaar Joop uit.

Opeens begrepen we het. We begonnen allemaal door elkaar te praten.

"De waker, de slaper en de dromer, de soldaten van de slag bij Neck, dat waren watermolens."

"Ingenieur Leeghwater was de generaal die het leger van molens heeft gebouwd."

"De veldslag die we wonnen in 1612 was het gevecht tegen het water."

"Het land dat we veroverden was de polder die hier aan de ander kant van de dijk ligt."

"Vandaar dat er geen gewonden zijn gevallen in de strijd."

Molenaar Joop en zijn vrouw Trini snapten er niets van, maar we kregen een kopje thee, en toen molenaar Joop even later als een ander mens uit de badkamer tevoorschijn kwam, vertelden we langzaam maar zeker het hele verhaal: van het dagboek van Ridder Rudolph, en het gedicht over de slag van Neck, en alles wat we verder meegemaakt hadden.

"Het land, de polder achter de dijk, is inderdaad in 1612 drooggemaakt. De polder heet De Beemster, dus de laatste letter is een R.", legde molenaar Joop uit.

Zijn vrouw Trini moest er wel om lachen: "Jullie hebben die hele reis voor niets gemaakt. Je had die naam ook gewoon op de landkaart kunnen lezen."

"Nee, hoor. Want zonder die reis hadden we nooit deze mooie molen kunnen bekijken en hadden we ook nooit die geest ontmoet die ons kon vertellen wat er hier in 1612 allemaal is gebeurd.", lachte Pauline.

"En deze koekjes zijn ook heel lekker.", zei Kleine Kitty.

Trini glimlachte en zei: "Zelf gebakken. Met meel van de graanmolen aan de andere kant van het dorp. Als jullie willen kan ik je wel een zakje meel meegeven, hoor. Ik geloof dat op de zolder wel twintig zakken meel liggen."

"Nou... dan moet je dat meel wel even van de grond opvegen, want daar ligt het nu.", bromde Joop de molenaar.

"Ja, hoe dat zo gekomen is, dat weten wij ook niet. Het zal wel een geest zijn geweest. Pas maar op dat je vanavond je sokken goed opbergt, want anders zijn ze morgen vast verdwenen.", zei ik, en daar moest iedereen hartelijk om lachen.

Sarandonga

De volgende ochtend bij het ontbijt las Granny de volgende pagina voor uit het dagboek van ridder Rudolph:

*"Joost van den Vondel, die het zo mooi zegt
Met de eerste letter van de derde regel van zijn Gijsbrecht"*

In spanning wachtten we wat er verder nog zou komen, maar... dat was het. Granny liet ons het blad zien, waar verder niets meer op stond. Hier moesten we het mee doen. Met de eerste letter van de derde regel van Gijsbrecht van Joost van den Vondel. Lekker gaaf.

"De eerste letter van de derde regel van Granny is een E, van 'eerlijk zijn'.", zei Petra, maar daar hadden we verder ook niet veel aan.

"In de Canon van de Geschiedenis staat in ieder geval niets, niet over Joost van den Vondel en niet over Gijsbrecht.", zei Marja.

"In 'Geschiedenis Van De Lage Landen' van Nel Vingerhoed staat wel iets over Joost van den Vondel. Het was een dichter en toneelschrijver die leefde van 1587 tot 1679, dus precies in de tijd van ridder Rudolph.", las ik voor.

Granny wist genoeg. Ze pakte haar superheldentelefoon erbij, drukte op een knopje, of op een appje, en vroeg: "Goedemorgen, Tom en Tom. Weten jullie iets over Vondel?"

"Vondelpark, in Amsterdam.", zei de hoge Tom.

"Vondelbrug, in Amsterdam.", zei de lage Tom.

"Vondelstraat, in Amsterdam.", zie de hoge Tom.

"Vondelkerk, in Amsterdam.", zei de lage Tom.

"Monument van Vondel, in het Vondelpark, in Amsterdam.", zei de hoge Tom.

Granny vond het nu wel genoeg. Ze bedankte Tom en Tom, klikte de telefoon uit, borg hem op en zei: "Het lijkt er op dat we vandaag een kijkje gaan nemen in Amsterdam. Als we het monument van Vondel kunnen vinden, dan zal daar in de buurt misschien wel iemand iets van zijn vriend Gijsbrecht afweten. Of heeft iemand een beter idee?"

Niemand had een beter idee. Dus we smeerden boterhammen voor onderweg, we zetten een kist sinaasappelen en een doos met pakjes vruchtensap in de bus van Toontje, we paken onze boeken en schrijfblokken, en we gingen op weg.

Toontje hield niet van het drukke verkeer in Amsterdam. Hij reed voorzichtig en bleef op de rechter baan, zonder iemand in te halen. Zo kwamen we er ook, zonder ongelukken.

"Vondelpark. Eindhalte van deze reis. Alle passagiers uitstappen alsjeblieft. Wilt u niet vergeten om uw bagage mee te nemen.", lachte Toontje in de microfoon.

Toen we uit de bus stapten, stonden we al direct tegenover een stalletje waar ze informatie gaven over het park en wat er allemaal te beleven viel. Dat was natuurlijk slim bedacht, want veel bezoekers komen met de bus. Pauline en ik liepen naar het loket. Ik vroeg: "Hebben jullie hier ook informatie over Joost van den Vondel? We zijn vooral op zoek naar

zijn vriend Gijsbrecht."

De dame achter het loket moest er om lachen: "Gijsbrecht van Aemstel is geen vriend van Joost van den Vondel, maar een toneelstuk dat Vondel heeft geschreven."

"Oh. Weet u misschien ook hoe dat toneelstuk begint?", vroeg Pauline.

De dame achter het loket wist het. Ze hief haar hand in de lucht, als een echte dichteres, en begon:

"Het hemelsche gerecht heeft zich ten langen leste
Erbarremt over my en myn benauwde veste,"

In spanning wachtten we wat er nu zou komen... maar er kwam niets meer. De dame zag de teleurstelling op onze gezichten en legde het uit: "Het spijt me. Ik ken alleen de eerste twee regels. Hoe het verder gaat, weet ik niet. Maar jullie boffen. Als je die kant op loopt, dan kom je eerst over de Vondelbrug. Daarna zie je aan je rechterhand het standbeeld van Vondel. Nog iets verder, bij de vijver, zie je het openluchttheater. Daar kan je iemand vinden die vandaag de Gijsbrecht van Aemstel voordraagt."

Dat was inderdaad boffen. Gijsbrecht van Amstel was een toneelstuk. Nu snapten we ook de derde regel van Gijsbrecht: dat was natuurlijk de derde regel van het toneelstuk. Snel legden we het uit aan de rest en renden we door het park. Bij het standbeeld bleven we even staan. Dat zag er indrukwekkend uit. Die Vondel moet wel een hele goede schrijver geweest zijn, als ze zo'n mooi groot standbeeld van hem hebben gemaakt.

Bij het theater naast de vijver zat een droevige jongeman met een saai bruin pak aan op een bankje. Verder was er niemand in de buurt.

"Pardon, mijnheer. We zijn op zoek naar de derde regel van Gijsbrecht, van Gijsbrecht van Amstel, het toneelstuk van Vondel. Kunt u ons daar mee helpen?", vroeg ik beleefd.

De jongeman keek op, nog droeviger dan eerst. Ik was bijna bang dat hij in snikken uit zou barsten, zo droevig: "Vondel... De prins der dichters... Het gaat niet door. Ik zou hier vandaag de Gijsbrecht van Amstel opvoeren, maar het gaat niet door. Er is geen publiek. Het is een drama. Niemand komt kijken. Dus het gaat niet door...."

"Nou, wij zijn er toch? Wij zijn benieuwd naar dat toneelstuk. Is het spannend? Kan je er om lachen? Worden er ook liedjes gezongen?", vroegen we.

De student in het bruine pak hief zijn handen in de lucht, alsof hij wilde zeggen 'Begrijpen jullie dan helemaal NIETS?', zette toen zijn ellebogen op zijn knieën en verborg zijn gezicht in zijn handen, terwijl hij zuchtte: "Het is een drama..."

We keken teleurgesteld naar de student en daarna naar Granny. Wist zij er niet iets op te vinden? Granny ging naast de student op het bankje zitten en legde haar arm om hem heen: "Niet huilen, hoor. Alles komt wel goed. Wil je een snoepje? Dan kun je het misschien wat beter uitleggen, van dat drama, want zo snappen we er niets van."

De student knapte inderdaad een beetje op van het snoepje. Hij zuchtte eens diep en legde het uit: "Ik heet Patrick van Pletteren. Ik ben student in de letteren. Joost van den Vondel is onze beroemdste dichter en zijn toneelstuk Gijsbrecht van Aemstel is zijn beroemdste toneelstuk. Ik heb weken lang geoefend om dat toneelstuk vandaag voor te dragen, hier in het park, maar het is een drama, een tragedie, een treurspel, dus daar hebben de mensen geen zin in. De mensen willen liever iets vrolijks horen, met grappen

en liedjes en zo. Maar vroeger was het leven niet zo grappig. Daarom is de Gijsbrecht een treurspel. Daarom komt er niemand kijken. En daarom gaat het niet door." Hij zuchtte nog eens diep en verborg zijn hoofd weer in zijn handen.

"Maar... we hoeven alleen maar de eerste letter van de derde regel...", probeerde ik nog. Helaas. Patrick van Pletteren zag het allemaal somber in. Daar kwam geen letter meer uit, zelfs niet de eerste letter van de derde regel. We werden er zelf ook een beetje droevig van.

"Wat jammer... We waren er zo dicht bij...", fluisterde Pauline.

Teleurgesteld gingen we in het zachte gras zitten. Toontje kwam aangelopen met een kist vol sinaasappelen. Hij zei: "Wat een treurige boel is het hier. Wie wil er een sinaasappel?"

Iedereen wilde wel een sinaasappel.

"Is dat mijnheer Gijsbrecht?", vroeg Toontje, terwijl hij naar de trieste Patrick wees.

"Nee, Gijsbrecht van Amstel is een drama, een treurspel, een toneelstuk.", legde ik uit.

"Maar het gaat niet door. Er is geen publiek.", zei Eefje.

"Publiek? Público?", vroeg Nayra en we knikten dat ze het goed begrepen had. Toen deed Nayra iets onverwachts. Ze begon in haar handen te klappen, zo van KLAP-klap-klap KLAP-klap-klap, KLAP-klap-KLAP-klap-KLAP. Ze sprong op de kist en begon met het ritme van het geklap mee te stampen, een aanstekelijke dans van de *gitanos*, van de Spaanse zigeuners. We keken eerst wat verbaasd, maar ze moedigde ons aan om mee te doen: "*Venga*. Publiek. Dansen. Muziek. *ASÍ bailan los gitanos*. Zo dansen de zigeuners." Haar brede lach verdreef alle droevige onweerswolken uit het park. Natuurlijk. Publiek. Het toneelstuk ging niet door omdat er geen publiek was. We hoefden alleen maar te zorgen dat er mensen kwamen.

Pauline en ik hadden het als eerste door. We sprongen op en probeerden de dans van Nayra na te doen. Dat viel niet mee, maar als je eenmaal het ritme te pakken had, ging het best aardig. Marja en Petra renden snel naar de bus en kwamen terug met handen vol verkleedkleden uit de kist van Ridder Rudolph. Zoraja draaide een lege afvalcontainer om en ging er op zitten, zodat ze het ritme van het klappen op de bodem kon trommelen. De verkleedkleden werden uitgedeeld. Iedereen trok iets aan, zodat het een bont gezelschap werd. De ene helft klapte, de andere helft danste en Eefje jongleerde met drie sinaasappels tegelijk.

Patrick van Pletteren keek verbaasd op, maar ook hij werd aangestoken door ons vrolijke spektakel en begon mee te klappen. KLAP-klap-klap KLAP-klap-klap, KLAP-klap-KLAP-klap-KLAP. Er bleven wat voorbijgangers staan, en toen nog een paar meer. Ze gingen in een grote cirkel om ons heen staan en lachten en klaptten mee. Nayra stond in het midden van de dansende massa. Je kon wel zien dat zij eerder kon dansen dan dat ze kon lopen. Ze draaide en gooide met haar handen de lange rok uit de verkleedkist alle kanten op. Ze stampte op de vloer alsof ze haar hele leven niets anders had gedaan, wat eigenlijk ook wel zo was, natuurlijk. Ze begon er zelfs bij te zingen: "*Sarandonga, nos vamos a comer. Sarandonga, un arroz con bacalao. Sarandonga, cuchibili cuchibili.*"

Niemand kende het lied, maar elke regel begon met 'Sarandonga' dus dat konden we allemaal gemakkelijk meezingen. Een jongen die ergens anders in het park muziek had zitten maken was ook op het lawaai afgekomen. Hij kende het lied blijkbaar, want hij pakte

zijn gitaar en speelde het mee. Nayra zong uit volle borst en danste om hem heen, klapte en draaide. Niemand kon meer stil zitten. Iedereen ging meedoen.

En toen was de dans afgelopen. Ik keek om me heen, naar al die stralende gezichten, die blijdschap, die vrolijkheid, naar al die mensen, die riepen: "Nog een keer. Nog een liedje. Prachtig." Maar we waren hier niet voor de gezelligheid; we waren hier om een raadsel op te lossen.

Ik klom op het toneel van het openluchttheater, zodat iedereen me goed kon zien en horen, en riep: "STILTE alsjeblieft... Dank u wel. Het volgende onderdeel van het programma is een toneelstuk van Joost van den Vondel, de beroemste dichter van Nederland. Het heet Gijsbrecht van Aemstel en het wordt verteld door Patrick van Pletteren..." Ik zwaaide met mijn arm, zodat de mensen allemaal naar Patrick keken. Sommigen begonnen zelfs met een applausje. Maar natuurlijk is er altijd weer zo iemand bij die de boel in het water wil laten vallen, in het water van de vijver die naast het theater lag. Een sombere man zei: "Maar... De Gijsbrecht van Aemstel is een drama, een tragedie. Dan ga ik liever naar huis..."

'Oeps!', dacht ik: 'Nu supersnel iets verzinnen, want anders loopt het publiek weg. Dat kunnen we natuurlijk niet hebben.'

De eerste mensen begonnen zich al om te draaien en mompelden: "Een tragedie? Een drama?"

Ik hief mijn handen in de lucht en zei zo hard als ik kon: "Vandaag is het een vrolijke dag, dus daarom krijgen jullie iets heel bijzonders te zien: het toneelstuk van de Gijsbrecht van Aemstel, verteld door Patrick van Pletteren en uitgebeeld door de meisjes van weeshuis De Bosheuvel. Het vrolijkste blijspel uit de geschiedenis."

Granny speelde het spel mee. Ze deed net alsof ze bij het publiek hoorde en vroeg hardop: "En als het afgelopen is... Doen jullie dan nog een keer dat lied van Sarandonga?"

"Ja, natuurlijk, Sarandonga, en we dansen er bij en we zingen en we klappen en we stampen op de grond.", klonk het uit twintig meisjeskelen tegelijk. Nou, dat was goed gelukt. Het publiek ging op de bankjes en op het malse gras zitten. Patrick van Pletteren nam plaats, hief zijn arm op als een echte dichter en begon met het stuk:

"Het hemelsche gerecht heeft zich ten langen leste
Erbarremt over my en myn benauwde veste,"

De derde regel... Nu goed opletten... Nu komt het...

"En arme burglary, en op myn volcx gebed,
En dagelix geschrey de bange stad ontzet."

Mooi. De eerste letter van de derde regel van Gijsbrecht is dus de letter E, van 'En arme burgerij'. Die Patrick van Pletteren is student in de letteren, dus als iemand het weet, is hij het wel. Pauline stak drie vingers omhoog en vormde met haar mond de letter E. Ze had ook niet vergeten waarom we hier waren.

Het raadsel was opgelost, maar we hadden nog een andere missie: het omtoveren van een treurspel in een blijspel. We moesten toneelspelen, en dan ook nog een toneelstuk wat we niet geoefend hadden, sterker nog, een toneelstuk waarvan we, tot vandaag, nog nooit hadden gehoord. 'Improvisatie' heet dat met een moeilijk woord, maar als je eenmaal

de smaak te pakken hebt, dan valt het best wel mee, hoor.

Patrick had een mooie, duidelijke stem. We hoefden alleen maar op te letten wat hij zei en het dan uitbeelden. De kist met oude kleren van ridder Rudolph kwam weer goed van pas, want ze pasten bij de tijd van het toneelstuk. We zagen er zo grappig uit, dat het publiek hartelijk moest lachen. Toen Kleine Kitty op kwam, in een jurk die veel te groot voor haar was, moest Patrick van Pletteren zelfs even stoppen met vertellen totdat hij weer boven het lawaai van het gelach en geklap van het publiek uit kon komen. We gingen helemaal op in het toneelstuk. We vonden het jammer toen bleek dat het al was afgelopen, maar het was nog niet helemaal afgelopen, want er kwam nog het applaus van het publiek en we zongen het lied Sarandonga nog een keer en we dansten en klaptten en stampten op de vloer, totdat het tijd was om de bus van Toontje weer op te zoeken.

"Pfff. Ik ben uitgeput. Ik wist niet dat ze zo moe kon worden van een treurspel.", zei Pauline toen we in de bus weer aan de terugweg begonnen.

"Treurspel? Iedereen moest er anders behoorlijk om lachen.", lachte Eefje.

"Het was inderdaad een groot succes. Misschien moeten we het in Polderdam ook maar eens opvoeren. Dan gebeurt daar ook nog eens wat.", opperde Petra.

"Weet jij nog hoe het ging, dan?", vroeg ik.

"Ik weet alleen het eerste stukje nog. 'Het hemelse gerecht...' maar hoe het verder ging, ben ik vergeten.", gaf Petra toe.

"Het hemelse gerecht? Ik weet nog wel hoe het verder ging, hoor.", zei Pauline. Iedereen keek verbaasd. Pauline had wel een goed geheugen, maar zo goed dat ze het hele toneelstuk uit haar hoofd kende na het één keer gehoord te hebben, dat geloofde niemand.

"Geloof je me niet? Nou, let maar op.", zei Pauline. Ze ging vooraan in het gangpad van de bus staan, hief haar arm in de lucht als een echte dichteres en begon:

"Het hemelse gerecht, dat niemand kan verpesten:
Patat met een kroket, dat smaakt het allerbeste!"

Daar moest zelfs Granny om lachen. Ze vond het zo grappig dat ze besloot dat we maar even moesten stoppen bij automatiek De Smulpaap voor 22 porties patat en 22 kroketten. Dat hadden we wel verdiend. Het was tenslotte vakantie, het was een vrolijke dag geweest, en patat met een kroket, dat smaakt echt het allerbeste.

Moord en Doodslag

"We hebben al acht letters. Volgens de uitslag van ons rekenwerk moeten we er nog één.", zei Granny de volgende ochtend, nadat het ontbijt op was en we aan de opgeruimde keukentafel zaten te wachten op het volgende avontuur.

*"In Delft is enen man gevallen
die als enen vader ware voor ons allen.
In den Prinschenhof vermoord
stierf hij zonder laatste woord.
Dit is echt ongehoord.
Het hele land is zwaar gestoord.
Vergeten zullen wij hem niet.
Hij wordt bejubeld in een lied.
We zoeken, heel opmerkzaam,
de eerste van zijn achternaam."*

"Verwaaid... We moeten een moord oplossen.", zei ik, om de stilte te doorbreken die uit de lucht was komen vallen.

Pauline kwam als eerste in actie. Ze veegde alle geschiedenisboeken op een grote hoop en zei: "Daar hebben we niets meer aan. Sherlock Holmes moeten we hebben. Agatha Christie. En CSI Miami natuurlijk, want zonder vingerafdrukken en DNA komen we er nooit achter wie het heeft gedaan."

Alle andere meisjes sprongen op van de tafel en begonnen koortsachtig door elkaar te lopen. Zoraja haalde een vergrootglas voor de dag. Dat had ze ooit voor haar verjaardag gekregen, omdat ze het zo leuk vond om insecten en spinnen te bestuderen. Kleine Kitty kwam al aanlopen met haar doos met waterverf. Marja had een poederdoos bij zich met poeder dat ze soms gebruikte om zich op te maken, maar dat nu nodig was om vingerafdrukken te nemen. Pauline haalde een boek van Sir Arthur Conan Doyle van haar slaapkamer. 'Alle verhalen van Sherlock Holmes' stond er op.

"Jij hebt de rol van Watson.", zei ze, en ze gaf me een WC-rol.

"Wat moet ik daar nou mee?", vroeg ik.

Pauline legde het uit: "Nou, dingen opschrijven natuurlijk. Dat deed dokter Watson ook altijd. Als wij iets ontdekken, dan zeggen we 'Elementaal, mijn beste Watson' en dan schrijf jij het op. Jouw rol van Watson bestaat uit 250 vel dubbellaags, hagelwit, zijdezacht en ijzersterk papier, dus je kunt voorlopig vooruit."

Granny was stomverbaasd door zoveel initiatief. Wij zaten allemaal al in de bus, klaar om naar Delft te vertrekken, toen zij nog steeds naar haar paraplu liep te zoeken en haar schoenen niet kon vinden. We keken elkaar eens aan, alsof we wilden zeggen 'zullen we haar helpen of laten we haar maar gewoon thuis?'. Helpen natuurlijk. We stapten uit de bus en vonden Granny in de kelder, waar ze in een kast vol rommel liep te snuffelen.

"Je paraplu had je gisteren bij je, toen we terug kwamen van ons avontuur in Amsterdam.", legde Zoraja uit.

"En het eerste wat je hebt gedaan toen je thuis kwam, was... onder de douche gaan. Toen heb je waarschijnlijk gedacht dat het regende en je paraplu opgestoken, waarna je hem in

de douchebak te drogen hebt gehangen.", legde Marja uit.

"En vannacht hoorde ik een kat krijsen, maar om een uur of 2 werd het opeens stil.", zei Petra.

"Waarschijnlijk omdat iemand hem een paar schoenen naar zijn hoofd had gesmeten.", zei Eefje.

"Die schoenen liggen dus waarschijnlijk in de tuin, vlak bij de schutting.", zei Nayra.

"Elementaal, mijn beste Watson.", zei Pauline. Terwijl ik het allemaal opschreef, gingen de anderen snel de schoenen uit de tuin vissen en de paraplu uit de badkamer halen. Eindelijk konden we vertrekken.

"We hebben door al dat gedoe wel kostbare tijd verloren. Ik hoop dat we de zaak op kunnen lossen voordat het donker wordt.", zei ik, toen we onderweg waren.

Pauline vond dat we voorlopig wel tijd genoeg hadden, want Delft was een aardig eindje rijden. Ze stelde voor dat ze een paar van de avonturen van Sherlock Holmes aan ons voor zou lezen, zodat we allemaal zouden weten waar we precies op moesten letten. Dat vonden we een goed idee.

Een paar avonturen later waren we in Delft. Wat een fantastische stad was dat. Grappige grachten, buigende bruggetjes, prachtige poortjes, een mooie molen, trotse torens, wonderlijke winkeltjes waar ze wit met blauw aardewerk verkochten, kleine cafeetjes en rustige restaurantjes met heerlijke geuren uit open deuren. In het centrum, tussen de oude kerk (die trouwens 'de nieuwe kerk' heette) en het schitterende stadhuis, was een plein met een gezellige markt waar de kooplui schreeuwden alsof er een wedstrijd was wie de grootste mond had.

"Eerst maar naar het Prinsenhof. Dat stond tenminste in het gedicht.", stelde Granny voor.

Pauline vond van niet: "Het gaat hier wel over een moord, Granny. Als je een moordenaar zou zijn, zou je dan blijven hangen op de plaats waar je de misdaad hebt gepleegd? Of zou je juist een plaats opzoeken waar veel mensen zijn, zodat je je daar kunt verstoppen?"

"Natuurlijk. De markt. Zo is het gegaan. We moeten eerst op de markt naar aanwijzingen zoeken. Elementaal, mijn beste Watson.", zeiden de anderen. Ik schreef het op de rol en we gingen op weg naar de markt. We snuffelden goed rond, vooral bij het kraampje waar ze heerlijk ruikende gebakken visjes verkochten, net zo lang totdat de visboer vroeg of we soms een portie wilden proeven. Nou, dat hoefde hij geen twee keer te vragen. Even later waren we druk bezig met het Sherlock Holmes onderzoek welke vis we het lekkerst vonden. Granny besloot om van alle soorten maar een paar porties te kopen, alvast voor het avondeten. De visboer deed er een paar bakjes witte saus gratis bij. De bakker, die daar naast stond, deed ook al goede zaken. Een grote zak met verse kadetjes, krentenbollen en bruine bolletjes werd afgerekend, en verdween met Toontje en de gebakken visjes naar de bus. Van dat proeven en die heerlijke geuren hadden we nog meer honger gekregen. Volgens ons onderzoek was het ook tijd voor het middageten, dus we kochten nog 22 broodjes paling en 22 blikjes limonade. Tijdens dit onderzoek zou niemand dood gaan van de honger. Elementaal, mijn beste Watson.

Na de lunch was het toch echt tijd voor het moordonderzoek. Zoraja zocht met haar vergrootglas de omgeving af, totdat ze iets had gevonden. Het was bijna niet te zien, maar daarom hadden alle andere onderzoekers het natuurlijk ook niet gevonden in die 400 jaar

dat ze aan de zaak werkten. Gelukkig hadden wij een vergrootglas.

"Het lijkt op een haar.", zei Nayra.

"Wel een vreemde kleur. Kom eens hier met je verfdoo's, Kleine Kitty, en kijk eens goed welke kleur deze haar is.", zei Eefje.

"Groen. Snotgroen.", zei Kleine Kitty beslist.

"Elementaal, mijn beste Watson. Dat is een haar van de moordenaar. Een groene haar kan alleen van een monster zijn, en je moet wel een monster zijn om zomaar die goede vader uit het gedicht om zeep te helpen.", beredeneerde Pauline.

Ik schreef het op en zei: "Ik ken maar een monster. Het tekenmonster. Gerard Monster. Maar dat is een hele aardige man, die zou nooit zo iets vreselijks doen."

Pauline kende Gerard Monster ook, maar ze wist meer van Sherlock Holmes dan wij: "Deze moord is 400 jaar geleden gepleegd. Toen leefde Gerard Monster nog niet, maar hij zou een afstammeling kunnen zijn van het monster dat we zoeken. Ik durf te wedden dat de achternaam van dat monster van een moordenaar 'Gerards' is. En hij had snotgroen haar, dus hij was waarschijnlijk verkouden. Elementaal, mijn beste Watson."

Pauline snifte een keertje en veegde daarna met haar hand van onder naar boven over haar neus, door haar haar, om te laten zien hoe je groen haar krijgt.

We knikten allemaal: dat was uitstekend spoorwerk. Ik schreef het direct op.

Zoraja had al weer een nieuwe aanwijzing. Het was een stukje van een papieren kroon en iets dat op een halve boon leek. De grijze cellen begonnen al weer te werken.

"Een gouden kroon en een oude boon. *Los Reyes Magos...*", zei Nayra.

"6 januari. Het feest van Driekoningen, waar een boon in een koek gestopt wordt en degene die hem vindt, wordt tot koning gekroond.", wist Eefje.

"Dus de moordenaar heet Caspar, Melchior of Balthasar.", concludeerde Marja.

"Ruik eens goed... Is dat de geur van goud, van wierrook of van mirre die aan die kroon en die boon kleeft?", vroeg Petra zich af.

"Mirre.", zei Pauline beslist: "Elementaal, mijn beste Watson. Schrijf maar op. De moordenaar heet Balthasar en zijn achternaam is waarschijnlijk Gerards. We kunnen zijn DNA vergelijken met dat van zijn achterachterachterkleinzoon Gerard Monster. Als dat klopt... dan hangt hij."

Ik schreef het op. Granny's ogen werden hoe langer hoe groter. "Is dat allemaal wel wetenschappelijk?", vroeg ze zich hardop af.

"Heel wetenschappelijk, Granny. Maar we zijn er nog niet. We weten de naam van het slachtoffer nog niet. Daarvoor zullen we naar het Prinsenhof moeten.", legde ik uit. We gingen op pad. Het Prinsenhof was niet ver. Het was een leuke wandeling langs de grachtjes van Delft. We genoten echt van dit avontuur.

Bij het Prinsenhof aangekomen vonden we zoveel aanwijzingen dat we ons op moesten splitsen. Overal waren resten van vloeistoffen achtergebleven na de moord. De politie had

ze vast en zeker over het hoofd gezien. Maar wij niet. Wij namen dit onderzoek uiterst serieus.

"Hm. Dit lijkt me water.", zei Marja.

"Dit is ongetwijfeld inkt.", zei Zoraja.

"Dit plakt. Het kan niets anders dan lijm zijn.", zei Eefje.

"Dit plakt ook, maar het ruikt ook een beetje zoetig. Ik heb het sterke vermoeden dat het limonade is.", zei Petra.

Kleine Kitty rook aan een lantarenpaal, trok haar neus op en zei: "Bah. Pis."

"Urine, Kleine Kitty. Dat heet in politietaal Urine. En dit witte goedje hier kan niets anders zijn dan melk. Elementaal, mijn beste Watson. Wat hebben we nu?", zei Pauline.

Ik noemde het op: "Water, Inkt, Lijm, Limonade, Urine, Melk. W – I – L – L – U – M. Het slachtoffer heette Willum. Nu nog een achternaam. Wat levert het sporenonderzoek op, meisjes?"

"Oranje knabbelnootjes."

"Oranje paprikachips."

"Een stukje van een oranje vlaggetje."

"Een stukje papier van oranje slingers."

De grijze cellen werken weer onder hoogspanning. Pauline vatte alles kort en bondig samen: "Hier kunnen maar twee conclusies getrokken worden. De eerste ligt voor de hand: hier is een wedstrijd van het Nederlands Elftal gespeeld. Maar dat kan niet, want Delft heeft geen voetbalstadion dat daar groot genoeg voor is. Dus dat betekent dat deze sporen hier gekomen zijn op het moment van de moord. Al deze oranje sporen kunnen alleen maar afkomstig zijn van het slachtoffer, die dus heette..."

"Willum van Oranje!", riepen wij allemaal in koor.

Pauline rondde het onderzoek af: "De laatste letter van het woord is de eerste letter van de achternaam van het slachtoffer: Willum van Oranje, dus de letter O. Elementaal, mijn beste Watson. Heb je het opgeschreven?"

Ik, in mijn rol van doctor Watson, rolde de rol af om te zien of alles op rolletjes liep: "Inderdaad. Een prima stukje speurwerk. Dat zou zelfs Sherlock Holmes ons niet hebben kunnen verbeteren."

Granny snapte er nu helemaal niets meer van: "Dus jullie vinden allerlei viezigheid op straat en op de markt, en dan kijken jullie er naar, en je ruikt er aan, en je voelt er aan of het kleverig is, en dan weet je gelijk dat hier 400 jaar geleden iemand is doodgeschoten die Willum van Oranje heet? Dat lijkt me nogal ver gezocht. Dat kan nooit kloppen."

Nu moesten we allemaal heel hard lachen. Granny keek ook zo verbaasd. Ik legde het uit: "Toen je vanmorgen naar je schoenen en je paraplu liep te zoeken, hebben wij stiekem een plannetje bedacht. We wisten allemaal het antwoord al toen je het gedicht voorlas. Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, is in 1584 door Balthasar Gerards vermoord

in de Prinsenhof in Delft. Wat denk je zelf, Granny? We zitten nu al meer dan een week geschiedenisboeken door te spitten. De dood van Willem van Oranje staat in elk boek dat we open slaan. We wisten het al vanaf het begin. We wilden alleen een grapje met je uithalen. En we hadden allemaal zo'n enorme zin in nóg een avontuur, na alle spannende dingen die we met al die vorige letters hebben beleefd, dat we zelf een avontuur hebben verzonnen."

Granny moest er hartelijk om lachen: "Ik zal het maar eerlijk toegeven: ik ben er inderdaad mooi ingelopen. Jullie hebben deze week zoveel lesjes geleerd dat er genoeg tijd over was om mij ook een lesje te leren. Maar er blijft nog één belangrijke vraag over, één vraag die al deze jonge onderzoekers nog niet beantwoord hebben."

Nu waren wij aan de beurt om verwonderd te kijken. We hadden toch alles opgelost? We waren klaar, we hadden alle letters en alle avonturen die daar bij hoorden. Hadden we nog een vraag over het hoofd gezien?

"We weten het niet, Granny. Welke vraag moet er nog beantwoord worden?", vroegen we.

Granny legde het uit: "Toen we vertrokken, waren jullie bang dat we dit onderzoek nooit voor het donker af zouden kunnen ronden. En inderdaad, het al laat. De vraag luidt dus: Gaan we de bus al opzoeken om weer naar huis te gaan, of hebben we nog tijd om te onderzoeken waar de grootste bekers ijs met slagroom worden verkocht?"

Natuurlijk hadden we nog tijd voor een ijsje. Voor een ijsco. Voor een enorme sorbet met drie verschillende smaken ijs en vruchtjes en slagroom en lekkere zoete rode saus en een rietje en een parasolletje. En voor een stelletje ervaren detectives als wij, was het een koud kunstje, een ijskoud kunstje, om te ontdekken waar ze de grootste sorbets verkochten: bij Ijspaleis Willem de Zwijger op de Markt in Delft.

Elementaal, mijn beste Watson.

Ouwe koeien

Na het avontuur in Delft was het al laat in de middag toen we Polderdam weer inreden. Iedereen was moe, maar iedereen was ook blij dat we nu alle letters van het raadsel van Ridder Rudolph hadden gevonden. We konden bijna niet wachten tot we terug waren op de Bosheuvel om alles op een rijtje te zetten. Daarvoor moesten we nog wel een beetje geduld hebben, want Toontje reed nou eenmaal niet zo snel.

"Stop. Stop de bus.", riep opeens iemand. Ik keek om. Iedereen keek om. Het was Kleine Kitty die op de laatste rij zat. Ze wees naar buiten, naar het weiland waar we langs reden.

"Die koe. Ze is in het water gevallen. Ze kan er niet meer uit. We moeten haar helpen.", riep Kleine Kitty.

"Ach, het is maar een oude koe. Er is vast wel iemand anders die...", begon Toontje, maar niemand liet hem uitspreken. Alle meisjes van De Bosheuvel riepen nu door elkaar: "Nee. Stop de bus. Die koe verdrinkt. We moeten haar helpen. We hebben touw nodig. In de kofferbak van de bus liggen kabels. Opschieten. Het is nog niet te laat."

Toontje stopte de bus aan de kant van de weg en alle meisjes sprongen er uit. Dikke touwen werden uit de bagageruimte gehaald, we klommen over het hek, we sprongen in de moddersloot, we maakten een touw vast aan de halsband van de koe (daarop stond dat de koe Mieke 127 heette), we legden een ander touw achter haar dikke koeiekont, we klommen aan de overkant van de sloot op de kant en we begonnen uit alle macht te trekken, te trekken, te trekken.

"Kom op, Mieke 127. Help eens een beetje mee. Zet je voorpoten op de slootkant, niet in de modder maar een stukje hoger, waar de grond wat steviger is. Goed zo. En nou die andere poot."

We trokken zo hard we konden, maar een koe van vijfhonderd kilo die vastgezogen zit in de modder, die krijg je er zo een twee drie niet uit. Ik dacht nog bij mezelf: 'Als Granny met haar superkracht nu even zou helpen, dan hadden we dit schaapje, pardon, dit koetje, zo op het droge.' Maar Granny hielp niet. Ze keek, samen met Toontje, vanuit de bus toe hoe wij worstelden en trokken en riepen, en hoe we het zelfs zonder haar hulp uiteindelijk toch voor elkaar kregen. Mieke 127 kreeg vaste grond onder haar hoeven. Met een laatste zetje van ons kwam ze los uit de sloot. We zaten allemaal van top tot teen onder de zwarte stinkende modder, maar we lachten van plezier en van opluchting dat het gelukt was, dat we die arme Mieke 127 gered hadden. En Mieke 127 gaf ons allemaal een lik van blijdschap.

Kleine Kitty had niet meegeholpen met de reddingsoperatie. Ze was veel te klein voor dat werk, maar ze was wel zo slim geweest om naar de andere kant van het weiland te rennen, waar de boerderij van Boer Gerben stond. Boer Gerben was direct meegegaan. Samen kwamen ze nu op het spektakel af. Spek komt van een varken en Mieke 127 was een koe, maar een spek-takel was het zeker. Negentien moddermeisjes die samen een ouwe koe uit de sloot hadden getrokken stonden te lachen alsof dit het grootste avontuur was geweest dat ze de laatste weken hadden beleefd.

"Heel hartelijk bedankt voor jullie snelle hulp, meisjes. Ik zie dat Mieke het hek kapot heeft gemaakt. Daardoor is het hele spul in het water gevallen. Willen jullie soms even meekomen naar de boerderij? Dan kunnen jullie daar in ieder geval aan de pomp de

ergste modder afwassen.", zei Boer Gerben.

"Lekker gaaf. Redden we je koe, en dan zeg je dat we naar de pomp kunnen lopen?", lachte Pauline.

Boer Gerben moest er zelf ook om lachen: "Nee, dat bedoel ik niet. Mijn vrouw heeft een lekkere boerencake gebakken. Ik wilde jullie allemaal trakteren op een glas boerenmelk en een dikke plak cake, als dank, maar als je die cake liever met die zwarte modderhanden beet pakt..."

We liepen achter Boer Gerben en koe Mieke aan naar de boerderij. Toontje keerde de bus en nam de gewone route over de weg.

"Mieke is inderdaad al een oude koe, maar ze is zo lief dat ik het niet over mijn hart kan verkrijgen om haar naar de slager te brengen.", legde Boer Gerben tijdens de wandeling uit. Mieke loeide als antwoord. Niemand van ons spreekt Koeis, maar toch begrepen we allemaal wat Mieke wilde zeggen. Het was zo duidelijk alsof ze het met koeienletters opgeschreven had.

Toen we bij de boerderij aankwamen, stonden Granny en Toontje al op ons te wachten, naast de boerin die ondertussen het hele verhaal gehoord had.

"Wat zien jullie er uit... En wie gaat die modderkleden allemaal weer wassen? En wie gaat de badkamer schoonmaken nadat jullie daar een bezoekje hebben gebracht?", mopperde Granny.

"Ach, Granny. Met twintig meisjes die allemaal een handje meehelpen, is dat zo gebeurd.", legden we uit, met onze mond vol boerencake en onze handen vol bekertjes melk.

Granny lachte er om. Ze was niet echt boos. Ze deed maar als of: "Wie van jullie zei trouwens aan het begin van dit avontuur dat geschiedenis niets anders was dan ouwe koeien uit de sloot halen? Sindsdien hebben we een heleboel avonturen beleefd die allemaal iets met de geschiedenis te maken hadden, en nu hebben jullie zelfs met zijn allen een ouwe koe uit de sloot gehaald."

Ik kreeg een beetje een kleur. Dat was ik geweest, die dat had gezegd van die ouwe koeien. Granny had gelijk. Ik had een lesje geleerd, een geschiedenislesje, en als ik eerlijk ben (en ik ben altijd eerlijk) was het het leukste, spannendste en avontuurlijkste lesje dat ik het hele jaar geleerd had. Ik was echt blij dat ik na de vakantie naar groep vijf mocht, want geschiedenis is leuk, leuk om te leren en vooral leuk om zelf te beleven.

Ik zei: "Niets is leuker dan ouwe koeien uit de sloot halen, Granny." En Mieke 127 loeide dat ze het daar helemaal mee eens was.

Na de boerenmelk en de cake moesten we lopend naar huis, want Toontje wilde al die modderfiguren niet in zijn schone bus hebben, maar het was niet ver van het weiland van Boer Gerben naar De Bosheuvel. Daarna gaven we onszelf een grondige schoonmaakbeurt, maakten we de badkamer schoon, deden we de was en maakten we het avondeten klaar. Het was dus al laat, eigenlijk al lang bedtijd, toen we aan tafel gingen, maar niemand had slaap. We waren veel te enthousiast dat we nu alle letters hadden. We wilden niets liever dan het raadsel oplossen.

Granny had elke letter (of letters) van elk avontuur op een apart blaadje geschreven, heel groot, zodat we het goed konden lezen. Ze pakte het mededelingenbord van Juf Galsteen

van de muur, haalde de mededelingen er af en prikte alle letters met punaises op de goede volgorde op het bord. Ze zette het bord op de stoel van Juf Galsteen, aan het hoofd van de tafel, zodat we het allemaal goed konden zien.

Z – E – R – K – T – « A of V of O of C » – R – E – O stond er op het bord.

Niemand zei iets. Dit was echt complete onzin. Het leek niet op een woord, niet op een naam van een kasteel of een provincie of een stad, het leek helemaal nergens op.

"Een zerk is een grafsteen. Misschien ligt de schat wel in het graf van Ridder Rudolph.", bedacht Pauline.

"Misschien moeten we het achterstevoren lezen. OER... Nee, dan is het nog steeds onzin.", piekerde Marja.

"Misschien is het Spaans. Ridder Rudolph is immers uit de Spaanse tijd...", opperde Zoraja, maar Nayra schudde haar hoofd. In het Spaans was het nog steeds allemaal onzin. En zij kon het weten, want ze sprak goed Spaans.

"Misschien hebben we ergens een fout gemaakt.", zei Eefje.

"Jammer dat het geen examen op school is; dan heb je altijd een meester of een juf die het nakijkt en de fouten er uit haalt.", zei ik.

"Dit raadsel is misschien wel te moeilijk voor ons, voor meisjes die allemaal nog op school zitten.", zei Pauline.

Petra zei: "Ridder Rudolph had zelf ook geen meester of juf die de raadsels controleerde. Misschien heeft hij zelf wel een fout gemaakt."

"Misschien is het wel gewoon veel te laat om nog goed na te kunnen denken. Misschien moeten we maar lekker gaan slapen. Als we morgen uitgerust zijn, kijken we er nog een keertje naar. Wie weet krijgt iemand dan een goed idee. Als we er met zijn allen goed over nadenken, komen we er vast wel uit.", vond Granny.

Dat vond iedereen inderdaad een goed idee. We hingen het mededelingenbord weer op zijn plaats en zochten onze bedden op.

Vlak voordat we gingen slapen, vroeg Pauline aan me: "Jij bent behoorlijk slim voor je leeftijd. Denk je dat Ridder Rudolph een fout gemaakt heeft? Of denk je dat wij een fout gemaakt hebben?"

Ik dacht een tijdje diep na over die vraag, en zei toen: "Ridder Rudolph heeft geen enkele schrijffout gemaakt. Ook zijn rekenwerk klopte als een bus. En de jaartallen en andere dingen die hij over de geschiedenis wist, waren ook allemaal goed. Tot nu toe hebben we Ridder Rudolph nog niet op een fout kunnen betrappen. Dan zou het logisch zijn dat wij een fout hebben gemaakt. Denk je ook niet?"

Maar Pauline dacht niets meer. Ze was in een droom terecht gekomen met houten schepen en toneelstukken, met schilderijen en boekenkisten, met flauwe grappen en ouwe koeien. En ze had gelijk ook. Het beste was om er maar een nachtje over te slapen. Morgen kreeg vast wel iemand een goed idee.

De volgende dag waren we allemaal vroeg op. Terwijl we het ontbijt klaarmaakten en de tafel dekten, praatten we allemaal tegelijk over het raadsel van Ridder Rudolph.

"Misschien hebben we wel een fout gemaakt met de achternaam van Willem van Oranje. In het boek van Nel Vingerhoed staat dat hij ook wel Willem de Zwijger werd genoemd.", begon ik.

"Nou, dan is de eerste letter van zijn achternaam een Zet, en dan eindigt het woord van Ridder Rudolph op een Zet. Er bestaat echt geen enkel woord dat op een Zet eindigt.", bedacht Petra.

"Quiz.", zei Pauline.

"Nou, als jij alles zo goed weet, dan moet je zelf maar eens aan een quiz meedoen. Als je alle vragen goed hebt, dan kan je mooie prijzen winnen.", antwoordde Petra. Ze was vast een beetje jaloers dat Pauline zo snel haar antwoordje klaar had.

Ik moest er wel om lachen. Ik ging voor de tafel staan en zei: "Dames en heren, jongens en meisjes, het is weer tijd voor onze quiz De Leukste Thuis. Onze kandidates zijn... Petra en Pauline. De eerste vraag. Als je het weet mag je op de zoemer drukken. Voor vijf punten: Wat is de achternaam van Willem van Oranje."

"Piep.", deed Pauline: "Van Oranje."

"Ja, misschien is de eerste letter wel een V, de V van Van Oranje...", bedacht Eefje.

Petra dacht van niet: "Een Zet kan niet als laatste letter van een woord, behalve quiz dan, maar een woord dat eindigt op een V, dat bestaat helemaal niet."

Pauline wist alweer het antwoord: "Piep... Slachtvee, Melkvee, Pluimvee, Stamboekvee..."

Iedereen moest lachen om die slimme Pauline. Die wist echt overal een antwoord op. Ik ging door met de quiz: "Dat was de vraag voor tien punten en alweer goed geantwoord, Pauline. Je staat nu op vijftien punten en Petra nog steeds op nul. De laatste vraag, voor twintig punten, is: wat is het lied?"

"Wat is het lied?", vroegen Petra en Pauline tegelijk.

"Ja. Het lied. In het gedicht staat toch dat Willem van Oranje wordt bejubeld in een lied? Wat is het lied.", legde ik uit.

"Stond er in het gedicht iets over een lied? Dat kan ik me niet meer herinneren.", zei Pauline, die toch een goed geheugen had.

Ik pakte mijn schrift er bij, bladerde naar bladzijde negen en liet het zien, terwijl ik het tegelijk voorlas voor de anderen: "Vergeten wordt hij niet want hij wordt bejubeld in een lied. Welk lied?"

"Heb je al die gedichten opgeschreven?", vroeg Petra.

"Ja, natuurlijk.", zei ik: "Je moet belangrijke dingen altijd opschrijven, zodat je ze daarna nog een keer kunt lezen, en alles net zo lang herhalen totdat je het weet. Leren jullie dat niet op school dan? Of letten jullie gewoon niet op als ze dat uitleggen?"

Daar gaf even niemand antwoord op. Verwaaid. Daarom moet je dus alles opschrijven op

school als de meester of de juf het uitlegt. Niet omdat Granny het zegt, maar omdat het belangrijk is. Omdat je het later wel eens nodig kunt hebben. Omdat het gewoon gemakkelijker is om dingen te weten dan om ze steeds weer op te moeten zoeken. Als je niets opschrijft, dan KAN je het niet eens opzoeken, dan kan je alles alleen maar weer heel snel vergeten.

Petra hakte de knoop door: "Je hebt gelijk, Meg. We hadden dat zelf ook moeten begrijpen. Maar gelukkig heb jij wel alles opgeschreven. Nu kunnen we het raadsel tenminste oplossen. Een lied over Willem van Oranje? Welk lied?"

Kleine Kitty wist het. Ze sprong op de tafel en begon het uit volle borst te zingen: "Willempie hoor je overal. Willempie, 't is een raar geval. Ik heet Wim, meer niet. Maar wie mij ziet. Roept toch altijd Wil-lem-pie."

Marja probeerde niet te lachen en zei: "Doe niet zo gek, Kleine Kitty, en kom van die tafel af. Het lied over Willem van Oranje, dat gaat zo: Wilhelmus Va-han O-ran-je. Ben ik van Dui-hui-tsen bloed..."

En toen werd ze stil. Toen werden we allemaal stil. Behalve Kleine Kitty, die vroeg: "En hoe gaat het verder, dat lied? Of weet je dat soms niet?"

Pauline legde het uit: "We hebben ons vergist, Kleine Kitty. Het lied heet niet Wilhelmus van Oranje. Het lied heet Wilhelmus van Nassauwe. Het is ons volkslied. De achternaam van Willem van Oranje is niet 'van Oranje'. Hij is geboren als Wilhelmus van Nassau. De eerste letter van zijn achternaam is geen O, maar een N. De N van Nederland."

Gelijk kwamen we allemaal in actie. Marja pakte een nieuw blaadje, schreef daar groot de letter N op en prikte hem op het mededelingenbord in de plaats van de letter O. We pakten het mededelingenbord op en sjouwden het naar de Salon, waar we het op de leuning van de grote stoel van Juf Galsteen neerzetten, zodat we het allemaal goed konden zien.

Nu zouden we het raadsel oplossen. Nu of nooit...

Leesmonster

"Het klopt nog steeds niet.", zei Zoraja.

"Misschien hebben we een rekenfout gemaakt bij de eerste letter.", zei Petra. Ze sloeg de Canon van de Nederlandse Geschiedenis open, bladerde naar de slag bij Waterloo, en las het hardop voor: 18 juni 1815. 50 min 18 min 6 is... 26. De letter Zet. Het klopt toch echt."

"18 juni 1815? Ridder Rudolph is gestorven in 1648. Hoe kan die nou iets weten over de slag bij Waterloo in 1815?", bedacht ik opeens.

"Verwaaid. Je hebt gelijk. Wat staat er precies in het gedicht?", vroeg Marja.

Ik pakte de pagina er bij en las het voor, over Jan Denys en zijn cornuyten, over het fiasco en de Spaanse overwinning.

"De slag bij Waterloo in 1815 was Napoleon tegen de Engelsen, de Duitsers en de Nederlanders. Napoleon verloor en het betekende het einde van zijn keizerrijk.", las Petra voor uit de Canon.

"Dat was duidelijk iets anders, met de Franse slag en niet met de Spaanse.", zei Eefje.

"Dan moet er nog een andere slag bij Wattrelos zijn geweest, eentje die in de 80-jarige oorlog plaatsvond.", bedacht Pauline.

"Als dat zo is, dan klopt die eerste letter niet. Dan moeten we weer opnieuw beginnen met zoeken.", zei Zoraja.

"In de Canon van de Geschiedenis staat niets.", zei Petra. Ze had van het boek op school misschien niet zo veel opgestoken, maar de afgelopen week had ze het minstens drie keer doorgelezen.

"In het geschiedenisboek van Nel Vingerhoed staat ook niets.", zei ik. Dat boek kende ik ondertussen ook al bijna uit mijn hoofd.

"Kleine Kitty, staat er iets in de stripboeken van Gilles de Geus over Wattrelos?", vroeg Eefje. Kleine Kitty schudde met haar donkerblonde krullenhoofd van nee.

"Dan zit er maar één ding op."

We keken naar de tafel, naar onze laatste hoop, naar '1568-1648, De 80-jarige Oorlog van A tot Z' van Wicky P. Día, een 10 kilo zwaar en 12.345 pagina's dik naslagwerk waar alle feiten, alle jaartallen, alle namen en alle gebeurtenissen van de belangrijkste periode uit onze Vaderlandse geschiedenis in te vinden waren.

"Pfff. Het kost ons tachtig jaar om daar doorheen te komen.", zei Zoraja.

"Dat redden we nooit. We mochten het boek drie weken lenen van de bibliotheek, en daar zijn al bijna twee weken van om.", zuchtte Pauline.

"En het is ook nog eens het saaiste boek ter wereld. Het telefoonboek van Rotterdam is spannender.", klaagde Marja.

"En misschien hebben we het wel fout en staat het antwoord helemaal niet in dat boek."

Dan zijn we een jaar aan het lezen en is alles toch nog voor niets geweest.", bedacht Eefje.

Verslagen legden we ons hoofd in onze handen. Dit was het einde. Of beter gezegd: hier was geen beginnen aan.

Maar opeens kreeg ik een idee. Ik sprong op en zei: "Als we alleen maar naar dat boek blijven *kijken*, dan komen we er nooit. Als we blijven denken dat één persoon dat boek door moet worstelen, dan moeten we het Sinterklaas laten doen, want dat is de enige die wegwijs kan worden in zulke dikke boeken vol met saaie feiten en getallen. Maar als we het samen doen, als een team, dan maken we nog een kans. Doen jullie mee of niet?"

Niemand snapte er iets van, maar ze waren wel allemaal blij dat ik iets verzonnen had. Ik pakte het boek, legde het voor me op de tafel, sloeg het open op bladzijde één, stond op en zei tegen Kleine Kitty: "Kleine Kitty, jij bent de kleinste. Je gaat hier op deze stoel zitten. Je telt zachtjes tot tien en dan sla je de bladzijde om. Dan tel je weer tot tien en dan sla je de volgende bladzijde om. Kan je dat?"

Kleine Kitty was misschien pas vier, maar ze kon wel tot tien tellen, en een bladzijde van een boek omslaan, dat kon ze ook.

"Goed. Dan gaan Pauline, Eefje en Marja aan de linker kant achter de stoel van Kleine Kitty staan. Ik, Zoraja en Petra nemen de rechter kant. De grootste meisjes, Petra en Marja, lezen alleen het bovenste deel van de bladzijde. Zoraja en Eefje lezen het middelste stuk en de twee kleinsten, Pauline en ik, lezen het onderste deel van de bladzijde, van de kant waar je staat. Je hoeft niet alles te lezen, je hoeft het ook niet uit je hoofd te leren of zelfs maar te begrijpen. Je kijkt alleen of je ergens het woord Wattrelos ziet staan. Je hebt daar tien seconden de tijd voor. Daarna slaat Kleine Kitty het blad om en heb je weer tien seconden om de volgende pagina te bekijken. Als we het zo doen, hebben we een kans. Snapt iedereen de bedoeling?"

Iedereen snapte de bedoeling. Sterker nog, iedereen vond het een fantastisch idee. Samen een boek lezen, daar had echt niemand ooit aan gedacht. We werden er vrolijk van. Dit ging lukken. Dit waren geen stelletje gevulde koeken, nee, dit waren de meisjes van weeshuis De Bosheuvel, die waren opgegroeid in een huis uit de Gouden Eeuw, uit de tijd dat de schepen nog van hout waren maar de weesmeisjes van ijzer, de tijd dat een klein maar dapper volkje de wereld liet zien dat je door het samen te doen een heel eind kon komen.

"Allemaal klaar? Ja? Aan de slag..."

Het werd doodstil in de kamer. Het enige geluid was elke tien seconden het omslaan van een pagina van het boek. In tien seconden een deel van een bladzijde doorlezen, op zoek naar het woord Wattrelos, dat is een werkje waarbij je echt bijzonder goed op moet letten. Je mag geen moment verslappen. Als je even je ogen dicht doet of ergens anders aan denkt, dan is het moment al voorbij. Dan heb je misschien een kans gemist. Dan zou al dat werk voor niets zijn geweest. Iedereen begreep hoe belangrijk het was. Iedereen lette goed op. Iedereen liet zijn ogen als een razende Rudolph over de pagina's glijden, op zoek naar dat ene woord dat de oplossing kon betekenen van een fantastisch avontuur. We waren geen zeven meisjes meer. We waren samengesmolten tot één zevenkoppig leesmonster met veertien ogen dat zich hongerig te goed deed aan tien kilo leesvoer, droge kost, zo droog als de droge scheepsbeschuiten van de Gouden Eeuw.

We hadden geluk. We hadden geluk dat de slag bij Wattrelos in het boek stond. We hadden geluk dat het best wel een belangrijke slag was geweest en dat er bijna een hele pagina over volgeschreven was. En we hadden zeker geluk dat de slag bij Wattrelos in het begin van de oorlog had plaatsgevonden, want als het de laatste slag uit de oorlog zou zijn geweest, dan weet ik niet of we dat allemaal wel vol hadden kunnen houden. Maar ondanks al dat geluk moesten we er wel voor werken. Bijna tweehonderd pagina's hadden we al doorgebladerd toen Pauline, Eefje en Petra opeens riepen: "Wattrelos. Hier staat iets over Wattrelos. De slag bij Wattrelos. We hebben het gevonden."

Met zijn zevenen tegelijk, oké, met zijn zessen, want Kleine Kitty kon nog niet lezen, met zijn zessen tegelijk lazen we wat er in het boek stond:

'De Slag bij Wattrelos (ook wel Watrelois of Waterloo) vond plaats bij het Vlaamse (nu Franse) Wattrelos tussen een Geuzenleger en een Spaans regeringsleger; het was één van de eerste gevechten van de Nederlandse Opstand. Tweehonderd geuzen van Roesbrugge, Hondschote en Poperinge, onder aanvoering van Jan Denys, vertrokken richting Doornik om zich daar bij de hoofdmacht aan te sluiten. De stadhouder van Rijsels-Vlaanderen, Maximiliaan Vilain (heer van Rassenghien), hoorde dat de geuzen richting Doornik optrokken. Hij stuurde 50 ruiters en 150 voetknechten op hen af, die op 27 december 1566 de groep van Denys bij Wattrelos versloegen in een veldslag. Veel geuzen vluchtten vervolgens de parochiekerk van Wattrelos in, en tenslotte in de kerktoeren, die de regeringstroepen in brand staken. Alle overgebleven opstandelingen kwamen hierbij om.'

"Jan Denys en zijn kornuiten.", fluisterde Eefje.

"Maximiliaan Vilain, de vilaine Spanjaard.", zei Pauline ademloos.

"Het werd een groot fiasco, een droeve zwanenzang. Alles klopt als een bus.", zei Marja zachtjes.

27 december 1566. 50 min 27 min 12 is... 11. Wat is de elfde letter van het alfabet?", rekende ik snel uit.

"De letter K. Niet de Z van Zerk maar de K, van..."

We keken naar het bord aan de muur waar alle andere letters opgeprikt waren en riepen in koor: "KERKTOREN! De schat ligt in de kerktoeren. Hoera. We hebben het raadsel van Ridder Rudolph opgelost. Granny, kom gauw."

Alle andere meisjes kwamen op het kabaal af. We legden uit hoe we de fout gevonden hadden van het volkslied, hoe we daarna ook de fout van de eerste letter hadden opgelost, en dat het woord Kerktoeren de oplossing was van het raadsel.

"Maar... Polderdam HEEFT helemaal geen kerk, dus ook geen kerktoeren...", zei Granny toen ze eindelijk boven het lawaai uit kon komen.

Direct werd het doodstil. Verwaaid. Dat was waar ook. Polderdam was zo klein, het had niet eens een bushalte. Als Ridder Rudolph er niet geweest was, dan zou er zelfs geen weeshuis en geen school hebben gestaan.

"Het is zo klaar als een klontje, Granny. Ridder Rudolph van Nistelrode, graaf van Nistelrode, geboren in het dorpje Nistelrode, heeft de schat natuurlijk verstopt in de kerktoeren van de kerk van... Nistelrode.", zei ik.

Opeens sprong iedereen op, begon zijn schoenen te zoeken en zijn jas aan te trekken en zei tegen Toontje: "Start de bus, Toontje. We gaan naar Nistelrode."

Granny glimlachte, haalde haar hand door mijn haar en zei: "Je bent inderdaad behoorlijk slim voor je leeftijd, Meg. Ik hoop dat je gelijk hebt. We zullen het zien."

Ze pakte haar telefoon er bij, startte het appje, of het knopje, en vroeg aan Tom en Tom wat die wisten over de kerk in Nistelrode.

"Nistelrode, ligt in Noord Brabant. Bij Hoevelaken linksaf.", vertelde de hoge Tom.

"De kerk van Nistelrode is gebouwd in de 15^e eeuw en heeft sindsdien alle oorlogen doorstaan.", vertelde de lage Tom.

Omdat natuurlijk niemand kan wachten tot het zover is, slaan we even een heel stuk reis over totdat we voor de kerk van Nistelrode stonden. Het was inderdaad een oud gebouw, maar behalve het mos dat tussen de oude stenen groeide was de kerk nog helemaal zoals ze hem vijfhonderd jaar geleden hadden gebouwd. We belden aan en legden uit aan de pastoor dat we graag de kerktoren wilden bezichtigen. Dat mocht. En toen begon een lange zoektocht. Elke steen werd bekeken, bevoeld, besnuffeld en beklopt. Het was uiteindelijk Kleine Kitty die op een steen, vlak boven een trede van de trap, de letters RRvN zag staan, netjes uitgebeiteld maar wel bijna onzichtbaar geworden in al die jaren dat ze er al stonden. RRvN. Ridder Rudolph van Nistelrode. Niet slecht voor een kleine dreumes die nog niet kon lezen.

Granny pakte haar superhelden-zakmes uit Hoehétidan, gemaakt van het hardste staal, en schrapte voorzichtig het cement om de steen weg. Dat was een geduldwerkje, en wij waren niet zo geduldig, dus Granny zei dat we maar in de bus moesten gaan zitten als we niet ophielden met dat zenuwachtige gedoe. Dat wilde natuurlijk niemand, dus opeens konden we haar wel rustig laten werken. Toen het cement eenmaal was weggekrabd, was het een koud kunstje om de steen uit de muur te trekken. Daarachter zat een gat, en in dat gat... vonden we een leren zakje met honderd gouden munten er in. De schat van Ridder Rudolph. Honderd gouden dubloenen. Genoeg voor een nieuw dak op weeshuis de Bosheuvel.

We wilden gaan juichen, maar Granny legde ons met een vinger op haar lippen het zwijgen op. Stel dat de pastoor er achter kwam. Die zou vast die schat voor zichzelf willen hebben. Snel deed Granny de losse steen weer op zijn plaats in de muur, plakte hem vast met Superhelden Superlijm, streek wat van het cementpoeder op de voeg zodat je er niets meer van zag, en gebaarde ons de trap af en weer terug naar de bus. We bedankten de pastoor vriendelijk en zeiden dat het heel leerzaam was geweest. Hij snapte er niets van. Hij kwam elke dag in die kerktoren, al jaren, maar hij had er nog nooit iets van geleerd.

Eindelijk zaten we in de bus en gingen we weer op huis aan. Eindelijk mochten we juichen. En juichen, dat deden we. We zongen, en we liepen de polonaise door het gangpad, en we lachten, en nog een keer wilden we de schat zien, en voelen, en ruiken, en met je tanden er op bijten om te zien of het toch niet per ongeluk van die chocolademunten waren zoals we op de Batavia gekregen hadden. Het was echt.

Voordat we naar Polderdam reden, stopten we eerst even bij het ziekenhuis van Wittekerke, waar Granny, Pauline, Marja en ik even op bezoek mochten bij Juf Galsteen. Ze was weer helemaal opgeknapt, dankzij de goede zorgen van de dokters en de verpleegsters, en dankzij Granny die de goede zorgen over het weeshuis en de meisjes

had overgenomen. We vertelden Juf Galsteen dat we een schat hadden gevonden, zodat dat ze morgen, als ze weer naar huis mocht, de timmerman kon bellen om een afspraak te maken om een nieuw dak op de Bosheuvel te zetten. Ze geloofde ons niet. Dus we lieten het zakje met de gouden munten zien, en het dagboek, en we vertelden het hele verhaal. Toen geloofde ze ons wel.

Dat was het, ons grootste avontuur. Het zal misschien niet in de Gouden Eeuw van de geschiedenisboeken terecht komen, maar het heeft in ieder geval een gouden hoofdstuk opgeleverd in de geschiedenisboeken van weeshuis De Bosheuvel. Geloof je niet dat het echt gebeurd is? Vraag het Pauline maar, of Eefje, of Marja, of Zoraja, of zelfs Kleine Kitty, en ze zullen je allemaal vertellen dat het echt gebeurd is. Geloof je het dan nog niet? Geloof je nog steeds niet dat Granny een superheld is en dat zulke dingen gebeuren als Granny in de buurt is? Kijk dan maar op de smashwords-pagina van Super Granny, naar al die kinderen die onze boeken gelezen hebben en er van hebben genoten. Die geloven het allemaal wel. Zelfs Juf Galsteen gelooft het. Dan ben je echt de enige in het hele land die niet in superhelden en avonturen gelooft, hoor.

Sharewareboek

"Sharewareboek" betekent "een boek om te delen". Oma's delen altijd; Granny heeft altijd voor iedereen een snoepje. De boeken over Super Granny zijn ook om te delen: oma's mogen ze delen met hun kleinkinderen, kinderen delen ze met de juf van hun school en met de moeders van hun vriendjes.

Een sharewareboek mag je gratis downloaden, kopiëren, weggeven, printen, de teksten gebruiken, noem maar op, allerlei dingen die je met andere (dure) boeken niet mag. Alleen mag je geen geld vragen voor een sharewareboek, want dat is het recht van de schrijver die het boek heeft geschreven.

Lezen is belangrijk: terwijl je plezier beleeft aan een spannend boek, leer je spelenderwijs je eigen taal beter kennen, kom je allerlei interessante dingen te weten, en je krijgt er ook nog eens slimme ideeën van. Als een boek grappig is, als je merkt hoe leuk lezen is, dan ga je vanzelf vaker lezen. Als je dat boek op je telefoon zet, met de gratis app PocketBook bijvoorbeeld, dan heb je altijd een leuk boek bij je, voor als je ergens moet wachten of voor wanneer je je verveelt. En het leukste is: het is gratis. Dat is fijn voor arm en rijk.

Het is belangrijk dat je vaak lacht, want lachen is gezond. Als je een cadeautje krijgt, dan voel je je ook direct beter, dus een grappig boek is een prima medicijn tegen elke ziekte. Superhelden als Granny willen graag helpen om zieke mensen te genezen, dus als je Granny een handje helpt en dit boek opstuurt naar iedereen die ziek is, dan zal je zien hoe snel ze weer beter zijn.

Als je het boek leuk vond, zou het fijn zijn als je een bedankje stuurt, , bijvoorbeeld door de shareware-bijdrage van **€ 1,- (één Euro)** over te maken **op bankrekening NL96 KNAB 0258 6957 22 t.n.v. Admi 365 BV**. De (vrijwillige) opbrengst van dit boek wordt gebruikt om een school te bouwen in Haïti, een van de armste landen ter wereld. Op www.editorialperdido.eu vind je meer informatie over dit project en sharewareboeken.

Als er genoeg bedankjes binnen komen, dan komt er vast een volgend boek van Super Granny, waar je dan ook weer van kunt genieten. Als iedereen elkaar af en toe een plezier doet, dan hebben we het al snel veel gezelliger met elkaar.

Stel je voor dat boeken gratis zijn. Dan kunnen alle kinderen van de hele wereld naar school. Gratis. Dan kunnen alle werkloze vaders en moeders gratis een beroep leren. Iedere schrijver kan, dankzij internet en sharewareboeken, zelf zijn of haar eigen (school)boek uitgeven. Gratis. Als lezers die ene euro betalen, dan zullen vanzelf meer schrijvers hun boeken als sharewareboek uit willen brengen. Dan zou de pen machtiger zijn dan het zwaard. Zou dat niet fantastisch zijn?

Super Granny kan dat voor elkaar krijgen (superhelden kunnen namelijk alles) maar Granny kan dat niet alleen. Megan helpt haar. En Pauline, en Astrid, en Ro, en alle meisjes van weeshuis De Bosheuvel, en Nati die het boek in het Spaans vertaalt, en Jane die er voor zorgt dat ook alle kinderen die Engels spreken het kunnen lezen, en Ronaldo die al die boeken op het internet zet, alleen... Sharewareboeken zijn gratis, dus de uitgeverij heeft geen geld om reclame te maken. Als jij nou hier en daar een goed woordje doet voor Super Granny, als je je vrienden over ons vertelt of ze een kopietje stuurt van onze verhalen... dan help je Granny met haar werk als superheld. Dan ben je eigenlijk zelf ook een soort superheld.

Zou dat niet fantastisch zijn?

Extra: Een boek in drie weken

Eind augustus 2015 was ik klaar met het schrijven van Super Granny (1). Ik had er veel plezier aan gehad om alle avonturen die ik met Granny beleefd had op te schrijven, maar ik had op dat moment wel het gevoel dat het klaar was. Het was een leuke oefening geweest, het was eigenlijk veel beter geworden dan ik had gehoopt, maar ik had niet het idee dat we nog meer avonturen zouden gaan beleven, en ik had ook geen idee waar die avonturen over zouden gaan.

De volgende stap was om het schrift met al onze avonturen op te sturen naar uitgevers. Het is maar een kleine kans dat zoiets lukt, maar als je het niet probeert, dan lukt het zeker niet. Dat opsturen ging precies zoals ik het verwachtte: je moet weeeeken wachten op een antwoord, en dan krijg je een brief terug die altijd begint met 'helaas'.

Als je het verwacht, dan is het geen teleurstelling. Als je het verwacht, dan maak je alvast een plan. Mijn plan was: mijn boek in eigen beheer uitgeven. Dat was mijn eigen avontuur, in een wereld die ik niet kende, op zoek gaan naar 'lezers' die goed verstopt tussen de 'gewone mensen' leven, nadenken over promotie, marketing en vooral over een cover, een voorplaat. Wat één ding was wel duidelijk: iedereen kiest een boek omdat de kaft er leuk uitziet. Pas daarna komt het lezen van de flaptekst en beslissen of het boek je de moeite waard lijkt.

Die voorplaat was een probleem. Een schrijver is nou eenmaal geen tekenaar. Ik kan aardig tekenen, maar ik ben pas acht en lang niet goed genoeg. Gelukkig zetten veel tekenaars hun profiel en wat voorbeeldjes van hun werk op schrijverzoekillustrator.nl en daar vond ik Gerard Monster. Eigenlijk vond ik mezelf, Megan Havervlok, en het was Gerard Monster die me had getekend, zonder te weten dat ik echt bestond. Gerard wilde wel meewerken. Hij toverde Granny tevoorschijn zoals ze er ook in het dagelijks leven uitziet. Ik was zo enthousiast over de tekening en over het feit dat iemand die ik niet kende het leuk vond wat ik had geschreven en wel wilde helpen om daar een succes van te maken, dat het opeens weer begon te borrelen. Ik bedacht, beleefde en schreef in een halve dag het verhaal over het tekenmonster, dat ik (eigen beheer, je kunt doen wat je leuk vindt) nog snel even toevoegde aan het boek Super Granny.

Op 14 december 2015 was het zo ver. Ik had een uitgeverij en een ISBN: ik kon aan de slag. Het boek Super Granny werd gepubliceerd en ik kon me lekker bezig houden met promotie en reclame, met e-mails naar lezers en meer van dat soort dingen. *The rest is history*, zeggen ze dan. Maar deze *history* was nog niet compleet.

Doordat ik 'opeens' weer met het boek bezig was, kreeg ik ook 'opeens' weer allerlei ideeën. De titel van het volgende boek was simpel: Super Granny 2. Ik had namelijk op de laatste bladzijde van Super Granny al aangekondigd, dat er een boek Super Granny 2 zou komen, als bewijs dat Granny echt bestaat. Maar de verhaaltjes, de avonturen, die begonnen ook te komen. Vijf weken later had ik al zeven nieuwe avonturen beleefd, en daar zaten er een paar bij die echt grappig waren.

Op een zekere dag, vrijdag 22 januari 2016, zat ik met een glaasje limonade in de ene hand en een gevulde koek in de andere hand in een gemakkelijke stoel met mijn ogen dicht 'te schrijven', na te denken over wat er was gegroeid en waar dat heen zou gaan. Ik had al een tijdje een probleem. Ik wilde heel graag 'iets' met geschiedenis, een avontuur waarbij kennis over de geschiedenis de sleutel zou vormen tot de oplossing van een kort avontuur dat Granny en ik zouden beleven. Ik kwam er niet uit. Totdat...

Als het nou eens een gróót avontuur zou worden, zo groot dat je er een heel boek mee zou kunnen vullen, met een 'prijs' die echt de moeite waard is, een schat uit het verleden waarmee het nieuwe dak op weeshuis De Bosheuvel zou kunnen worden betaald, een schat die alleen gevonden kan worden als een hele serie raadsels wordt opgelost, raadsels die allemaal iets te maken hebben met de Gouden Eeuw en de 80-jarige oorlog, een dagboek vol gedichten, raadsels waarbij je moet rekenen, nadenken, zoeken, met ongelofelijke opdrachten zoals een circusvoorstelling geven, een toneelstuk uitvoeren of een bloedstollend avontuur beleven met piraten en zeemonsters aan boord van een heus 17^e-eeuws zeilschip. Wow. Dat zou nog eens een avontuur zijn. Zo'n groot avontuur bestond er nog niet in de rijke geschiedenis van de Nederlandse kinderboeken. Dat zou een avontuur worden dat veel te groot was voor Meg en Granny. Daar hadden ze hulp bij nodig. De hulp van alle meisjes van De Bosheuvel.

Ik begon direct met aantekeningen maken, want als je het niet opschrijft, dan kan je het alleen maar vergeten. Dat probeer ik in het boek ook aan mijn vriendinnetjes in De Bosheuvel duidelijk te maken. De volgende stap was research. In groep 4 krijg je namelijk nog geen geschiedenis. Dan kom je al snel bij de Canon van de Vaderlandse Geschiedenis, wat ik belachelijk vond, om de geschiedenis te laten bestaan uit 50 onderwerpen, alsof de rest niet belangrijk is, alsof de rest niet gebeurd is. Wel leren over Hugo de Groot, maar niet over andere schrijvers zoals Joost van den Vondel? Wel leren over Michiel de Ruyter, maar niet over andere zeehelden zoals Evertsen, Tromp en Witte de With? Wel leren over Rembrandt, maar niet over andere schilders? Wat een onzin, zeg. Ik hoop dat de 'fout' die we in het boek maken met de slag bij Waterloo duidelijk maakt waarom.

Het meeste plezier had ik met het avontuur waarbij Mieke 127 uit de sloot wordt gered. Geschiedenis is niets anders dan ouwe koeien uit de sloot halen? Op school zitten en leren is niet leuk? Wat een onzin, zeg. Elke volwassene denkt met veel plezier terug aan de tijd dat hij of zij op school zat. Kinderen mogen zich best bewust worden hoe leuk het is op school, hoe leuk het is om dingen te leren, en hoe belangrijk het is, want wat je op school leert heb je later altijd weer nodig. Behalve geschiedenis dan. Geschiedenis is alleen maar leuk. Als je geschiedenis studeert kan je daar maar één ding mee: geschiedenisleraar worden. Toch?

Als wij met zijn allen wat meer van onze geschiedenis zouden weten, dan zouden we die lessen goed kunnen gebruiken om in onze eigen wereld niet dezelfde fouten te maken. Maar we kijken alleen maar naar de toekomst. We willen meer, groter, beter, en het maakt ons eigenlijk niets uit wat we anderen, of dieren, of het milieu, aandoen bij dat 'nobeles' streven. Net zoals de Spanjaarden de oorlog begonnen om hun geloof en om geld, zo vechten we nu nog steeds met mensen van een ander geloof om er economisch beter van te worden. We hebben niets geleerd.

Ik denk niet dat één boek, een kinderboek nog wel, daar iets aan zal veranderen, maar ik weet wel dat ik er ongelofelijk veel plezier aan heb beleefd om niet werkloos toe te gaan zitten kijken, zoals de rest van al die 'goede mensen' elke dag voor de TV tijdens het nieuws. In de Gouden Eeuw waren de Nederlanders dapper en deden ze het samen. Een stuk of twintig weesmeisjes geven het goede voorbeeld. We beleven een avontuur waarmee we ons niet alleen kostelijk vermaken, maar waarin we ook belangrijke lessen leren. Die lessen staan niet in de Canon. Die lessen leren we niet door naar Japanse tekenfilms te kijken op de TV. Japanse tekenfilm-superhelden leren je alleen maar dat je met geweld kan krijgen wat je wilt, en dat degene die uiteindelijk als winnaar uit de strijd komt het stempel 'goed' in zijn paspoort krijgt. Vechten, oorlog, is verschrikkelijk. En het is nog dom ook, want er is altijd een betere manier om het op te lossen. Dat is de

belangrijkste les uit dit boek.

Je merkt het al. Ik wilde graag een groot avontuur beleven, een avontuur dat te maken had met geschiedenis. Dat idee werkte als de sneeuwbal die een lawine veroorzaakt. Drie weken later was het boek af. Super Granny 2 was nog niet op de helft en Super Granny 3 was al af... Nou ja, af... een boek is nooit af. Er kan altijd wel een schrijffoutje uit, een zin wat duidelijker, een regel weggestreept of juist een paar woorden er bij. Maar dat doe je pas als het boek af is, als je het gaat doorlezen, en nog een keer, en nog een keer, gewoon omdat je het zo'n leuk verhaal vindt en je hebt er zoveel plezier in om het te lezen. Daar doe je het voor, omdat het heerlijk is om alles nog een keer te beleven, om nog een keer om de grapjes te lachen, en omdat je af en toe een e-mail van een lezer krijgt die schrijft "Wat een geweldig boek". Daar kan geen helaas-brief van een uitgeverij tegenop.

Eén ding is jammer: op de laatste bladzijde van Super Granny 2 beloof ik dat er een derde boek komt, maar alleen als er 1.000 kinderen 'vind ik leuk' op de smashword-pagina van onze boeken hebben aangeklikt. Als je geen geld hebt om reclame te maken, zoals ik, als je e-mails stuurt naar scholen met een gratis boek als cadeautje maar ze lezen het niet, als je pas acht jaar bent en je weet niet hoe je aan iedereen kunt vertellen dat je echt een superspannend en superleuk superheldenavontuur hebt meegemaakt en dat je dat gratis weggeeft aan iedereen, zodat ze er ook van kunnen meegenieten, maar je merkt dat eigenlijk niemand meer boeken leest, omdat ze het veel leuker vinden om spelletjes op hun telefoon te spelen of tekenfilms te kijken op de TV, ja, dan zullen er vast nooit 1.000 kinderen te vinden zijn die dit verhaal zouden willen lezen. Dat is echt onmogelijk. Jammer.

Als je iets wilt, dan moet je er wel iets voor doen. Als niemand er iets voor wil doen, dan krijgen ze er ook niets voor terug. Het geeft niet. Ik kan het boek zelf lezen, en al mijn vriendinnetjes van De Bosheuvel lezen het ook, zo vaak als we willen, en wij hebben er van genoten.

Maar ik geef de moed niet op, hoor. Als Granny in de buurt is, dan gebeuren de vreemdste dingen. Dan gebeuren er zelfs dingen die onmogelijk zijn. Dus als je dit leest, dan weet je dat Granny echt bestaat en dat 'onmogelijk' is verzonnen door mensen die er niets van af weten.

Groetjes,

Megan Havervlok